

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav sociálních studií

Bakalářská práce

Filip Holík

Pedagogika – sociální práce

Integrace migrantů z muslimských zemí do České republiky

Olomouc 2018

vedoucí práce: Mgr. Dagmar Pitnerová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne

Filip Holík

„Dobré a špatné skutky si nejsou rovné; odplácej tím, co lepší je, a hle, ten, mezi nímž a tebou bylo nepřátelství, se stane jakoby přítelem horoucím.“ (Korán 41:34)

OBSAH

ÚVOD	5
1 ISLÁM	8
1.1 Vznik	8
1.2 Mohamed	10
1.3 Korán	15
1.4 Pilíře víry	17
1.5 Džihád	23
2 INTEGRACE CIZINCŮ DO ČR	25
2.1 Specifika integrace muslimů	25
2.2 Integrační politika	27
2.3 Zařízení	36
2.4 Další organizace	41
3 MUSLIMOVÉ A JEJICH INTEGRACE V ČR	43
3.1 Historie	43
3.2 Muslimské obce v ČR	45
3.3 Muslimové očima českých médií	48
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	52
4.1 Demografie	52
4.2 Stanovení cílů	56
4.3 Metodologie, cílová skupina a organizace	58
4.4 Vlastní výzkum	61
ZÁVĚR	82
SEZNAM ZKRATEK	84
SEZNAM TABULEK	85
SEZNAM GRAFŮ	86
SEZNAM ODBORNÝCH ZDROJŮ	87
SEZNAM PŘÍLOH	96

ÚVOD

Migrační krize zapříčiněná válečnými konflikty v muslimských zemích, která vrcholila rokem 2015 a měla svými důsledky dopad i na Evropu, odstartovala v České republice větší míru zájmu občanů o problematiku Islámu a muslimů. Přestože, v porovnání s ostatními evropskými zeměmi, byl dopad migrační krize na ČR spíše okrajový, téma Islámu se dostalo do podvědomí široké veřejnosti poměrně značně. Zmínky o Islámu se v českých médiích během posledních let zdvojnásobily. Začaly vznikat nové politické strany či hnutí, které měly negativní postoj vůči Islámu v souvislosti s Českou republikou jako hlavní politické téma. Z výsledků parlamentních voleb a nemalé úspěšnosti některých z těchto politických subjektů lze potom usuzovat, že otázka migrace a Islámu je tématem, na které berou občané při své volbě zřetel. Otázkou však zůstává, jaké informace v souvislosti s Islámem česká média a politici občanům prezentují. Zda jsou tyto informace objektivní a založené na pravdivých skutečnostech. Nebo je Islám občanům České republiky prezentován jen v souvislosti s negativními událostmi v muslimských zemích a ve spojitosti s terorismem radikálních islamistických hnutí. Jako stěžejní pro svou bakalářskou práci si tedy kladu představení této víry na odborné úrovni.

Nejen Islám a muslimové, ale i samotná migrace je v dnešní době v České republice velice frekventovaným tématem. Z toho důvodu, mi pro mou bakalářskou práci přijde důležité prezentovat, jaký počet migrantů do České republiky v jednotlivých letech vlastně přichází, z jakých zemí nejčastěji a jaké zastoupení cizinců v populaci u nás již žije. Podstatné je také představit, jak probíhá samotný proces integrace cizinců do české společnosti. Jelikož je práce zaměřena na migranty z muslimských zemí, je třeba blíže upřesnit zastoupení cizinců z této podskupiny v celkovém počtu cizinců a popsat specifika jejich integrace. Ze skupiny muslimů, kteří již procesem integrace do České republiky prošli, je potom možné zjistit, s jakou úspěšností tato integrace proběhla.

Pravděpodobně nejznámějším českým autorem v oblasti Islámu je doc. PhDr. MILOŠ MENDEL, CSc., který již na dané téma publikoval mnoho odborných textů. Velkým přínosem pro zkoumání Islámu byl také bezesporu PhDr. IVAN HRBEK, CSc., z jehož překladu Koránu z arabštiny do českého jazyka čerpá mnoho odborných autorů.

V problematice migrace a integrace v souvislosti s muslimy v české přední akademické sféře zase působí PhDr. DANIEL TOPINKA, Ph. D. Mimo jiné zdroje, i z odborných publikací zmíněných autorů, budu ve své bakalářské práci čerpat. Jako zahraničního autora, z jehož odborných prací budu ve své bakalářské také vycházet, bych zmínil ještě FREDERICKA DENNYHO, profesora religionistiky zabývajícího se převážně islámským náboženstvím.

HLAVNÍM CÍLEM BAKALÁŘSKÉ PRÁCE JE:

Seznámit se se systémem integrace cizinců v ČR se zřetelem na migranty z muslimských zemí a prostřednictvím výzkumného šetření zkoumat postoje občanů k Islámu a k samotné integraci muslimů u nás.

Z hlavního cíle potom vychází následující **dílčí cíle:**

- Popsat vznik Islámu, jeho pilíře a džihád jakožto neoficiální pátý pilíř Islámu.
- Představit proroka Mohameda a hlavní náboženský text Islámu Korán.
- Charakterizovat integrační proces cizinců do České republiky, popsat jednotlivá zařízení a uvést další organizace působící v dané problematice.
- Uvést specifika integrace muslimů.
- Vytvořit přehled cizinců a jejich národnostního složení na území České republiky se zřetelem na cizince z muslimských zemí.
- Představit historii Islámu a muslimů na území České republiky.
- Charakterizovat muslimskou obec v České republice.
- Uvést počet a složení muslimů v České republice a zhodnotit úspěšnost jejich integrace.
- Analyzovat zobrazování Islámu a muslimů v předních českých médiích.

Pokud jde o mou vlastní motivaci při výběru tématu, o migraci se zřetelem na muslimy jsem se začal zajímat v souvislosti s migrační krizí vrcholící rokem 2015. Zprvu jsem veškeré informace o dané problematice čerpal z médií, kde byli muslimové prezentováni především jako nepřizpůsobiví jedinci nebo v souvislosti s teroristickými činy. Když jsem se ale poté zúčastnil jako dobrovolník humanitární pomoci organizované Charitou Brno na hranicích Srbska a Maďarska, viděl jsem, že informace z médií byly ve většině případů v kontrastu se skutečností. Při výběru tématu bakalářské práce jsem tedy cítil

potřebu prozkoumat danou problematiku na odborné úrovni a zároveň zjistit, na kolik již většinou společnost média a politici ovlivnili při formování jejich postoje vůči Islámu a muslimům. V rámci odborné praxe při mém studiu sociální práce jsem zároveň vykonával praxi v zařízeních Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, konkrétně v Příjímacím středisku Zastávka a Integrovaném azylovém středisku Brno. Z informací získaných v průběhu mé měsíční praxe jsem zase zjistil, že problematika migrace z muslimských zemí není pro Českou republiku tak stěžejním a aktuálním tématem, jak bývá v dnešních dnech prezentována. Zástupci muslimů migrujících do České republiky byli ve srovnání se všemi cizinci v drtivé menšině. To mě dovedlo k potřebě zakomponovat do mé bakalářské práce rozbor cizinců na našem území, a tak poukázat na velice malé zastoupení muslimské menšiny mezi nimi.

1 ISLÁM

V souvislosti s nynější migrační krizí se o Islámu v České republice mluví více než tomu bylo doposud. Vzhledem k počtu muslimů v ČR a z toho vyplývající malé pravděpodobnosti osobního setkání člena majoritní společnosti se stoupencem Islámu, si většinová společnost tvoří postoj k Islámu spíše z jiných zdrojů. Bohužel téma Islámu je jak v médiích, tak i ústy politiků většinou zmiňováno jen v negativním smyslu. Islámské náboženství se v dnešních dnech stalo spíše nástrojem pro šíření strachu ve společnosti. Média a politici jej hojně využívají pro svůj prospěch. Účinnost tohoto nástroje můžeme sledovat v rostoucí sledovanosti, ale i z výsledků voleb. Bohužel ale spousta šířených zpráv o tomto náboženství není pravdou, jsou značně zveličené nebo vytržené z kontextu. Pro začátek této práce je tedy důležité si Islám představit na odborné úrovni, definovat a vymežit jeho základní pojmy.¹

1.1 Vznik

Vznik Islámu je úzce spjat s osobností Mohameda, do té doby běžného arabského obchodníka, který roku **610 n.l.** zažil něco, co později změnilo světové dějiny. Při jednom ze svých rozjímání v jeskyni na hoře Hirá, kam se Mohamed často uchýloval k jeho modlitbám, uslyšel hlas. Hlas, který mu našeptával, že je poslem Božím a aby slovo Boží dále přednášel. Podle muslimské tradice patřil tento hlas archanděli Gabrielovi, zvěstovateli Koránu.² Jeho slova si Mohamed po celé první dva roky od zjevení nechával pro sebe, zprostředkoval je jen své manželce Chadídže a jejímu bratranci Waraqovi ibn Nawfalovi, kteří nepochybovali o tom, že tato slova pochází od Boha a stali se tak prvními konvertity islámské víry. Další věřící mohli přibývat až od roku **612 n.l.**, kdy Mohamed začal kázat veřejně.³ Započal, do té doby polyteistickým či pohanským Arabům, vštěpovat myšlenku jednoho Boha. Myšlenku, kterou Arabové již znali z dlouhou dobu existujících okolních náboženství Křesťanství a Judaismu. Mohamed v abrahámovské tradici pokračoval, a to, co Mojžíš dal židům a Ježíš křesťanům, měl on, jakožto třetí prorok, předat Arabům. Věřil však, že předešlé náboženství abrahámovské tradice slovo Boží zradili a překroutili ho k obrazu svému. Jediným způsobem, jak oddálit

¹ *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Editor Daniel TOPINKA. Brno: Barrister & Principal, 2016 s. 245-295

² DENNY, Frederick M. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 2003 s. 43, 44

³ ARMSTRONG, Karen. *Islám*. Praha: Slovart, 2008 s. 40

neodvratitelný apokalyptický konec bylo podle Mohameda úplné odevzdání se do Boží vůle.⁴ Slovo Islám v arabštině doslova znamená „odevzdání se do vůle Boží“, muslim je potom „odevzdávající se do vůle Boží“⁵, a arabský překlad slova Bůh je Alláh.⁶

V tomto období arabských dějin bylo na chudší a slabší jedince zapomínáno, společnost se stala anonymnější a lidé vůči sobě začali být lhostejní. V nelítostném a sebestředném boji o bohatství společnost postrádala etické zásady. Chudší lidé nesympatizovali s oligarchickým systémem nejvýznamnějšího mekkánského kmene Kurajšovců a ve společnosti chyběla politická jednota. Lidská nespokojenost si žádala duchovní obrodu. Všechny tyto faktory nahrávaly Mohamedovi a jeho nové víře, kterou kázal. Z počátku byl vývoj Islámu klidný. Muslimská obec – „umma“, postupně rostla a přibývali noví věřící. Později však, jak se umma dále rozšiřovala, začaly spory mezi Mohamedovou novou vírou a kurajšovskými vůdci, kteří se jí cítili ohroženi. To vyústilo až v následný nedobrovolný odchod – „hidžru“ muslimů z Mekky do města Jathribu. S příchodem proroka Mohameda Jathribu změnilo název na Medínu, což znamená arabsky jednoduše „město“. První hidžrou, tedy rokem **622 n. l.**, rozumíme počátek muslimského lunárního kalendáře.⁷

⁴ LYČKA, Milan, Alena FROLÍKOVÁ, Dalibor PAPOUŠEK, et al. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. Praha: Mladá fronta, 1994 s. 338, 339

⁵ BAHBOUH, Charif, Jiří FLEISSIG a Roman RACZYŃSKI. *Encyklopedie islámu*. Praha: Dar Ibn Rushd, 2008 s. 115

⁶ BAHBOUH, Charif, Jiří FLEISSIG a Roman RACZYŃSKI. *Encyklopedie islámu*. Praha: Dar Ibn Rushd, 2008 s 17

⁷ DENNY, Frederick M. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 2003 s. 40-47

1.2 Mohamed

Celý Islám je těsně spjat s osobností Mohammeda a jeho životní dráhou. Znalost jeho životních osudů je pro pochopení Islámu stěžejní. Prorok islámského náboženství za svůj život čelil v šíření své nové víry mnohým překážkám, nakonec se však víra, kterou hlásal, rozšířila po celém světě. Co předcházelo vzniku Islámu, jak se formovala první muslimská obec a jakým překážkám museli stoupenci nové víry čelit, to vše lze vyčíst z životopisu proroka Mohameda.

Přesné datum **narození** budoucího proroka Islámu není známo, literatura však uvádí, že tomu bylo okolo roku **570 n.l.** Jeho matka se jmenovala Amina, otec ještě před samotným narozením dítěte zemřel.⁸ O děti zámožných Kurajšovců, klanu, ze kterého Mohamed pocházel, se pro vidinu přivýdělků v prvních letech života většinou staraly beduínské ženy z klanu Bení Sa'd. I roku 570 tyto ženy na místním tržišti nabízely svoje služby. Chůvy si postupně děti rozebíraly, až nakonec zbyla bez dítěte jenom jediná – Halíma. Davem se šířila zpráva, že ještě jedna kurajšovská žena má o chůvu zájem, součástí zprávy ale bylo také, že je tato žena ovdovělá. To Halímu znepokojovalo, měla obavy, jestli za své služby dostane řádně zapláceno. Nicméně, po krátkém váhání a poradě se svým manželem nabídku přijala, vzala si malého Mohameda od matky a odjely z Mekky.⁹

Malý Mohamed vyrůstal prvních šest let svého **dětství** v poušti. S chůvou Halímou a jejími dětmi sdílel beduínský kočovný styl života, byli pro něj rodinou. Podle životopisců, kteří později shromažďovali informace o prorokově životě, Halíma na tyto časy velice ráda vzpomínala. Vzpomínky však reprodukovala nejspíše až poté, co se Mohamed stal poslem Božím, jsou tedy pravděpodobně značně zveličené anebo úplně nepravdivé. Stejně tak důvod, který Halíma uvádí jako příčinu navrácení Mohameda jeho matce, je zázračného charakteru. Jednoho dne k ní prý jeden z jejích synů přišel a řekl, že Mohameda chytili dva muži v zářivě bílých rouších, rozřízli mu hrud' a vytáhli z ní srdce, ze kterého odstranili jakousi černou sraženinu. Poté srdce omyli ve zlaté míse naplněné očistným sněhem a zase jej vrátili zpět. Historika Halímu prý znepokojila natolik, že šestiletého Mohameda ihned vrátila jeho matce.¹⁰

⁸ DENNY, Frederick M. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 2003 s. 41

⁹ ROGERSON, Barnaby. *Prorok Muhammad*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, c2004 s. 37

¹⁰ ROGERSON, Barnaby. *Prorok Muhammad*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, c2004 s. 39

Shledání syna s matkou bohužel nebylo nijak dlouhé. Ještě tentýž rok **576**, když oba následovali karavanu cestou pouští do Medíny, Amina zemřela a zanechala malého Mohameda plně osiřelého. Zatímco karavana postupovala dále na sever, malý Mohamed musel svou matku pohřbít. U pouštního hrobu, označeného černým kamením, potom čekal na projíždějící karavanu, která ho zavede zpátky do Mekky. Tam se jej ujal jeho dědeček z otcovi strany, se kterým měl následně láskyplný vztah. Ani ten ale neměl dlouhé trvání. Praotec 'Abd al-Muttaliba zemřel pouhé dva roky od shledání se svým vnukem. Na smrtelné posteli potom pověřil péčí o Mohameda svého syna Abú Táliba. V tomto období, kdy byl Mohamedovým poručníkem jeho strýc, se malý prorok stal mužem. Po obřadu obřízky již musel, jakožto chudý sirotek, začít pracovat. Nejprve jako pastevec a následně jako doprovod svého strýce při cestách s karavanou. První takové cesty se, podle některých pramenů, zúčastnil již ve svých devíti letech a následovalo spoustu dalších.¹¹

V **dospělosti** se Mohamed živil jako obchodník na cestách s karavanami. Před jednou z Mohamedových výprav karavanou do Sýrie, jej požádala o spolupráci vdovčelá a zámožná obchodnice Chadídža. Mohamed nabídku přijal, stal se jejím obchodním agentem a začal obchodovat s jejím zbožím. Svoji práci Mohamed prý odváděl tak úspěšně, že jejich pracovní vztah postupně přerostl až ve vztah osobní, a nakonec Chadídža nabídla svému o patnáct let mladšímu zaměstnanci sňatek. I když literatura uvádí, že v době sňatku bylo Mohamedovi dvacet pět let a Chadídže čtyřicet, byl její věk pravděpodobně o něco nižší. Dokázala za svůj život totiž Mohamedovi porodit šest potomků. Čtyři dcery a dva syny, synové ale v raném věku zemřeli.¹² V soužití se zámožnou vdovou již Mohamed neměl tolik starostí s obstaráním živobytí, mohl tedy přemýšlet nad věcmi, které byly jeho povaze bližší. Mohl začít uvažovat nad problematikou sociální a náboženskou. Z různých částí Koránu je jasné, že Mohamed znal velkou část učení předešlých abrahámovských náboženství, tedy Křesťanství a Judaismu. Dodnes však není jisté, jak k takto rozsáhlým znalostem mohl tento negramotný prorok dojít. Nicméně jeho teologické bádání ho nakonec přivedlo až k snad šamanistickému způsobu života. Většinu času byl uzavřený do sebe a žil asketickým životem. Často se uchýloval na odlehlá místa, kde mohl o samotě rozjímat. Jeho

¹¹ ROGERSON, Barnaby. *Prorok Muhammad*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, c2004 s. 39-46

¹² HRBEK, Ivan a Karel PETRÁČEK. *Muhammad*. Praha: Orbis, 1967 s. 33

rozjímání mělo v mnoha případech velice zvláštní průběh. Uváděl se do křečovitých stavů změněného vědomí doprovázeného sluchovými i zrakovými halucinacemi. Původ těchto změněných stavů vědomí lze jen těžce určit, můžeme předpokládat, že stejně jako většina šamanů, si je Mohamed navozoval nějakými omamnými látkami.¹³ Nemuselo tomu tak však být. Některé prameny totiž uvádějí, že Mohamed byl z těchto stavů zprvu velice vystrašený a ani on neznal jejich původ. Myslel si, že se zbláznil nebo je posedlý d'áblem. Pomýšlel dokonce na sebevraždu. Až s podporou manželky Chadídžy a jejího bratrance Waraqa nakonec uvěřil, že jsou tato zjevení seslány od samotného Alláha.¹⁴

Prorocké dráze Mohameda předcházela jedna z těchto zázračných událostí. „*Přednášej!*“ přikázal Mohamedovi archanděl Gabriel při jeho prvním zjevení. „*Přednášej!*“ přikázal mu znovu v jeskyni na hoře Híra.¹⁵ Až po celých dvou letech od prvního zjevení však začal Mohamed plnit to, čím ho archanděl Gabriel pověřil. Nejprve začal slovo Boží zvěstovat rozhovory mezi svými příbuznými a blízkými, až následně přešel k veřejnému kázání. Kdežto mnoho z jeho nejbližších v Islám ihned uvěřilo, v široké veřejnosti Mohamed zprvu nikterak úspěšný nebyl. Se svým kázáním byl terčem posměchu nebo, v lepším případě, byl prostě ignorován. Nicméně později, jak začalo věřících v jeho novou víru postupně přibývat, si Mohameda a jeho stoupců začal mekkánský klan Kurajšovců více všímat. Nelíbilo se jim, že Mohamed sdružoval nové společenství lidí nezávislé na jejich klanovém původu a postavení ve společnosti.¹⁶ Mohamed byl také požádán, aby přestal útočit na jejich pohanská božstva, která většina Mekkánců tou dobou uznávala. Žádost o přijetí pohanských božstev jakožto součást Islámu byla diplomatickou snahou Mekkánců o vyřešení rozporů mezi muslimy a nimi. Mohamed na vidinu bezkonfliktního společného soužití zprvu skutečně přistoupil a v daném období kázal svým muslimským následovníkům možnost obracet se také k pohanskému božstvu. Nemělo to však dlouhé trvání, nakonec došel k závěru, že by tím zničil suverenitu svého náboženství a své verše odvolal. Později verše Koránu z tohoto období začali někteří muslimští komentátoři označovat za „satanské“ a tvrdili, že to on,

¹³ TAUER, Felix. Svět islámu: jeho dějiny a kultura: nástin politického, sociálního, hospodářského a kulturního vývoje zemí, do nichž proniklo učení arabského proroka, od jeho vystoupení do konce první světové války. Praha: Vyšehrad, 1984 s. 18-19

¹⁴ HRBEK, Ivan a Karel PETRÁČEK. Muhammad. Praha: Orbis, 1967 s. 37-38

¹⁵ ROGERSON, Barnaby. *Prorok Muhammad*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, c2004 s. 69

¹⁶ TAUER, Felix. Svět islámu: jeho dějiny a kultura: nástin politického, sociálního, hospodářského a kulturního vývoje zemí, do nichž proniklo učení arabského proroka, od jeho vystoupení do konce první světové války. Praha: Vyšehrad, 1984 s. 20

sám satan, je musel Mohamedovi našeptat s vidinou svedení ho z pravé cesty. Po odvolání benevolentnějších veršů již nemohla být řeč o nějakém kompromisu. Mohameda nyní čekaly v Mekce těžká léta doprovázející silné soupeření s Mekkánci, za kterých nejprve zemřel jeho ochránce Abú Tálíb a následně jeho žena Chadídža. Těžké časy v Mekce nakonec vyústily až k nedobrovolnému odchodu – hidžru Mohameda a stoupenců Islámu do města Jathribu (později Medína).¹⁷

Ani léta, kdy Mohammed a jeho přívrženci setrvali v Medíně pro ně nebyla nijak klidná. Snad ze zášti, kterou prorok cítil vůči mekkánským Kurajšovcům, začal proti nim další konflikty. Boje nejprve začaly Mohamedovými útoky na kurajšovské karavany. První mekkánskou karavanu prorok napadl již v lednu roku **624**, druhý útok se odehrál ještě téhož roku v březnu. Mekkánci útoky nenechali jen tak, další rok vypravili armádu čítající asi tři tisíce mužů na zneprátenou Medínu. Mohammed se nechtěl bránit ve městě, a tak vytáhl i se svými muži naproti. V této bitvě byli Medínští poraženi a sám Mohammed byl zraněn. Naštěstí, po jejich porážce, Mekkánci nepostupovali dále na Medínu a vítězně odtáhli zpět do Mekky. Tuto chybu si uvědomili až později a naplánovali další útok na Medínu, tentokrát s armádou deseti tisíc mužů, které získali spojením s několika okolními kmeny. Prorokova armáda chránící Medínu však čítala jen asi tři tisíce mužů, Mohammad tedy musel vymyslet, jak se této přesile ubránit. Nakonec kolem svého města vykopal příkop. Ač se tato taktika proti desetitisícové armádě může zdát primitivní, Arabové do té doby měli zkušenosti jen s bojem v otevřeném poli. Po několika týdenním oblehání Medíny chráněné příkopem nakonec opravdu odtáhli zpět do Mekky. Touto vítěznou taktikou Mohammed zapůsobil na okolní beduínské kmeny a ty se k němu začaly postupně přidávat. Mekkánci nakonec ve snaze ochránit své obchodní zájmy navrhli Mohammedovi desetiletý klid zbraní, ten jej přijal, ale pod podmínkou, že se svými přívrženci bude moci příští rok vykonat poutní obřad u Ka'by v Mekce. Když však později zjistil, že Mekkánci podporují Mohammadovy nepřátele z okolních kmenů, klid zbraní ihned porušil a rozhodl se zmocnit svého rodného města. Kurajšovci bojům ovšem nechtěli dopustit. Ještě, než prorok s armádou do Mekky dorazil, vyslali za ním

¹⁷ HRBEK, Ivan a Karel PETRÁČEK. Muhammad. Praha: Orbis, 1967 s. 44-50

vyjednavače, kteří mu město vydali, ale pod podmínkou, že ušetří všech, kdo se mu nestaví na odpor.¹⁸

V Mekce, se svým vojskem, Mohammed pobýval jen pouhé dva týdny. Poté jeho cesty vedly opět do Medíny, kde však shledání s blízkými doprovázela nešťastná zpráva. Zemřel i jeho třetí, a i poslední syn Ibrahím, který nedožil ani prvního roku svého života. V tomto období, tedy mezi lety **630-632**, již Mohamed neinicioval mnoho bojů, nicméně jeho náboženství se po Arábii přesto šířilo dále, a na konci roku **632** už ovládalo celé její území. S hojnou účastí svých následovníků také vykonal roku **632** svou poslední pouť do Mekky. Součástí této pouti mělo být, podle některých prorokových životopisů i kázání, kde Mohammed praví: „*Ó můj lide, dopřejte mi sluchu a poslouchejte pozorně, neboť nevím, zda po tomto roce ještě kdy budu mezi vámi. Bedlivě tedy naslouchejte tomu, co vám říkám, a tlumočte má slova těm, kdo tu dnes být nemohli.*“¹⁹ Z prvních vět proroka lze vidět, že již tušil příchod jeho neodvratitelného konce. V emotivním kázání dále pokračuje: „*Všichni lidé vzešli z Adama a Evy, Arab není nadřazen Nearabovi jakož ani Nearab není nadřazen Arabovi: také bílí nejsou nijak nadřazeni černým jakož ani černí nejsou nadřazeni bílým jinak než zbožností a dobrými skutky.*“²⁰ Nedlouho po návratu z poutě do Medíny se jeho předzvěst plynoucí z posledního kázání naplnila. Po desetidenním stonání s vysokými horečkami prorok naposledy vydechl v náručí své nemilovanější ženy 'A'íši.²¹

¹⁸ TAUER, Felix. Svět islámu: jeho dějiny a kultura: nástin politického, sociálního, hospodářského a kulturního vývoje zemí, do nichž proniklo učení arabského proroka, od jeho vystoupení do konce první světové války. Praha: Vyšehrad, 1984 s. 24-28

¹⁹ ROGERSON, Barnaby. *Prorok Muhammad*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, c2004 s. 154

²⁰ ROGERSON, Barnaby. *Prorok Muhammad*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, c2004 s. 154

²¹ ROGERSON, Barnaby. *Prorok Muhammad*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, c2004 s. 131-156

1.3 Korán

*„1 Přednášej ve jménu Pána svého, který stvořil,
2 člověka z kapky přilnavé stvořil!
3 Přednášej, vždyť Pán tvůj je nadmíru štědrý,
4 ten, jenž naučil perem,
5 naučil člověka, co ještě neznal.“²² (Korán 2:96)*

Výše uvedená citace z Koránu je záznamem události, která dala za vznik samotné knize. Při jedné ze svých meditací v jeskyni na hoře Hirá uslyšel Mohammed tato slova, jež podle tradice patřily archandělu Gabrielovi. Tohle a mnohá další zjevení jsou základem Koránu. Muslimové věří, že kniha má jediného autora a tím je Bůh – Alláh, který svoje přikázání postupně sděloval Mohammedovi prostřednictvím archanděla Gabriela. Samotné slovo Korán lze přeložit jako „recitace“ nebo „čtení“ jímž Alláh muslimům dává návod života, jakým je možno se k Bohu přiblížit.²³

Vznik

Samotný prorok neuměl číst a psát. Nabízí se tedy otázka, jak se mohly všechny jím zprostředkované zjevení uchovat. Mohammed své myšlenky diktoval svým písařům, kteří uchovávali Alláhova slova na zvířecích kostech či kusech kůže. Za prorokova života však nikdy nedošlo ke sjednocení těchto textů, jeho různé části byly rozmístěny v soukromém vlastnictví jednotlivých muslimských věřících. To je ovšem v kontrastu s ortodoxní islámskou teorií, ta říká, že celé písmo, jak ho dnes známe již v době prorokově smrti existovalo chronologicky uspořádané a připravené k publikaci. Tato teorie je ovšem s největší pravděpodobností mylná. O kompletaci Koránu do dnešní podoby existuje více teorií a každá sebou nese jiného iniciátora. V dnešní době můžeme usuzovat, že nejpravděpodobněji dal za vznik prvního kompletního Koránu Mohamedův bratranec Alí, když okamžitě po prorokově smrti sepsal jeho myšlenky, které jakožto věrný muslim nosil ve své hlavě.²⁴ Další obecně přijímanou verzí kompletace Koránu je, že hned první chalífa Abú Bakr dal za úkol Zajdu ibn Thábitovi, tehdejšímu Mohamedovu písaři,

²² *Korán*. Vyd. celkem 6., v tomto překladu a v Odeonu 2. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Odeon, 1991, 794 s. Živá díla minulosti, svazek 63. s. 107

²³ DENNY, Frederick M. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 2003 s. 43, 44

²⁴ JAYAGÓPÁL. *Islám: historicko-kritická studie*. Přeložil Josef OTÁHAL. Praha: Naše vojsko, 2017 s. 102-106

sesbírat veškeré útržky, na kterých byly jednotlivé zjevení sepsány a sestavit tak finální verzi. Další verze finální podoby Koránu ale mluví až o třetím chalífovi Uthamánovi, který sebral veškeré dosavadní podoby Koránu sestavené různými písaři a pamětníky, které byly přednášeny v celé muslimské říši s jejich lehkými odlišnostmi, a následně dal za úkol Zajdu ibn Thábitovi z nich vytvořit finální verzi. Tu následně zaslal do všech větších měst muslimské říše.²⁵

Forma Koránu

Kdežto některé verze Koránu existovaly již dříve, finální autorizovaná verze tedy pravděpodobně vznikla až v době třetího chalífy Uthamána. Jednotlivé kapitoly – súry byly poskládány podle jejich délky s tím, že nejdelší súry můžeme nalézt na začátku knihy a nejkratší na jejím konci. Při takto nechronologickém uspořádání však může být chápání Koránu pro běžného člověka velice obtížné. O usnadnění chápání textu se v minulosti již snažilo mnoho komentátorů a ti měli velký vliv na výklad posvátného textu. Jejich názory se ovšem v některých částech liší a pro širokou muslimskou obec a ostatní čtenáře to může být matoucí.²⁶ Korán je dále rozdělen na třicet přibližně stejně dlouhých částí, a to z důvodu praktické recitace v měsíci ramadánu, kdy muslimové každý den z jednotlivých částí předčítají. Těchto třicet částí je dále členěno na sto čtrnáct kapitol. Jednotlivé súry mají různé názvy, většinou podle důležitého slova v jejich obsahu. Zvláštní kapitolou Koránu je ona první súra – Fátíha, neboli otvíratelka knihy. Fátíha je krátká modlitba neoddělitelně spjatá s islámskou vírou. Je součástí každodenního života muslima.²⁷

„-/1 Ve jménu Boha milosrdného, slitovného.

1/2 Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého,

2/3 milosrdnému, slitovnému,

3/4 vládci dne soudného!

4/5 Tebe uctíváme a Tebe o pomoc žádáme,

5/6 veď nás stezkou přímou,

²⁵ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017 s. 71

²⁶ JAYAGÓPÁL. *Islám: historicko-kritická studie*. Přeložil Josef OTÁHAL. Praha: Naše vojsko, 2017 s. 113-115

²⁷ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017 s. 55-57

6/7 stezkou těch, jež zahrnují milostí Svou,
7 ne, těch, na něž jsi rozhněván, ani těch, kdo v bludu jsou!“²⁸ (Korán 1:1)

1.4 Pilíře víry

Pilíře islámské víry jsou neoddělitelnou částí života muslima. Jsou to povinnosti věřícího vůči Bohu, kterými muslimové praktikují svou víru. Patří mezi ně vyznání víry (Šaháda), modlitba (Salát), almužna (Zakát), půst (Sawm) a pouť (Hadždž).²⁹

První pilíř – Vyznání víry (Šaháda)

„Vyznávám, že není božstva kromě Boha a Muhammad je posel Boží“ (Šaháda)

Vyznání své víry k jedinému Bohu Alláhovi je základem Islámu. Předtím, než se člověk stane muslimem, musí tohle výše uvedené vyznání – Šahádu zopakovat třikrát přede svědky, a to alespoň jednou za život. Tohle tvrzení, které je základní podmínkou pro přijetí islámské víry, má dvě části. V první části člověk jasně deklaruje, že Islám je nekompromisně monoteistické náboženství a tím odmítá jakoukoliv existenci jiného božstva, než je Alláh. Polyteismus je totiž v Islámu považován za hřích. Druhou částí Šahády je uznání Mohammeda poslem božím, skrze kterého lidem Alláh zprostředkoval svá slova. Obě části Šahády musí být vždy vysloveny společně, jinak se stává neplatnou. Vyznání víry není výlučně jen součástí rituálu konvertování k Islámu, správný muslim by měl recitovat Šahádu každý den. Šaháda je pro mnohé muslimy také nedílnou součástí začátku každodenní modlitby.³⁰

²⁸ *Korán*. Vyd. celkem 6., v tomto překladu a v Odeonu 2. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Odeon, 1991, 794 s. Živá díla minulosti, svazek 63. s. 107

²⁹ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. Přeložil Bob HÝSEK. Praha: Ústředí muslimských obcí, c2010 s. 77

³⁰ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017 s. 80-82

Druhý pilíř – Modlitba (Salát)

„Sděluj jim to, co bylo ti z Písma vnuknuto! Dodržuj modlitbu, vždyť modlitba odvrací od nemravnosti a věci zavrženíhodných! Vzpomínání pak Boha je povinností největší a Bůh dobře ví, co děláte.“³¹ (Korán, 29:44/45)

Modlitba podle islámské tradice rozvíjí mysl a očišťuje srdce. Oživuje a zároveň posiluje víru člověka v jediného Boha Alláha. Překonává v člověku zlé a podporuje to dobré. Hodnotově působí na jedince, a tak upevňuje jeho morální rysy. Je to určitá forma vděku Alláhovi za vše, co stvořil a čím muslimy obdařil. Pokud věřící člověk bezdůvodně modlitbu v pravidelných intervalech nepraktikuje, dopouští se podle Islámu hříchu. Na první pohled, se může zdát, že praktikování islámské modlitby je jen souborem tělesných pohybů a paměťová reprodukce naučených frází. To ovšem není pravdou. Salát má kromě fyzických cviků i povahu duchovně meditační, upevňuje a zdokonaluje hodnotový systém věřícího, a to hlavně v morální oblasti. Při modlitbě splývá fyzická a duševní stránka člověka v jeden celek a přibližuje se k Bohu Alláhovi. Nejen že, Salát je povinný, aby jej muslim mohl praktikovat, musí také splňovat určité podmínky. Modlitbu musí věřící realizovat, pokud je psychicky zdravý a svéprávný. Musí být dostatečně vyspělý, zpravidla tedy po dovršení puberty. Ženy nesmějí praktikovat Salát, když jim právě probíhá menstruační cyklus nebo porodní šestinedělí.³²

Rituální čistota

Další podmínkou pro platné vykonání modlitby je rituální čistota jedince – tahára. Docílení taháry se provádí pomocí rituálního omývání, které se dále dělí na omývání malé – wudú' a omývání úplné – ghusl. Wudú' musí proběhnout před každou modlitbou, z toho důvodu jsou v každé mešitě pro věřící k dispozici fontány či umyvadla. Malé omývání zahrnuje očištění obličeje, dlaní, paží, chodidel a ořnění vlasů. Ghusl, tedy velké omývání, musí muslim provádět jen v případě, že modlitbě předcházel sexuální styk, poluce ve spánku a u žen navíc na konci menstruace a šestinedělí. Velká očista zahrnuje omytí celého těla, a to včetně úst a nosní dutiny. Mimo rituální omývání těla musí být čistý i

³¹ *Korán*. Vyd. celkem 6., v tomto překladu a v Odeonu 2. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Odeon, 1991, 794 s. Živá díla minulosti, svazek 63. s. 361

³² 'ABD AL-'ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. Přeložil Bob HÝSEK. Praha: Ústředí muslimských obcí, c2010 s. 79-81

oděv člověka praktikujícího modlitbu, stejně tak i zem pod modlícím musí být čistá. Čistoty podkladu lze docílit i použitím vlastního modlitebního koberečku. Veškerá nahota musí být při modlitbě skryta. U mužů je povinnost zakrytí těla alespoň od oblasti břicha po konec stehů. U žen musí oděv zakrývat celé tělo s výjimkou rukou, tváře a chodidel.³³

Provádění modlitby

Povinností každého muslima je vykonání alespoň pěti modliteb během každého dne, které jsou rozvrženy do jednotlivých časových období. Den začíná ranní modlitbou ještě před samotným východem slunce. Po ní následuje modlitba polední, ta se provádí od okamžiku, kdy slunce začne sestupovat od zenitu k západu, zpravidla tedy po dvanácté hodině. Před samotným západem slunce musí muslim ještě vykonat modlitbu odpolední, a to v době od západu slunce za obzor, po vymizení posledních červánků na obloze. Období po vymizení posledních červánků do úplného setmění náleží ještě modlitba po západu slunce. Povinnost každodenních modliteb končí až s modlitbou večerní, která musí být provedena po setmění.^{34 35}

Samotnému aktu provádění Salátu předchází vždy svolávání muslimů k modlitbě nazývané azán. Člověk provádějící tohle rituální svolávání nese označení muezzin a koná tak zpravidla z minaretu místní mešity. Pro oslovení věřících používá následující slova:³⁶

„Alláh je největší (čtyřikrát)

Dosvědčuji, že není Boha kromě Alláha (dvakrát)

Dosvědčuji, že Muhammad je Alláhův posel (dvakrát)

Pospěšte k modlitbě (dvakrát s obrácením tváře doprava)

Pospěšte k úspěchu (dvakrát s obrácením tváře doleva)

Alláh je největší (dvakrát)

Není Boha kromě Alláha (jednou)“³⁷ (Azán)

³³ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017 s. 83-84

³⁴ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. Přeložil Bob HÝSEK. Praha: Ústředí muslimských obcí, c2010 s. 82

³⁵ Názorná ukázka provádění modlitby viz. Příloha č. 2

³⁶ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017 s. 85

³⁷ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. Přeložil Bob HÝSEK. Praha: Ústředí muslimských obcí, c2010 s. 85

Během celého aktu modlitby směřuje věřící čelem ke Ka'bě v Mekce, tento směr muslimové nazývají qibly. Rituál se skládá z jednotlivých na sebe navazujících cyklů, s názvem rak'a. Jednotlivé části rak'a mají jak formu fyzických cviků, tak obsahují i duševní činnost, při níž věřící opakuje předem stanovené modlitební fráze a citace z Koránu. Množství cyklů, které je nutno při Salátu vykonat se liší podle toho, v jaké denní době ji zrovna muslim koná. Součástí modlitby je také ona první súra, otevíratelka knihy, citovaná v předešlé kapitole.³⁸

Třetí pilíř – Almužna (Zakát)

„Mluvte laskavě s lidmi, dodržujte modlitbu a dávejte almužnu!“³⁹ (Korán, 2:83)

Další z pěti pilířů Islámu udává věřícím povinnost odvádění část svého majetku jakožto dar potřebným. Všechny pozemské statky na Zemi patří dle Islámu totiž Bohu Alláhovi, všechno bohatství, kterého věřící po svůj život nabyli, je jim tedy pouze Bohem propůjčené. Jako výraz vděčnosti Bohu tudíž muslimové musejí odvádět část svého majetku chudým. Cílová skupina příjemců almužny ovšem nejsou jen chudí muslimové, ale také muslimové, kteří se ocitli v dlužích. Dále ale také například noví členové muslimské obce, stoupenci Islámu, jež jsou válečnými zajatci, výzkumníci a šířitelé Islámu, i poutníci, kteří se ocitli v jiné zemi a potřebují pomoc. Povinnost platby almužny se zakládá na minimálním množství bohatství, kterým daný člověk disponuje. Pokud tohohle minima, zvaného v Islámu nisáb, jedinec nedosahuje, je platby zakátu zproštěn. V moderní době jsou k almužně v různých muslimských zemích odlišné přístupy. V některých zemích je zakát součástí tammího práva a jeho výběr je tedy povinný, v jiných zemích jej zase občané odvádějí dobrovolně. Ve většině muslimských zemí ale legislativa zpravidla upravuje alespoň jeho výběr a rozdělování. Je třeba říci, že i když je zakát v některých končinách povinný, není součástí klasického daňového systému daného státu, ale částka odváděná navíc. Podle sunnitských muslimů je výše almužny stanovena

³⁸ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017 s. 87-88

³⁹ *Korán*. Vyd. celkem 6., v tomto překladu a v Odeonu 2. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Odeon, 1991, 794 s. Živá díla minulosti, svazek 63. s. 451

na 2,5 procenta z veškerého nabytého majetku za daný rok. Ať už práva daných států na almužnu nahlíží jakkoliv, nedodržování zakátu je dle Mohammeda hříchem.⁴⁰

Čtvrtý pilíř – Půst (Sawm)

„Vy, kteří věříte, předepsán vám jest půst, tak jako byl již předepsán těm, kdož před vámi byli – snad budete bohabojní!“⁴¹ (Korán, 2:179/183)

Mimo jiné, hlavním obdobím půstu je pro muslimy celý měsíc ramadán, devátý měsíc islámského kalendáře. Sawm v období ramadánu začíná každý den měsíce východem slunce a západ slunce ho zase ukončuje. V životě muslima jsou i další dny, na které Mohammed vydal doporučení postit se, ale jen Sawm v období ramadánu je povinný. Zproštění povinnosti půstu jsou nemocní, mladší čtrnácti let, lidé vzdálení svému bydlišti a ti, jež by jim půst mohl způsobit vážné zdravotní potíže. Po postní období, tedy od východu slunce po jeho západ, mají muslimové zakázáno jíst, pít, kouřit, souložit, ale i poslouchat hudbu. Pro věřící je doporučeno sníst ještě před východem slunce lehké jídlo, poté totiž následuje možnost nasycení až slunce zapadne za obzor. Celý měsíc má charakter soudržnosti všech věřících a lidé by v tomto období měli více myslet na potřebné. Korán například říká, že kdo půst v daném dni poruší, může jej nahradit jiný den v roce anebo to vykompenzovat nasycením jednoho chudého. Kromě modliteb, které muslimům určuje druhý pilíř – Salát, celý ramadán prolínají i další. Jsou mezi nimi například modlitba před začátkem půstu každého dne anebo modlitba po jeho konci. Jak již bylo řečeno v předešlé kapitole o posvátné knize muslimů, Korán je rozdělen na třicet částí, a to z důvodu, aby věřící mohli každý den měsíce ramadánu celou jednu z nich recitovat. Každý muslim by měl v tomto měsíci celý Korán přečíst. Na závěr měsíce ramadánu muslimové oslavují konec půstu. Oslavu lze svými zvyky vzdáleně přirovnat k Vánocům západního světa. Muslimové zde, svátečně oděni, tráví svůj čas v kruhu nejbližších, připravují speciální jídla a navzájem si mezi sebou rozdávají dary.⁴²

⁴⁰ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017 s. 88-90

⁴¹ *Korán*. Vyd. celkem 6., v tomto překladu a v Odeonu 2. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Odeon, 1991, 794 s. Živá díla minulosti, svazek 63. s. 462

⁴² ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. Přeložil Bob HÝSEK. Praha: Ústředí muslimských obcí, c2010 s. 102-107

Pátý pilíř – Pouť (Hadždž)

„Konejte pečlivě pouť i malou pouť kvůli Bohu!“⁴³ (Korán 2:196)

Ke Ka'bě v Mekce se muslimové obracejí alespoň pětkrát denně při vykonávání modliteb. Tohle místo je neoddelitelně spjata s Islámem, je to středobod veškerého dění a s ním souvisí mnoho muslimských tradic. Je tedy srozumitelné, že Hadždž, jakožto pátý pilíř Islámu, ukládá věřícím povinnost Ka'bu alespoň jedenkrát v životě navštívit. Tradice pouti zapouští své kořeny až do roku 622 n.l., kdy byly muslimové, v čele s Mohammedem, donuceni nedobrovolně opustit Mekku a odejít do města později nazvaného Medína. Stejně jako předešlé pilíře, i pravidla Hadždž upravují okolnosti, při kterých je člověk této povinnosti zproštěn. Podmínkou je samozřejmě zdraví dostatečné jedince k tak náročné cestě, ale také adekvátní finanční zajištění potřebné k vykonání poutě. Hadždž se provádí v posledním, dvanáctém měsíci islámského kalendáře zvaného dhú l-hidždža, což v překladu znamená „pán pouti“. Celou pouť provází spousta předem stanovených rituálů. Mezi nejvýznamnější, které je hodno zmínit patří rituál, při němž věřící musí sedmkrát obejít Ka'bu v protisměru hodinových ručiček. Při tom se člověk dotýká černého kamene Ka'by a líbá jej. V dnešní době, kdy průměr účastníků Hadždž stoupá ke dvěma milionům jedinců, je to pro některé samozřejmě neuskutečnitelné. Muslimové vzdálenější od posvátného kamene tedy plní rituál pouze gesty jeho směrem. Účast na pouti je pro muslimy velká ctnost a po jejím absolvování na jedince ostatní pohlížejí s úctou. Absolventovi poutě také náleží čestný titul hádždží.⁴⁴

⁴³ *Korán*. Vyd. celkem 6., v tomto překladu a v Odeonu 2. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Odeon, 1991, 794 s. Živá díla minulosti, svazek 63. s. 464

⁴⁴ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017 s. 93-98

1.5 Džihád

Džihád někteří autoři a muslimští duchovní považují neoficiálně za šestý pilíř Islámu. Samotné slovo lze přeložit jako „usilování“ o boží záměr. Džihád tedy nelze chápat jako válku muslimů proti nepřátelům Islámu, tak jak tento pojem média často vykreslují.⁴⁵ Džihád klade pro muslimy důraz na úsilí o rozvoj, upevňování a také rozšiřování islámské víry. Pojem lze chápat jak kolektivně, kde je džihád veden vně muslimskou obcí proti nevěřícím, tak i individuálně, kdy jedinec působí na své vlastní osobnostní rysy, které nekorespondují s božím záměrem. Například proti vlastním hříchům nebo pokušením. Díky špatné uchopitelnosti pojmu, došli právní znalci Islámu ke čtyřem rovinám džihádu, které mohou muslimové praktikovat. První rovinou je džihád srdcem, ten má spíše již zmiňovaný individuální charakter. Měl by být působením věřícího na své nedostatky, jimiž je Bohem v průběhu života postupně vystavován. Formou džihádu srdcem muslim získává převahu nad životními pokušeními, hříchy a celkově prohlubuje svou víru v Alláha. Druhou rovinou je džihád jazykem. Zde věřící pomáhá rozvoji islámu svými vlastními slovy, šíří islámskou víru svou vlastní misijní činností a ukazuje na nesprávné jednání nevěřících. Třetí rovina, džihád rukou, zase praktikuje úsilí převážně formou charitativní činnosti. Poslední rovina je nejradikálnější, tedy džihád mečem. Zde je možno prosazovat islámskou víru různými formami násilí, a to od vlastní obrany muslimské obce proti útokům nepřátel, až po samotné vedení války s cílem šíření jediné Alláhovi pravdy. V dnešní době lze prostřednictvím médií bohužel vidět jen poslední rovinu džihádu, která ke všemu bývá nesprávně označována za takzvanou svatou válku, tento pojem je však Islámu cizí a je úzce spjat pouze s křesťanskými křižáckými výpravami. Že je džihád mečem spíše krajní řešení lze vyčíst již ze slov Mohammeda, který praktiky později nazvané džihád srdcem označil jako velký džihád a přikládal jim nejvyšší důležitost, kdežto ostatní roviny označoval pouze za džihád malý.⁴⁶

⁴⁵ DENNY, Frederick M. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 2003 s. 84

⁴⁶ MENDEL, Miloš. *Džihád: islámské koncepce šíření víry*. Brno: Atlantis, 1997 s. 24-27

SHRNUTÍ

V první kapitole jsme si na odborné úrovni představili náboženství Islám. Součástí textu byl popis a historické ukotvení vzniku Islámu a určení historických okolností, které předcházeli vzniku nového náboženství na území Arábie. Formou stručného životopisu jsme si představili proroka Mohameda, jakožto zakladatele této nové víry. Na rozboru jeho života bylo zároveň možné pozorovat, jak se v průběhu let muslimská obec rozšiřovala a vznikaly pravidla života stoupenců Islámu. Dále bylo charakterizováno pět základních pilířů Islámu, které vykreslují každodenní rituály života muslimů. Současně byl v textu představen džihád, jež je v některých případech považován za šestý pilíř Islámu a byly popsány jeho pozitivní i negativní roviny. Představili jsme si také hlavní náboženský text Islámu Korán, popsali, co obsahuje a jakou formou byl sepsán.

2 INTEGRACE CIZINCŮ DO ČR

Po legálním příchodu cizince na území České republiky může začít proces jeho integrace do naší společnosti. Obsahem následujícího textu bude rozbor postupů tohoto procesu a popis legislativních dokumentů, o které se opírá. Zároveň v kapitole popíšeme, z jakých zemí k nám migranti nejčastěji přicházejí, jak velké je početní zastoupení cizinců v české populaci a které národnosti jsou nejčastější. Jelikož je práce zaměřena na migranty z muslimských zemí, větší důraz při rozboru cizinců na území České republiky bude kladen na muslimskou menšinu. Pro začátek je také důležité si ujasnit specifika integrace muslimů.

2.1 Specifika integrace muslimů

Samotný proces, jakožto u všech ostatních skupin cizinců, i v případě muslimů je ovlivňován několika faktory. V úspěšnosti integrace hraje svou roli už základní motiv příchodu do České republiky a z jaké země či konkrétního regionu migrant přichází. Dále je velkým činitelem procesu, jak početná je již v dané zemi přítomná komunita migrantů se stejnými rysy. V individuální sféře můžeme zase předpokládat, že migrant s vyšším vzděláním bude pro proces integrace lépe uchopitelný. Ke zdárné integraci určité skupiny migrantů je ale bezesporu důležitý i postoj většinové společnosti k dané menšině. Negativní působení médií, politiků a dalších činitelů na postojovou orientaci majoritní společnosti samozřejmě také ovlivní úspěšnost samotného procesu integrace.⁴⁷ Důležitost postoje majoritní společnosti v procesu integrace muslimských přistěhovalců lze pozorovat na datech z let minulých. Před nárůstem negativních názorů na Islám v naší společnosti nebyla problematika integrace této skupiny nijak vyhrocená. I přes chybějící přesné statistiky, se v České republice odhadovaný počet muslimů pohybuje mezi 10-15 tisíci osobami. Dostupná data, vzhledem k jejich dobré vzdělanosti, ekonomické aktivitě a demografickému rozložení ukazují, že integrace do české společnosti je, v případě muslimských přistěhovalců v České republice, úspěšná.⁴⁸

⁴⁷ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU. *Současná Evropa* [online]. 2012, č. 01, s. 111-132 [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/se/abstrakt.php3?IDcl=16>

⁴⁸ *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Editor Daniel TOPINKA. Brno: Barrister & Principal, 2016 s. 424-425

Integrace muslimů se může potýkat nejen s problémem vyhocených vztahů mezi stoupenci islámské víry a majoritní společností, ale i s tenzí mezi jednotlivými skupinami samotných muslimů. Islám byl totiž, stejně jako jiné náboženství, postupem času rozvětven na více jednotlivých odnoží a mezi těmito skupinami mohou vznikat názorové rozpory. Nelze tedy předpokládat jednotnost a soudržnost všech muslimů. Tento fakt, lze vidět na různé úspěšnosti integrace jednotlivých skupin migrantů. Úspěšnost procesu dále závisí na tom, kolik stoupců již v dané zemi žije. Pokud je již na místě velmi početná skupina přistěhovalců stejného původu a víry, migrant samozřejmě zvolí spíše možnost začlenění do prostředí, se kterým má mnoho společného. Integrace jedince do majoritní společnosti je potom mnohem obtížnější. Když je naopak v dané zemi skupina migrantů stejného původu a víry velmi malá, jedinec se v tomto případě potýká s kulturním šokem, který působí větším tlakem na jeho přizpůsobení. V takovém případě probíhá integrace jedince bez větších problémů. Muslimská menšina v České republice je v nynější době, v porovnání s ostatními evropskými zeměmi, velmi malá a proces její integrace do společnosti probíhá úspěšně. Obavy ze segregace menšiny na okraji společnosti a postupného přidávání nových migrantů tedy nejsou v případě České republiky na místě.⁴⁹

⁴⁹ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU. *Současná Evropa* [online]. 2012, č. 01, s. 111-132 [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/se/abstrakt.php3?IDcl=16>

2.2 Integrovaná politika

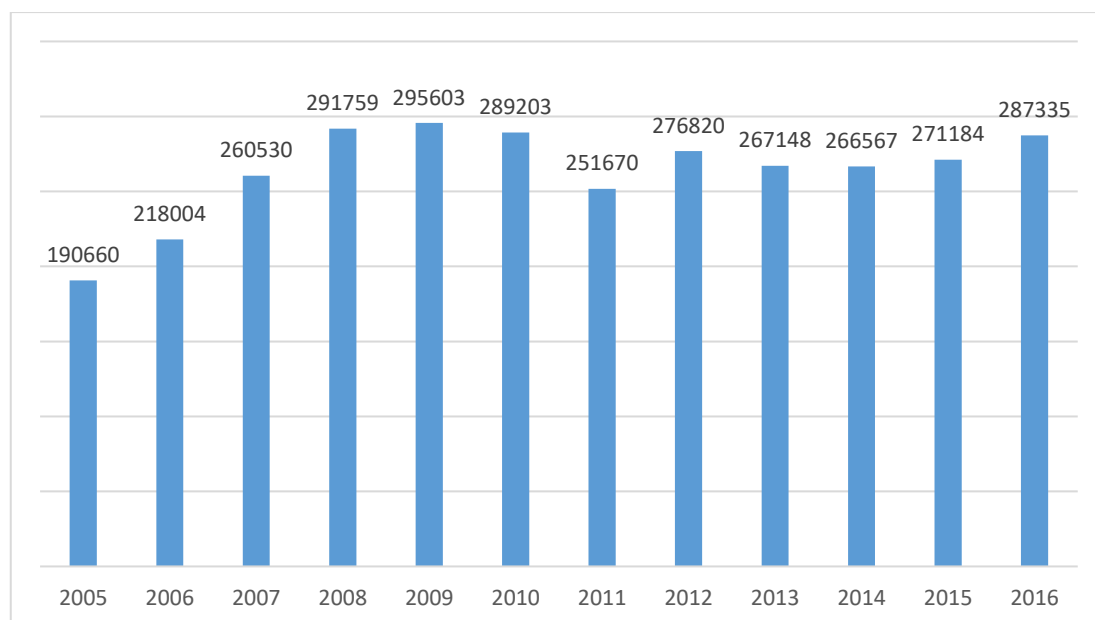
Celý integrační proces České republiky není zcela jednotný. Jednotlivé postupy se odvíjejí od toho, na jaký typ migrantů působí. V oblasti integrační politiky dělíme migranty na dvě hlavní skupiny. První skupinou jsou cizinci ze zemí mimo Evropskou Unii, kteří pobývají na území České republiky legálně na základě trvalého nebo alespoň přechodného pobytu. Druhá skupina zase představuje azylanty, tedy cizince, kteří v České republice požádali o mezinárodní ochranu a bylo jim vyhověno. Následující text bude pojednávat o rozdílech mezi těmito skupinami migrantů a odlišnostech v jejich integračním procesu. Tahle část práce zároveň prezentuje, jaké množství takových migrantů do České republiky v jednotlivých letech přichází a z jakých zemí nejčastěji.⁵⁰

Integrace cizinců na území ČR

Cizinci zde rozumíme občany třetích zemí, tedy zemí mimo EU, pobývající na území ČR legálně. Zároveň ale nejsou žadateli ani poživateli mezinárodní ochrany. Podmínky vstupu a pobyt cizinců na území ČR upravuje **zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky**. Stěžejním dokumentem pro samotnou integraci těchto cizinců je potom **Koncepce integrace cizinců**, která byla přijata usnesením vlády ČR ze dne 11. prosince 2000 č. 1266. Tato koncepce vycházela z již dříve existujících **Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR** přijatou usnesením vlády ČR ze dne 7. července 1999 č. 689. Tento dokument upravuje 15 zásad uplatňovaných při integraci cizinců. V jednotlivých letech byla koncepce dále aktualizována. Roku 2008 byla koordinační role realizace koncepce převedena z Ministerstva práce a sociálních věcí na **Ministerstvo vnitra**. Koncepce integrace cizinců od samého počátku předpokládá, že pro zdárnou integraci je důležitá spolupráce řady resortů a dalších zainteresovaných partnerů. Jednotlivé dokumenty tedy ukládají požadavky na činnost a spolupráci většině ministerstev, dalším neziskovým organizacím, ale třeba i akademické sféře. Prioritou státu v oblasti integrace těchto osob je především znalost českého jazyka, orientace cizince v naší společnosti, jeho ekonomická soběstačnost a dobré vzájemné vztahy mezi cizinci a většinovou společností. V oblasti znalosti českého jazyka stát cizincům zprostředkovává širokou škálu kurzů. Při působení na ekonomickou soběstačnost cizinců si stát zase ukládá usnadnění přístupu cizinců na trh práce. Pro zdárnou orientaci v naší

⁵⁰ Azyl, migrace a integrace. *Ministerstvo Vnitra České republiky* [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>

společnosti umožňuje stát cizincům seznámení se s našimi reáliemi prostřednictvím pořádaných adaptačně-integračních kurzů. O lepší vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritní společností jsou zase pořádané různé společenské akce, kde je poukazováno na hodnoty jednotlivých kultur.^{51 52}

Graf 1 Počet cizinců 3. zemí s přechodným nebo trvalým pobytem v ČR v letech 2005-2016⁵³

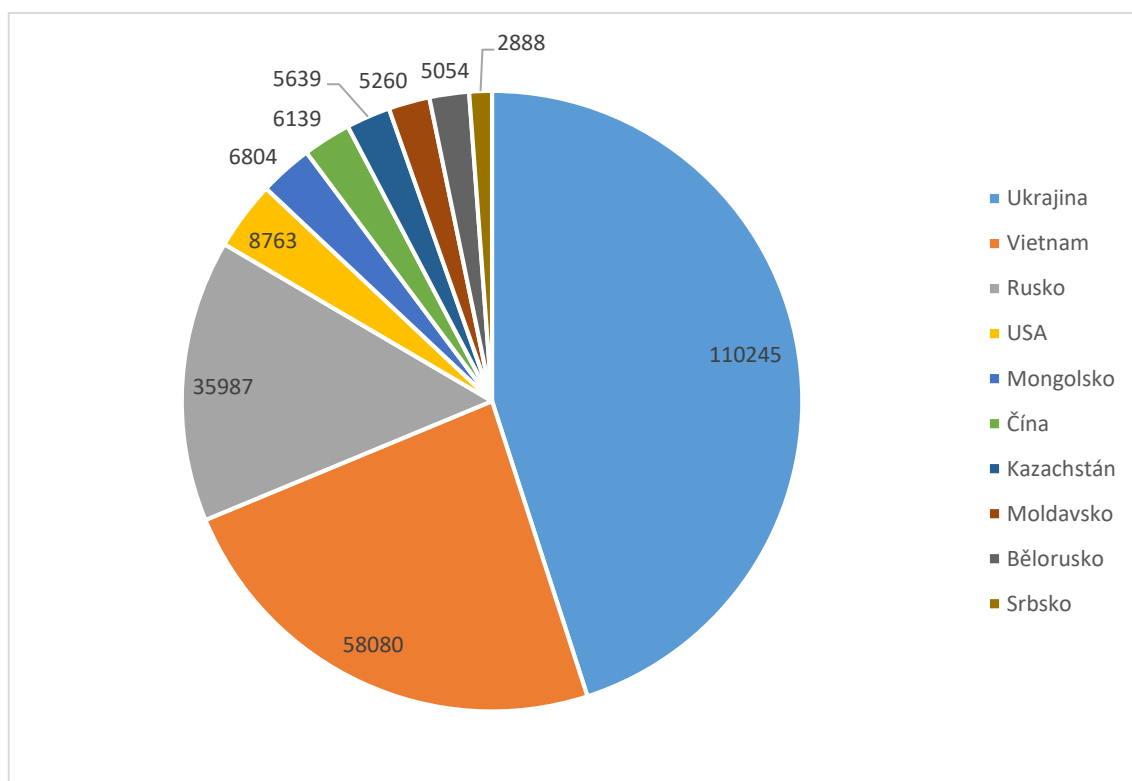
Výše uvedený graf č. 1 zobrazuje počet cizinců 3. zemí, kteří v jednotlivých letech 2005-2016 legálně pobývali na území České republiky, a to ve formě přechodného nebo trvalého pobytu. Cizinci 3. zemí rozumíme cizince ze zemí mimo Evropskou Unii, ale i mimo země jako jsou Island, Norsko, Švýcarsko a Lichtenštejnsko. Na výše uvedeném grafu lze pozorovat, že počet cizinců 3. zemí legálně pobývajících na území ČR od roku 2005 stoupal a zastavil se na největším počtu těchto osob v roce 2009, kdy bylo evidováno 295 603 osob. Od této doby si množství legálně pobývajících cizinců 3. zemí na území ČR drží relativně podobný trend, kdy jejich počet kolísá mezi 289 203 až 251 670 osobami.⁵⁴

⁵¹ Integrace cizinců na území ČR. *Ministerstvo Vnitřní České republiky* [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

⁵² ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., ze dne 23. prosince 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁵³ Graf byl sestaven z dat uvedených v jednotlivých zprávách o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice za roky 2005-2016. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

⁵⁴ Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za roky 2001-2016 [online]. Praha: Ministerstvo vnitřní České republiky [cit. 2018-03-08]. Dostupné z:

Graf 2 TOP 10 cizinců 3. zemí s přechodným nebo trvalým pobytem v ČR v roce 2016 podle státní příslušnosti⁵⁵

Pokud tato práce pojednává o integraci migrantů z muslimských zemí, je třeba si názorně ukázat z jakých konkrétních zemí tito cizinci 3. zemí nejčastěji přicházejí. Na grafu č. 2 lze vidět 10 nejpočetněji zastoupených národností s přechodným nebo trvalým pobytem na území ČR v roce 2016. Pokud se zaměříme na země, ve kterých je islámské náboženství v populaci zastoupeno alespoň z 50 % a více, tak v tomto případě můžeme brát v potaz pouze Kazachstán. Ani zde ale není Islám zastoupen v tak markantním množství, počet muslimů se v této zemi pohybuje okolo 50% hranice. Z toho vyplývá, že zastoupení muslimů v celkovém počtu legálně pobývajících cizinců 3. zemí na území ČR je jen velmi malé.^{56 57}

<http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

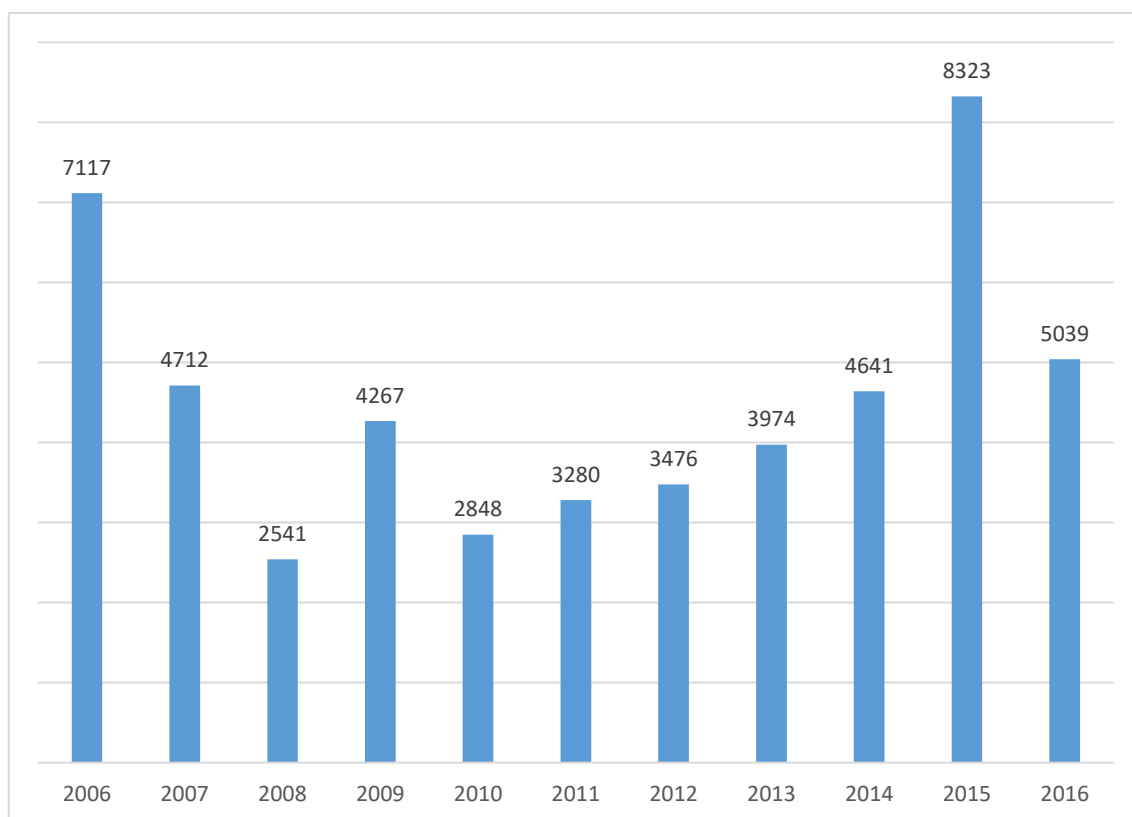
⁵⁵ Graf byl sestaven z dat uvedených ve zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice za rok 2016. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

⁵⁶ *Lexikon zemí světa: fakta, příroda, historie*. Editor Jiří MARTÍNEK. Praha: Kartografie, 2005

⁵⁷ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2015 [online].

Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

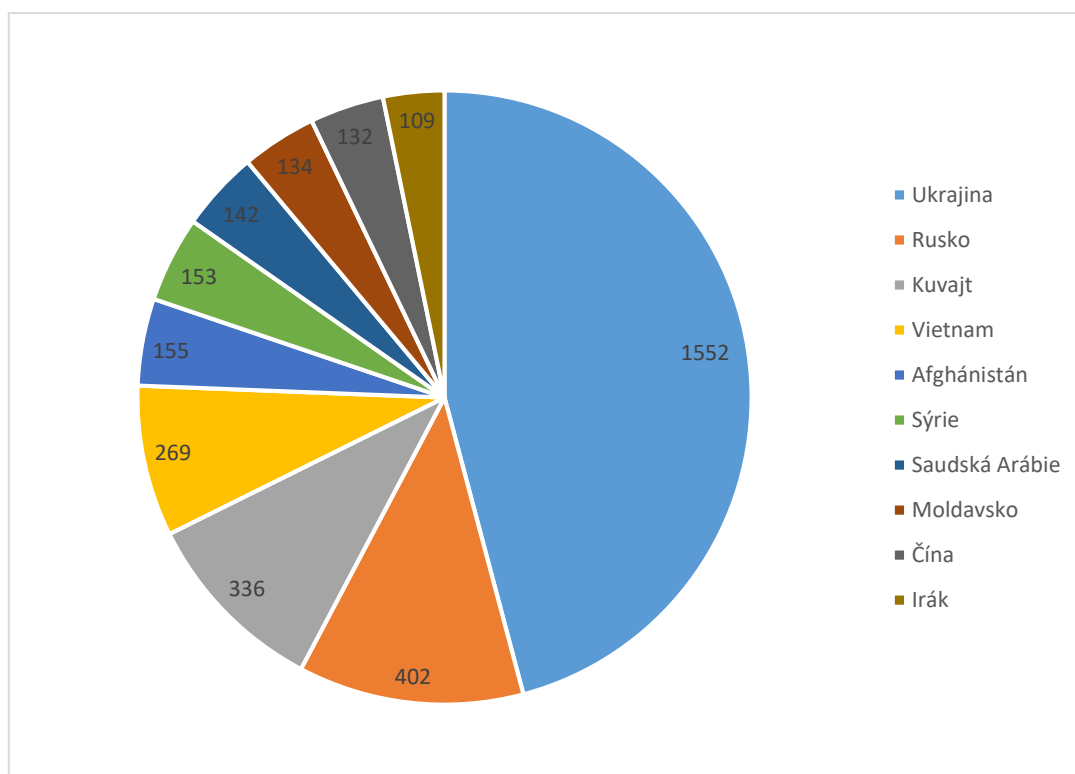

Graf 3 Počet zjištěných nelegálních pobytů na území ČR v letech 2006-2016 ⁵⁸

V předešlých grafech šlo vypočítat data o legální migraci do České republiky. V souvislosti s nynější migrační krizí se ale také stále více mluví o migraci nelegální. Je tedy třeba uvést, jak se měnily počty zjištěných nelegálních pobytů na našem území. Na grafu č. 3 jsou uvedené počty cizineckou policií zjištěných nelegálních pobytů v ČR od roku 2006 do roku 2016. Z grafu je jasné vrcholení nynější migrační krize v roce 2015, kdy na našem území bylo zjištěno 8323 nelegálně pobývajících osob. Zároveň lze ale pozorovat, že již od následujícího roku 2016 se počet nelegálních pobytů navrácí do podobného trendu jako před rokem 2015.⁵⁹

⁵⁸ Graf byl sestaven z dat uvedených ve zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2016. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

⁵⁹ Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2015 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Graf 4 TOP 10 zjištěných nelegálních pobytů v roce 2016 podle státní příslušnosti ⁶⁰

Stejně jako u legálních pobytů, tak i v případě zjištěných nelegálních pobytů je pro účely této práce nutno uvést, z jakých zemí tito nelegální migranti nejčastěji pocházejí. Na grafu č. 4 lze vidět nejpočetněji zastoupené národnosti z roku 2016, u kterých bylo zjištěno, že na území České republiky pobývali nelegálně. Zde již, oproti předešlým datům legální migrace, můžeme vidět větší zastoupení zemí, kde je Islám rozšířen z 50 % a více. Konkrétně to jsou Kuvajt, Afghánistán, Sýrie, Saudská Arábie a Irák. I když jsou, soudě z dat uvedených v grafu, oproti ostatním zemím stále v menšině, už pojmají relativně velký počet osob. Integrovaní proces České republiky však působí jen na migranty legální, takže tyto osoby jsou dle naší legislativy zajištěny v zařízeních pro zajištění cizinců a poté vyhošťovány zpět do své země.^{61 62}

⁶⁰ Graf byl sestaven z dat uvedených ve zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2016. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

⁶¹ *Lexikon zemí světa: fakta, příroda, historie*. Editor Jiří MARTÍNEK. Praha: Kartografie, 2005

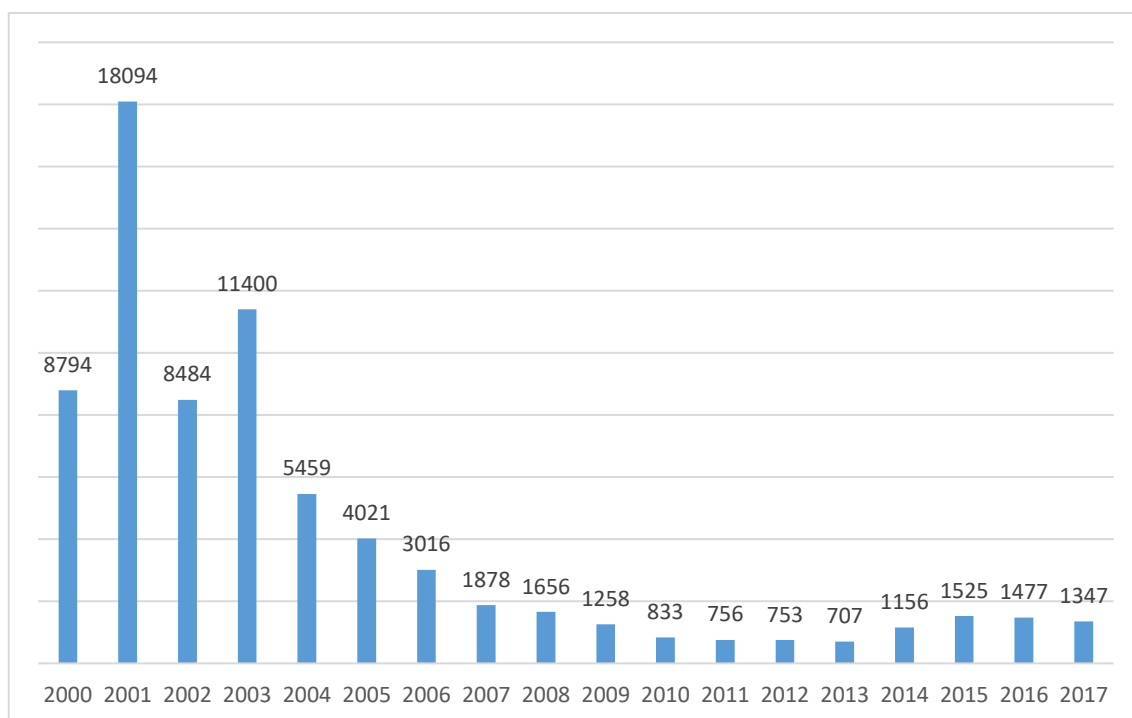
⁶² Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2015 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Integrace azylantů

Pro problematiku integrace azylantů je klíčový **Státní integrační program** (dále SIP), ten upravuje postup procesu integrace osob se statutem azylanta a držitelů doplňkové ochrany. Udělení **azylu** v České republice závisí na tom, jestli jedinec v řízení o udělení mezinárodní ochrany prokáže, že je ve své zemi pronásledován z důvodů politických, národnostních, náboženských nebo z důvodů pohlaví, rasy nebo příslušnosti k určité sociální skupině. Dalším důvodem udělení azylu může být sloučení rodiny, kdy lze udělit azyl rodinnému příslušníkovi azylanta, kterému již byl azyl přiznán. **Doplňková ochrana** může být zase udělena jedinci, jenž nesplnil důvody pro udělení azylu, ale jsou důvodné obavy, že při návratu do své země by mu hrozilo vážné nebezpečí. Stejně jako v případě udělení azylu, i doplňkovou ochranu lze získat i z důvodu sloučení rodiny. Pro SIP je stěžejní **zákon č. 325/1999 Sb., o azylu**, konkrétně tedy jeho hlava IX, § 68 až § 70. Tahle část zákona pojednává o tom, na jaké osoby je SIP zaměřený, kdo stanoví jeho pravidla a výši prostředků na něj vynakládaných, kdo realizuje SIP v oblasti zajištění bydlení a kdo realizuje SIP v oblasti získávání znalostí českého jazyka.⁶³ Integrace azylantů v ČR je v hlavní kompetenci **Ministerstva vnitra** a jako hlavní poskytovatel integračních služeb je ministerstvem zřízená **Správa uprchlických zařízení** (dále SUZ). SUZ poskytuje svým uživatelům integrační služby po dobu maximálně jednoho kalendářního roku. Poskytují služby v oblastech jako bydlení, zaměstnání, vzdělání, sociální, zdravotní a tlumočnické.⁶⁴

⁶³ ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., ze dne 11. listopadu 1999, o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ Integrace azylantů. *Ministerstvo Vnitra České republiky* [online]. Odbor azylové a migrační politiky [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

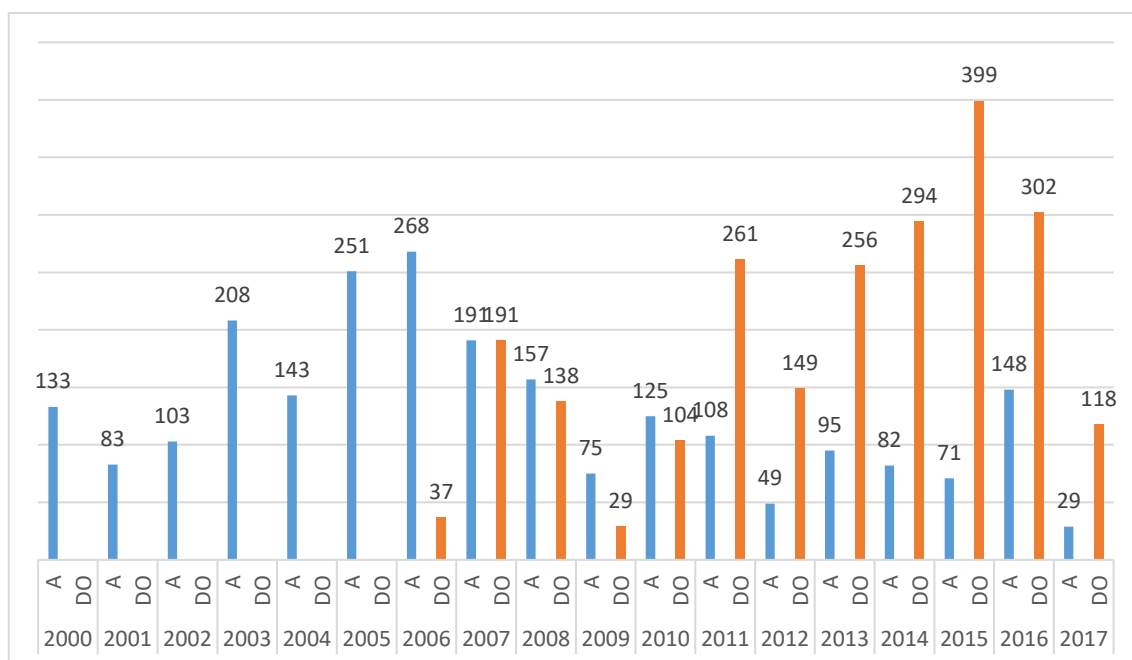

Graf 5 Počty žadatelů o mezinárodní ochranu v letech 2000-2017 ⁶⁵

Výše uvedený graf č. 5 názorně ukazuje kolik osob v jednotlivých letech 2000-2017 v České republice žádalo o mezinárodní ochranu. Z jednotlivých sloupců můžeme vidět, že v prvních letech milénia, kdy se Evropa potýkala s migrační krizí zapříčiněnou situací na Balkáně, žádalo o mezinárodní ochranu velké množství osob. Konkrétně tedy rok 2001, který byl z celého období nejfrekventovanější a počet žadatelů dosáhl 18 094 osob. Od tohoto období, které podle grafu doznívalo rokem 2003 ale již můžeme sledovat postupný pokles počtu žadatelů. Od roku 2008 až dodnes lze vidět, že se čísla za jednotlivé roky nijak markantně neliší. Dokonce ani nynější migrační krize, která by měla ovlivňovat data od roku 2015, s výsledky nijak extrémně nemanipuluje.⁶⁶

⁶⁵ Graf byl sestaven z dat uvedených v jednotlivých statistických zprávách o mezinárodní ochraně za roky 2008-2017. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

⁶⁶ Statistické zprávy o mezinárodní ochraně za rok 2008-2017 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>

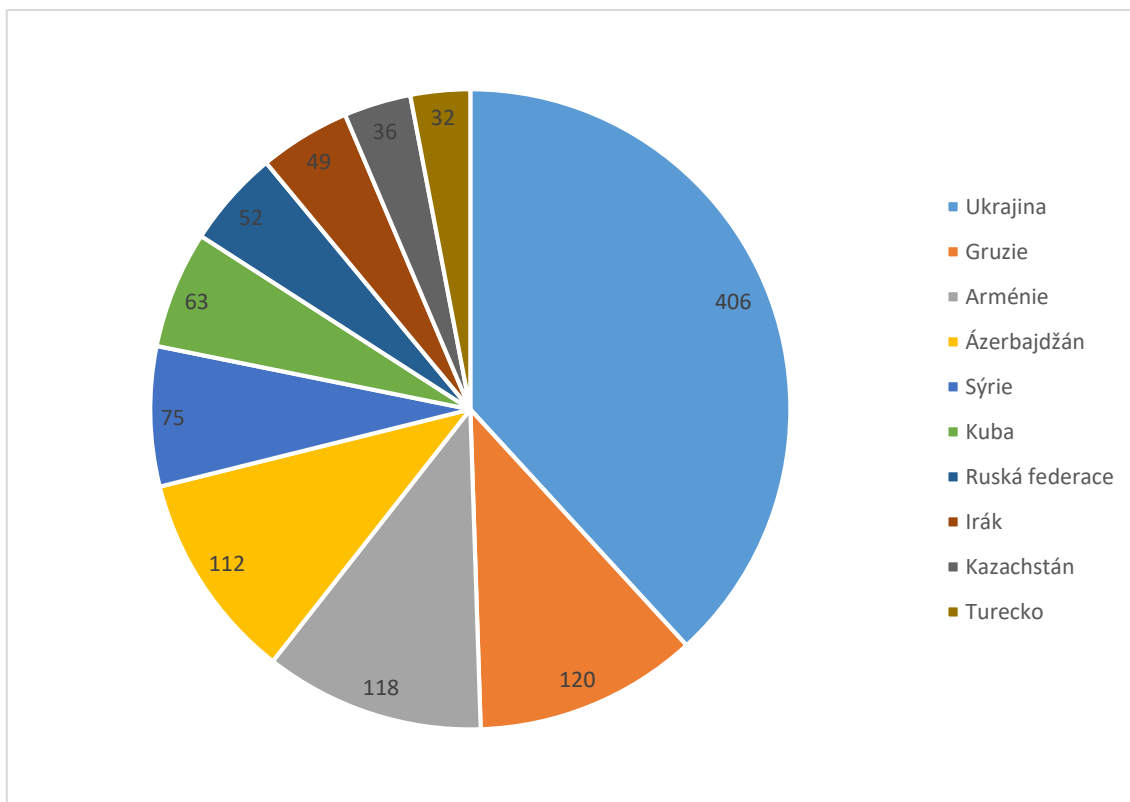

Graf 6 Počty udělených azylů a doplňkových ochran v letech 2000-2017 ⁶⁷

Po grafu počtu jednotlivých žadatelů o mezinárodní ochranu je jistě záhodno uvést i graf kolika žádostem z celého počtu žadatelů bylo vlastně vyhověno. Na výše uvedeném grafu č. 6 lze pozorovat, kolik bylo v jednotlivých letech 2000–2017 uděleno azylů a doplňkových ochran. Modré sloupce „A“ v grafu znázorňují počet udělených azylů za jednotlivý rok a oranžové sloupce „DO“ představují počet přiznaných doplňkových ochran v daném roce. V prvních letech období můžeme pozorovat větší počet udělených azylů. Počty se začínají snižovat až s rokem 2007, kdy k udělování azylu v roce 2006 přibyla i možnost udělení doplňkové ochrany. Počty udělených doplňkových ochran v jednotlivých letech spíše rostly a vyvrcholily s nynější migrační krizí roku 2015, kdy bylo přiznáno 399 doplňkových ochran. Ač se tento sloupec na grafu může zdát vysoký, v porovnání s počtem žadatelů o mezinárodní ochranu v daném roce, je to stále jen zlomek uznaných žádostí. Sečteme-li v roce 2015 počet udělených azylů a doplňkových ochran, zjistíme, že je to přibližně 30 % z celkového počtu žadatelů o mezinárodní ochranu za tento rok. Pouze 30 % osob tedy v roce 2015 splnilo podmínky pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany a bylo jím tak v jejich žádosti vyhověno.⁶⁸

⁶⁷ Graf byl sestaven z dat uvedených v jednotlivých statistických zprávách o mezinárodní ochraně za roky 2008-2017. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

⁶⁸ Statistické zprávy o mezinárodní ochraně za rok 2008-2017 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>

Graf 7 TOP 10 žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2017 podle státní příslušnosti ⁶⁹

Pokud je práce zaměřená na migranty z muslimských zemí, je třeba si názorně ukázat, ze kterých zemí do České republiky žadatelé o mezinárodní ochranu nejvíce přicházejí. Trend, který ukazuje graf č. 7 z roku 2017, bývá v jednotlivých letech velice podobný. Drtivá většina žadatelů o mezinárodní ochranu pochází z Ukrajiny a zemí bývalého Sovětského svazu. Zde ve většině případů nelze mluvit o muslimských zemích. Pokud se podíváme na země, v nichž se hlásí k Islámu alespoň 50 % obyvatel a více, v roce 2017 to byly Ázerbájdžán, Sýrie, Irák, Turecko a můžeme uvést i Kazachstán, kde se náboženství Islám v populaci pohybuje okolo padesátiprocentní hranice. Z dat lze vidět, že žadatelé z muslimských zemí jsou v případě České republiky spíše menšinou oproti ostatním. V roce 2015, důsledkem migrační krize, se například Sýrie dostala za Ukrajinu na druhé místo se svými 138 žadatelí, ale v poměru s ostatními byly muslimské země stále ve značné menšině.^{70 71}

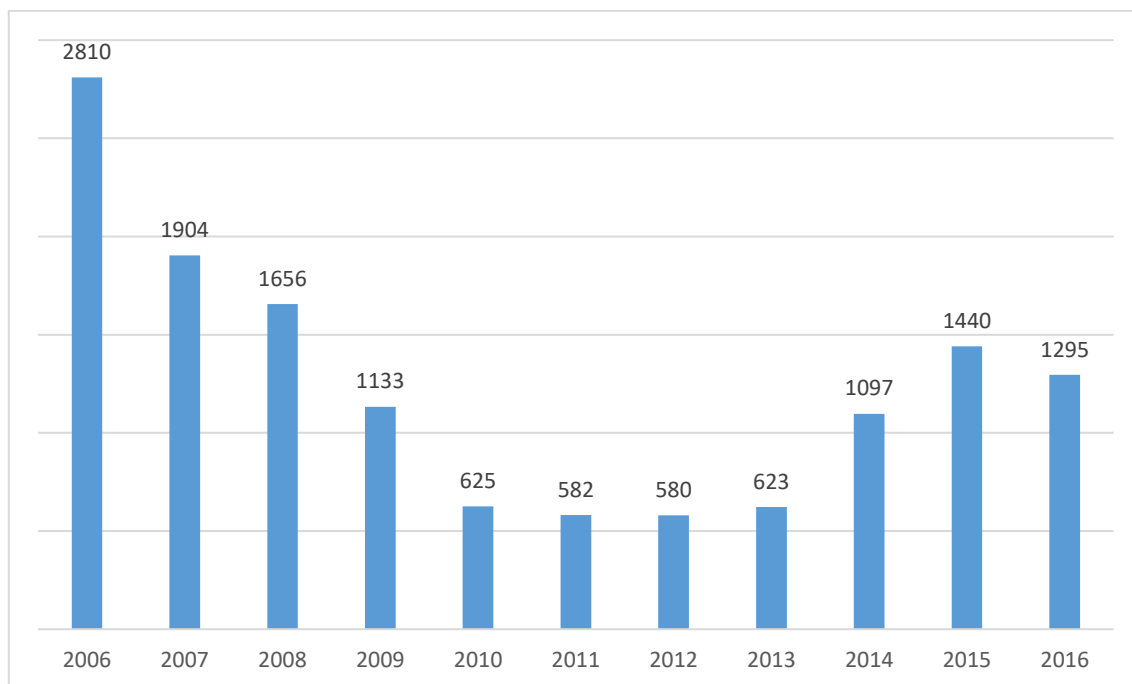
⁶⁹ Graf byl sestaven z dat uvedených ve statistické zprávě o mezinárodní ochraně za 2017. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

⁷⁰ *Lexikon zemí světa: fakta, příroda, historie*. Editor Jiří MARTINEK. Praha: Kartografie, 2005

⁷¹ Statistické zprávy o mezinárodní ochraně za rok 2008-2017 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>

2.3 Zařízení

Správa uprchlických zařízení (dále SUZ) zřizuje pro různé kategorie cizinců podle jejich právního postavení pět různých zařízení. Těmi jsou přijímací střediska (PřS), pobytová střediska (PoS), integrační azylová střediska (IAS), zařízení pro zajištění cizinců (ZZS), a centra pro podporu integrace (CPIC). Zařízení jsou určeny pro uživatele jako jsou žadatelé o udělení mezinárodní ochrany, kteří si v příslušných místech podali žádost. Dále pro azylanty či osoby požívající mezinárodní ochrany, tedy ty, kterým již byla žádost uznána, a to ve formě azylu nebo doplňkové ochrany. V případě ZZS jsou ale klienty i cizinci, co vstoupili na území České republiky nelegálně a následně byli orgány zajištěni. A poslední z cílové skupiny klientů SUZ jsou, u některých zařízení, i cizinci z třetích zemí, tedy ze zemí mimo Evropskou unii žijící v ČR na základě povolení k pobytu.⁷²

Graf 8 Příchody do azylových zařízení SUZ v letech 2006 – 2016⁷³

⁷² Výroční zpráva za rok 2016 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2017 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/SUZ_Vyrocní_zprava2016_mail-1.pdf

⁷³ Graf byl sestaven z dat v jednotlivých výročních zprávách SUZ od roku 2006 – 2016. Dostupné z: <http://www.suz.cz/kdo-jsme/dokumenty-a-informace/>

Přijímací střediska

Přijímací střediska jsou zařízení, jejichž zřizovatelem je v České republice Ministerstvo vnitra. Provozovatelem zařízení, a tedy i realizátorem poskytování služeb je SUZ. Přijímací střediska slouží k přechodnému ubytování žadatelů o mezinárodní ochranu, a to po dobu, než jsou uskutečněny základní vstupní procedury, které upravuje zákon. Mezi tyto postupy patří identifikace totožnosti žadatele, samotné zahájení řízení o mezinárodní ochraně, vstupní pohovor, sociální šetření a vstupní zdravotní prohlídka. Žadatelům není povoleno zařízení opouštět. Zařízení zajišťuje uživatelům ubytování, stravu, základní hygienické potřeby a lékařskou péči. Dále mohou uživatelé také využívat sociální a psychologické služby a je zde pro ně i nabídka různých volnočasových aktivit. V České republice nyní existují dvě přijímací střediska. Prvním je PŘS Ruzyně, které se nachází v tranzitním prostoru pražského mezinárodního letiště. Druhým je PŘS Zastávka v Jihomoravském kraji.^{74 75}

Pobytová střediska

Po ukončení vstupních procedur v přijímacím středisku a vydání průkazu žadatele o mezinárodní ochranu uživateli, má žadatel možnost přijímací středisko opustit. Má-li v České republice zajištěné vlastní bydlení, může odejít do soukromí. V případě, že nemá možnost vlastního ubytování, má možnost využít pobytových středisek. Pobytová střediska jsou zřizována Ministerstvem vnitra anebo jinou právnickou osobou v rozsahu pověření uděleného ministerstvem. Pobytová střediska slouží k ubytování žadatelů o mezinárodní ochranu, a to po dobu, než nabyde právní moci rozhodnutí o jejich žádosti. Stejně jako v přijímacích střediscích, i zde je uživatelům poskytována strava, základní hygienické potřeby a zdravotní péče. Oproti přijímacím střediskům je zde však kladen větší důraz na výkon sociální práce s uživateli a také širší nabídka volnočasových aktivit. SUZ v České republice zřizuje dvě pobytová střediska. Jedním je PoS Kostelec nad Orlicí v Královéhradeckém kraji a druhým PoS Havířov v Moravskoslezském kraji.^{76 77}

⁷⁴ Provoz zařízení. *Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra* [online]. 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/>

⁷⁵ ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., ze dne 11. listopadu 1999, o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁶ Provoz zařízení. *Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra* [online]. 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/>

⁷⁷ ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., ze dne 11. listopadu 1999, o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Integrační azylová střediska

Po přiznání azylu nebo doplňkové ochrany může azylant využít služeb integračního azylového střediska. Využívání služeb IAS je pro uživatele pouze dočasné a je ohraničeno maximální dobou osmnácti měsíců. Zřizovatelem IAS je Ministerstvo vnitra anebo jiná právnická osoba v rozsahu pověření ministerstvem. Doba pobytu v IAS je zaměřena především na osvojení českého jazyka, hledání vlastního bydlení a zaměstnání. Služby IAS jsou pro jejich uživatele zpoplatněny. Uživatelé mají možnost, po dobu stanovenou zákonem, v zařízeních bydlet a využívat služeb poskytovaných sociálním pracovníkem. Sociální pracovník pomáhá azylantům s hledáním bydlení, vyřizování různých žádostí a v některých případech je i doprovází na úřady. SUZ zřizuje v České republice čtyři zařízení tohoto typu. V Královéhradeckém kraji v Jaroměři, v Ústeckém kraji v Předlicích, v Jihomoravském kraji v Brně a v Moravskoslezském kraji v Havířově.^{78 79}

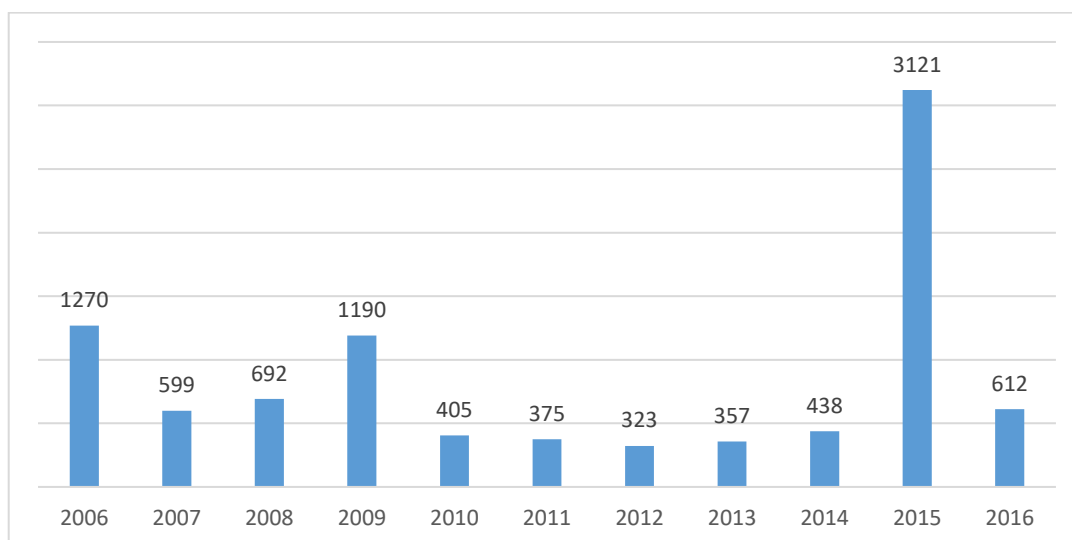
⁷⁸ Provoz zařízení. *Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra* [online]. 2017 [cit. 2018-02-28].

Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/>

⁷⁹ ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., ze dne 11. listopadu 1999, o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zařízení pro zajištění cizinců

Zařízení bývá také nazýváno záchytné nebo detenční. Zajišťuje osoby, kterým bylo cizineckou policií vydáno rozhodnutí o zajištění nebo vyhoštění po jejich provinění s legislativou ČR. Zřizovatelem zařízení je Ministerstvo vnitra, provozovatelem je SUZ, ale oproti výše zmíněným zařízením je díky vyššímu riziku součástí služby i policie ČR, která zajišťuje vnější ostrahu objektů. Vnitřní ostrahu pak zpravidla zajišťuje smluvní bezpečnostní agentura. SUZ je v zařízení zřizovatelem ubytování, stravy, zdravotní péče a sociálních služeb. Zařízení je rozděleno na část s mírným a na část s přísným režimem. I zde je součástí zařízení možnost volnočasových aktivit pro uživatele. SUZ v České republice zřizuje tři typy těchto zařízení. Ve Středočeském kraji v Bělé pod Bezdězem, v Moravskoslezském kraji ve Vyšních Lhotách a v Plzeňském kraji v Bálkové.^{80 81}

Graf 9 Příchody do zařízení pro zajištění cizinců v letech 2006 – 2016⁸²

Na grafu č. 6 lze pozorovat poměrně podobná čísla v jednotlivých letech. Výjimkou je rok 2015, kdy důsledkem migrační krize bylo na území ČR zajištěno 3121 nelegálních migrantů. Ti však, soudě z počtu žádostí o mezinárodní ochranu daného roku, naším státem pouze procházeli. S následujícím rokem se již počty zajištěných cizinců vrací do předešlého trendu.⁸³

⁸⁰ Provoz zařízení. *Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra* [online]. 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/>

⁸¹ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., ze dne 23. prosince 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁸² Graf byl sestaven z dat uvedených v jednotlivých výročních zprávách SUZ od roku 2006 – 2016. Dostupné z: <http://www.suz.cz/kdo-jsme/dokumenty-a-informace/>

⁸³ Výroční zprávy za rok 2006-2016 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/kdo-jsme/dokumenty-a-informace/>

Centra na podporu integrace

V návaznosti na koncepci integrace cizinců vydanou usnesením vlády, se centra na podporu cizinců snaží podporovat proces jejich integrace. Realizují škálu aktivit s cílem budoucího osamostatnění uživatelů. CPIC nabízí svým uživatelům sociální a právní poradenství, kurzy českého jazyka, tlumočnické služby a sociokulturní kurzy. Ve svých zařízeních provozují počítačovou pracovnu a knihovnu s různojazyčnou literaturou. Všechny tyto služby CPIC jsou pro uživatele poskytovány zdarma. CPIC anebo alespoň jím obdobná zařízení jsou provozována ve všech krajích České republiky.⁸⁴

Rok	2015	2016	2017
Počet klientů, kteří využili služeb centra	4 959	4 232	3 883
Počet klientů, kteří navštěvovali kurzy českého jazyka	2 169	1 462	2 302
Počet klientů, kteří využívali sociálně právní poradenství	4 238	3 926	3 565
Počet klientů oslovených v terénu	10 560	8 809	5 604

Tabulka 1 Počty klientů a využívání služeb v centech CPIC na území ČR⁸⁵

Z důvodu jiné metodologie tvorby statistik před rokem 2015 není možno porovnávat výše uvedená data z tabulky s daty z předešlých let. Tabulka z toho důvodu zobrazuje jen počty klientů, kteří využili služeb CPIC ve všech krajích České republiky a klientů oslovených jejich terénním programem v letech 2015-2017. Největší zájem, ze všech poskytovaných služeb center, byl v daných letech o kurz českého jazyka a sociálně právní poradenství. Jednotlivé počty využití těchto služeb jsou uvedeny v tabulce také.

⁸⁴ Informace o projektu. *Centra na podporu integrace cizinců* [online]. Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/Onas/InformaceOProjektu.aspx>

⁸⁵ Tabulka byla sestavena z dat poskytnutých odborem Center na podporu integrace cizinců viz. Příloha č.

2.4 Další organizace

V problematice migrace a integrace existuje ještě několik dalších organizací. S některými z nich SUZ přímo spolupracuje a některé působí v problematice individuálně. Jednou z nich je občanské sdružení **ASIM o.s.**, tedy asociace pro právní otázky migrace. Tohle sdružení mladých právníků se zájmem v oblasti migrace vzniklo roku 2009. Od té doby migrantům poskytují zejména právní poradenství. Dále také vyhledávají nedostatky v legislativě spojené s migrací.⁸⁶ V oblasti migrace působí od roku 1991 i nezisková humanitární **Organizace pro pomoc uprchlíků (OPU)**. OPU svým klientům také nabízí odborné právní poradenství, k tomu ale pořádají i vzdělávací programy a další aktivity na podporu integrace. V jejich paletě služeb je například i nabídka přechodného tréninkového bydlení pro migranty. Jako jeden z cílů si kladou, mimo jiné, boj proti xenofobii a rasové nebo národnostní nesnášenlivosti.⁸⁷ V problematice je svou činností zapojena i **Charita ČR**. Charita působí v oblasti migrace jak v zahraničí, v místech kumulace problému, tak i na území České republiky. V zahraničí bývá u vzniku uprchlických táborů, kde jim nabízí služby prostřednictvím svých pracovníků a dobrovolníků. Je organizátorem a následným dopravcem materiálních i finančních sbírek na potřebná místa. Poskytují pomoc v oblasti základních životních a hygienických potřeb. V České republice Charita zřizuje migrační poradny poskytující poradenství, tlumočnické a asistentské služby, jazykové a sociokulturní kurzy. Své služby ale, kromě svých vlastních poraden, nabízí i v azylových zařízeních SUZ.⁸⁸ Další organizací poskytující služby migrantům v ČR je **SOZE**. Jejich službami je poskytováno právní, sociální a psychologické poradenství cizincům. Pro cizince dále realizují vzdělávací a volnočasové aktivity. Poskytují i sociálně-profesní poradenství pro nezaměstnané cizince, zajišťují klientům nabídky různých kurzů s profesním zaměřením, rekvalifikace a pomáhají klientům s hledáním zaměstnání.⁸⁹ Další zainteresovaná organizace nepracuje jen s migranty, ale všemi lidmi v nouzi. Mezinárodní humanitární organizace **ADRA** (Adventist Development and Relief Agency) působí ve více než 130 zemích světa a Česká republika je jejich součástí. ADRA v ČR koordinuje 12 dobrovolnických center primárně

⁸⁶ O organizaci. *Asociace pro právní otázky migrace* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.asimos.cz/O-nas/>

⁸⁷ Co děláme. *Organizace pro pomoc uprchlíkům* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.opu.cz/cs/co-delame/>

⁸⁸ Migrace. *Charita Česká republika* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://migrace.charita.cz/>

⁸⁹ O nás. *Sdružení občanů zabývajících se emigranty* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: http://www.soze.cz/?page_id=2

zaměřených na seniory, děti a hendikepované. V oblasti migrace ADRA působí převážně přímo na místech postihnutých živelnými katastrofami a válečnými konflikty, kde poskytují postiženým okamžitou humanitární pomoc a následné dlouhodobé rozvojové projekty.⁹⁰ Nakonec je záhodno zmínit ještě organizaci **Člověk v tísni**, která, také nemá jako cílovou skupinu pouze problematiku migrace. Organizace vznikla roku 1992 a od té doby nabízí lidem pomoc prostřednictvím svých humanitárních misí, rozvojové spolupráce, podpory lidských práv a sociální integrace.⁹¹

SHRNUTÍ

Kapitola byla zaměřena na proces integrace cizinců do České republiky. V první části textu jsme si popsali specifika integrace muslimů, na které je práce zaměřena především. Další části textu potom pojednávaly o integrační politice České republiky, kde bylo vymezeno, jak se dané postupy integračního procesu liší podle jednotlivých druhů cizinců, na které působí. V téhle části šlo také naleznout množství cizinců na našem území v průběhu jednotlivých let a jejich národnostní rozbor. Hlavní zřetel v rozboru byl kladen na cizince z muslimských zemí. Současně jsme popsali jednotlivá zařízení Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra a další organizace působící v dané problematice.

⁹⁰ O nás. ADRA [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/o-nas>

⁹¹ O nás. Člověk v tísni [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/kdo-jsme/o-nas>

3 MUSLIMOVÉ A JEJICH INTEGRACE V ČR

Po obecném rozboru integrace cizinců, se nyní již zaměříme konkrétně na muslimskou menšinu v České republice. Pro začátek je důležité popsat historii tohoto náboženství na území ČR. Říci, kdy můžeme naleznou první zmínky o Islámu v českých zemích, a v které době se mohli uskutečnit první setkání české společnosti s muslimy. Text bude také prezentovat, jaké historické události ovlivnily příchod muslimů na naše území a z jakých konkrétních zemí přicházeli. Charakterizujeme muslimskou obec v ČR a uvedeme okolnosti jejího vzniku. Součástí textu bude také vymezení počtu muslimů, popřípadě migrantů z muslimských zemí, kteří v České republice v nynější době žijí a popis s jakým úspěchem proběhl proces jejich integrace. Jelikož je důležitým faktorem pro zdárnou integraci dané menšiny i postoj většinové společnosti vůči ní, v závěru kapitoly ještě názorně demonstrováme, jak je Islám a muslimská menšina prezentována očím diváků prostřednictvím nejsledovanějších českých médií, jakožto hlavního prostředku pro formování postoje majoritní společnosti.

3.1 Historie

Před novodobými dějinami se člověk v českých zemích mohl setkat s vyznavačem Islámu jen velice výjimečně. Ovšem někteří velikáni českých dějin za svého života měli to štěstí. Z díla popisujícího život sv. Cyrila, je jasné, že do styku s muslimy přišel. Ovládal tehdejší aramejštinu a debatoval s Arabi, které popisoval jakožto moudré a vzdělané lidi. Z díla lze vyčíst, že s muslimy se shodoval na neposkvrněném početí Panny Marie a Mohamedových pochvalách Ježíše Krista. Spis *Život sv. Cyrila* dokonce obsahuje některé části Koránu. Další, nečetná setkání české společnosti s muslimy, byly ale spíše obchodního charakteru. To mohou prokazovat některé nálezy mincí z arabského světa na českém území. Židovský obchodník Ibráhím Ibn Ja'kub, který přišel v 10. století z islámské Andalusie do Čech, se ve svém spise zmiňuje, že do Prahy přicházejí s vidinou obchodu mimo Rusů a Slovanů i turečtí muslimové. Znalost České země lze ale vidět i z některých děl ryze muslimských autorů. Abú al-Hasan Mas'údí ve svém cestopise již také mluví o Praze, Moravanech a knížeti Václavovi.⁹²

⁹² MENDEL, Miloš a Jiří BEČKA. *Islám a české země*. Olomouc: Votobia, 1998, 231 s. 63-65

V období válek s Turky se České země také nijak výrazně do kontaktu s muslimy nedostaly. Jen vojáci z řad Čechů a Moravanů byli účastníci některých bojů. Osmanská armáda byla naší zemi neblíže při jejích četných taženích do Uher, jen ve výjimečných případech se její jednotky okrajově dostaly až na území jižní Moravy. Se vzrůstáním tzv. „tureckého nebezpečí“ plynoucího z blízkosti osmanské armády naším hranicím, však v Českých zemích vzrůstala protiturecká propaganda. Společnost, poháněná obavami z blízkého nebezpečí, mluvila o hrozných krutostech tureckých válečníků. Protiturecká propaganda vrcholila s příchodem „dlouhé války“ **roku 1593**. Četnost textů cílených na radikalizaci občanů vůči Turkům v tomto období značně vzrostla. Období „dlouhé války“ se již ale dotklo Českých zemí boji i přímo. Roku 1605 probíhaly boje osmanských jednotek na území východní Moravy. Bojišti se staly například města jako Uherský Brod, Strážnice, Veselí na Moravě, Bzenec a Kyjov. Díky žitvatorockému míru **roku 1606** však boje neměly dlouhé trvání a válečný stav v Uhrách na delší dobu skončil, a to až do doby třicetileté války.⁹³

Od roku 1878 rakousko-uherská monarchie okupovala Bosnu a Hercegovinu, ve které počet zástupců muslimů v obyvatelstvu zastával poměrně vysoký počet osob. Později, **roku 1908**, kdy okupace Bosny a Hercegoviny monarchií vyústila až k její anexi, musela říšská rada na problematiku Islámu reagovat. Reakce byla taková, že v **roce 1912** rada přijala zákon o uznání náboženského společenství vyznavačů Islámu. Při pozdějším vzniku samostatného Československa byla pro nově vzniklý stát uznána rakousko-uherská legislativa a s ní tedy i právní postavení muslimů. Počet muslimů však na území nového Československa nebyl nikterak velký, převážně se skládali z přistěhovalců z Bosny, čerkeských a tatarských emigrantů ze Sovětského svazu a malého počtu českých konvertitů. Od tohoto období teprve začalo úsilí stoupenců Islámu o založení muslimské obce v České republice.⁹⁴

⁹³ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007 s. 189-193

⁹⁴ ČERVENKOVÁ, Denisa a Albert-Peter RETHMANN. *Islám v českých zemích*. Praha: CMS - Center for Migration Studies, 2009 s. 21-23

3.2 Muslimské obce v ČR

Počátek snahy o uznání registrace muslimské obce (dále MO) v České republice sahá až do **roku 1934**, kdy se konala její první ustavující schůze. Jednání mezi muslimy a státem se však pro rozpory v legislativě vleklo delší dobu. K prvnímu úřednímu uznání MO došlo až v **roce 1941**, v období protektorátu. Stejně jako ostatní legislativní normy, i ono uznání ale následně zaniklo společně s Benešovými dekrety **roku 1945**. V období vlády komunistického režimu byla při registraci nové církve zase podmínka její spolupráce s tajnou službou STB, tento postup ovšem muslimové odmítali. Další snaha o uznání MO tedy znovu začala až po **roku 1989**. V čele s prof. Muhammadem Alí Šilhavým muslimové několik let pracovali na prezentaci svého náboženství a své komunity. K této snaze patřilo, mimo jiné, otevření nových mešit v Praze a Brně. Ústředí Muslimských Obcí (dále UMO) bylo uznáno vládou České republiky prvním stupněm registrace dle zákona o církvích a náboženských společnostech **roku 2004**. Do jejího čela byl jmenován prof. Šilhavý. **Roku 2006** dále UMO žádalo o registraci druhého stupně, která by ji umožnila například možnost provádění církevních sňatků nebo zřizování duchovních škol, to bylo však vládou ČR zamítnuto. V **roce 2007** pak vznikly muslimské obce i na regionální úrovni. Prvními byly MO v Brně a MO v Praze, později přibyla i MO v Teplicích.^{95 96}

UMO od svého vzniku upravuje dokument **Statut Ústředí muslimských obcí**, který vymezuje její činnost, vnitřní uspořádání a řízení. Dokument se skládá ze Stanov Ústředí muslimských obcí a Vzorových stanov muslimských obcí. Podle tohoto dokumentu jsou orgány UMO výkonná rada, jejímž nejvyšším členem je předseda, dále jsou to kontrolní komise a rada zřizovatelů. Orgány MO jsou zase shromáždění členů, předsednictvo a kontrolní komise. Dokument upravuje, co je to MO, jak MO vzniká, a jaké jsou podmínky jejího členství. Zajímavou částí stanov MO je článek 4, který vymezuje 11 cílů a poslání MO. Jsou to například podporování dobrých vztahů mezi ČR a muslimskými zeměmi, prohlubování přátelských vztahů mezi muslimy na území ČR, pomáhat všem muslimům,

⁹⁵ Ústředí muslimských obcí - historie a současnost. *Ústředí muslimských obcí* [online]. Brno, 2009 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://www.umocr.cz/historiecz.pdf>

⁹⁶ ČERVENKOVÁ, Denisa a Albert-Peter RETHMANN. *Islám v českých zemích*. Praha: CMS - Center for Migration Studies, 2009 s. 23

ale i prohlubovat dialog mezi různými náboženskými uskupeními a dosáhnout vzájemného respektu, tolerance a přátelských vztahů.⁹⁷

Počet a složení muslimů v ČR

Určení počtu žijících muslimů v České republice je problematické. Pokud bychom se odebírali od sčítání lidu, kde je náboženství nepovinný údaj, v roce 2001 se přihlásilo k Islámu 3699 osob. Při dalším sčítání v roce 2011 tento počet dokonce klesl na 1921 osob.⁹⁸ Z muslimských zemí ale podle odborných odhadů pochází v České republice asi 20 000 cizinců. Ne všichni ale Islám ve větší míře praktikují. Počet stoupenců Islámu v České republice, kteří docházejí do postavených mešit se pohybuje okolo 3000 osob, z nichž přibližně 400 jsou čeští konvertité. Velkou část těchto osob tvoří například studenti, kteří po absolvování studia v České republice zůstali nebo se i oženili s českými ženami. Další velkou skupinou jsou exulanti a azylanti, především Iráčané, Palestinci a Kurdové. Poté jsou to i různí drobní podnikatelé, jež přicházeli do České republiky po revoluci. Především z Turecka, dalších arabských států a muslimské menšiny ze zemí bývalého Sovětského svazu. Značnou část tvoří například i azylanti z Bosny.⁹⁹

⁹⁷ Statut ústředí muslimských obcí. *Ústředí muslimských obcí* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://www.umocr.cz/stanovyumo.pdf>

⁹⁸ Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 2001 a 2011. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2014 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/29508960/1702201402.pdf/35de35a0-fb2d-4921-9416-7d01fb0c8e05?version=1.0>

⁹⁹ ČERVENKOVÁ, Denisa a Albert-Peter RETHMANN. *Islám v českých zemích*. Praha: CMS - Center for Migration Studies, 2009 s. 21-31

Cizinci celkem		496 413	
Cizinci z muslimských zemí celkem		23154	
Kazachstán	5639	Libye	216
Turecko	2165	Jemen	201
Bosna a Hercegovina	2030	Saúdská Arábie	182
Uzbekistán	1973	Tádžikistán	167
Sýrie	1211	Guinea	84
Ázerbájdžán	973	Súdán	71
Tunisko	916	Senegal	62
Egypt	894	Omán	46
Alžírsko	741	Mali	45
Nigérie	704	Somálsko	24
Kyrgyzstán	640	Gambie	20
Pákistán	585	Kuvajt	20
Irák	528	Sierra Leone	18
Afgánistán	495	Bahrajn	11
Írán	490	Spojené arabské emiráty	8
Albánie	344	Čad	7
Libanon	323	Maledivy	7
Maroko	302	Mauritánie	4
Bangladéš	260	Niger	3
Malajsie	260	Džibutsko	1
Jordánsko	251	Katar	1
Indonésie	232	Z celého počtu cizinců	4,7 %

Tabulka 2 Počet cizinců z muslimských zemí na území ČR v roce 2016^{100 101}

V tabulce č. 2 lze vidět počet cizinců, včetně azylantů, pobývajících v roce 2016 na území ČR, kteří pocházejí ze zemí, kde je islámské náboženství v populaci zastoupeno alespoň z 50 % a více. Tabulka byla sestavena pro názornou demonstraci, z jakých muslimských zemí do ČR migranti přicházejí. Zda jedinec z jedné z těchto zemí pochází, však ještě nemusí znamenat, že je muslim. Na druhou stranu zase, muslim může být i migrant přicházející z jiných než výše uvedených zemí. Nicméně, z tabulky je jasné, že procento zastoupených migrantů z muslimských zemí je zde velmi malé, konkrétně je to 4,7 % ze všech cizinců pobývajících na území České republiky v roce 2016.

¹⁰⁰ Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a občanství k 31. 12. 2016. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27914491/1612_c01t14.pdf/4bbe77-c239-48cd-bf5a-7a43f6dbf71b?version=1.0

¹⁰¹ *Lexikon zemí světa: fakta, příroda, historie*. Editor Jiří MARTÍNEK. Praha: Kartografie, 2005

Úspěšnost integrace muslimů v ČR

S přesností určit, jak zdárná je integrace muslimů v České republice může být problematické. Neexistují totiž žádné přesné a jednotné statistiky o faktickém počtu muslimů v ČR. Pro tento záměr můžeme vycházet pouze z údajů ze sčítání lidu, domů a bytů (dále SLDB), které probíhá v desetiletých intervalech. Z dat je zřejmé, že většina muslimů žije v největších městech České republiky a okolí. Tento fakt jasně vylučuje, že by probíhala jakákoliv segregace muslimské menšiny od většinové společnosti a vznikala muslimská ghetta na okrajích měst. Pokud se podíváme na vzdělání muslimské menšiny, více než polovina jedinců nad 15 let dosáhla alespoň středního vzdělání s maturitní zkouškou. Vysokoškolského vzdělání potom dosáhla více než jedna čtvrtina muslimů. Při porovnání vzdělanosti s českou majoritní společností, muslimská menšina dokonce dosahuje vyššího vzdělání. Stejně tak ekonomickou aktivitou přesahují muslimové většinovou českou populaci. Z celkového počtu jsou až tři pětiny muslimů v ČR ekonomicky aktivní, což v porovnání s českou populací přesahuje o více než 10 %. Uvedená data naznačují velice úspěšný proces integrace muslimů do české společnosti.¹⁰²

3.3 Muslimové očima českých médií

Z. BUREŠOVÁ a R. SEDLÁKOVÁ podrobili v roce 2013 obsahové analýze hlavní zpravodajské relace nejsledovanějších českých televizí. Konkrétně to byly Události České televize, Televizní noviny TV Nova a Zprávy FTV Prima. V daném roce bylo v hlavních zpravodajských relacích těchto televizí za celé období 218 zpráv pojednávajících o muslimech nebo Islámu. Většina z těchto zpráv byla ryze zahraničního charakteru a neměly přímý vliv na Českou republiku, procento domácích zpráv s problematikou Islámu bylo minimální. O Islámu v těchto zprávách ve většině případů mluvili pouze sami novináři, prostoru pro vyjádření samotným věřícím či odborníkům na danou oblast se dostalo jen v malém počtu případů. Zajímavé je i to, jak byl v daných reportážích Islám pro českého diváka prezentován. Je důležité říci, že zobrazení muslimů bylo ve většině případů spojováno s negativními událostmi anebo celkovým stereotypním pohledem na Islám. V daném roce patří prvenství zobrazení v reportážích zmiňujících Islám demonstracím. Demonstrace byla vyobrazena z celého výzkumného vzorku 213

¹⁰² *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Editor Daniel TOPINKA. Brno: Barrister & Principal, 2016 s. 36-50

případů celkem 66krát. Druhým nejčastějším fenoménem byli, s počtem 43 případů, vyobrazení muži se zbraněmi – „teroristé“. Další početní skupinou bylo stereotypní zobrazení žen v hidžábu, nikábu nebo burce, konkrétně v 36 případech. Většina zpráv tedy vyobrazovala muslimský svět jako dějiště častých nepokojů a demonstrací. Časté byly záběry na jedince útočící na policejní jednotky, hořící auta a demonstrující manipulující s potenciálně nebezpečnou pyrotechnikou. Další zprávy byly zase kriminálního charakteru, kde v daných záběrech ukazovali muže arabských rysů se zbraněmi. Negativně laděné reportáže potom doplňovalo v mnohých případech stereotypní zobrazení muslimů.¹⁰³

Rok vysílání	Celkem zpráv	Stanice		
		ČT	Nova	Prima
2017	776	347	229	200

Tabulka 3 Počet zpráv se zmínkou o Islámu v hlavních zpravodajských relacích ČT, TV Nova a FTV Prima¹⁰⁴

Při tvorbě tabulky č. 3 jsem navázal na práci výše uvedených autorek a s pomocí databáze Anopress vyhledal, jak se počet zpráv zmiňující Islám od roku 2013 změnil. Stejně jako u prvotního výzkumu, i zde metodologie zůstala stejná. Data byly získány pomocí zadání klíčových slov Islám a muslim ve všech jejich pádech a tvarech. Oproti roku 2013, kdy součet zpráv se zmínkou o Islámu všech zmíněných televizí dosáhl 218 reportáží, v předešlém roce tato suma narostla na 776 zpráv. Z dat je tedy jasné, že problematika Islámu je oproti letům minulým probírána s větší mírou. Většinová společnost tak má stále více informací pro formování jejich postoje vůči muslimům. Otázkou však zůstává, s jakými informacemi o Islámu se v těchto reportážích lidé mohou setkat. Budeme-li předpokládat, že procentuální zastoupení negativních a stereotypních vyobrazení Islámu zůstává stále stejné jako u předešlého výzkumu, majoritní společnost se potom ve svém negativním postoji bude jen více utvrzovat. Z důvodu rozsahu práce je nemyslitelné podrobit získaný vzorek za rok 2017 stejně obsáhlé kvalitativní analýze, jak tomu bylo u

¹⁰³ *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Editor Daniel TOPINKA. Brno: Barrister & Principal, 2016 s. 273-299

¹⁰⁴ Tabulka byla sestavena pomocí databáze Anopress s použitím klíčových slov Islám a muslim ve všech jejich pádech a tvarech

zmíněného výzkumu z roku 2013. Pro názornou ukázkou však může stačit i zobrazení velmi frekventovaných slov v těchto reportážích.¹⁰⁵

Zobrazení Islámu	Počet	Z celkového vzorku
Islámský stát	439	56,6 %
Terorismus	397	51,2 %
Válka	238	30,8 %

Tabulka 4 Zobrazení Islámu ¹⁰⁶

Na výše uvedené tabulce č. 4 lze vidět pojmy spojované s negativním postojem společnosti vůči muslimům a jejich frekventovanost v základním vzorku reportáží zmiňujících Islám z roku 2017. Ve více než 56 % reportáží odvysílaných v hlavních zpravodajských relacích televizí ČT, Nova a Prima byl Islám zmíněn ve spojitosti s teroristickou organizací Islámský stát. Nadpoloviční většinu ze základního vzorku zaujímá i konkrétní zmínění terorismu či teroristických útoků. Válka byla zase zmíněna ve více než 30 % reportáží. Nutno však podotknout, že výše uvedené informace čerpají jen z textu daných reportáží, obrazné znázornění, jak tomu bylo u předešlého výzkumu, tyto data nepopisují. I přes to, ale počet jednotlivých spojení Islámu s těmito negativními pojmy dosahuje poměrně vysokých čísel, a to může hrát při formování divákovy postoje vůči muslimům velkou roli. Pro formování postoje vůči Islámu má tedy český divák k dispozici většinou ryze negativní informace.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti. Editor Daniel TOPINKA. Brno: Barrister & Principal, 2016 s. 273-299

¹⁰⁶ Tabulka byla sestavena pomocí databáze Anopress s použitím základního vzorku reportáží z tabulky č. 3 a následným zadáním klíčových slov Islámský stát, terorismus, teroristický, terorista, válka a boje

¹⁰⁷ Anopress IT. *Anopress IT* [online]. Praha [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.anopress.cz/>

SHRNUTÍ

Zaměřili jsme se na muslimskou menšinu v souvislosti s Českou republikou. Začátek textu pojednával o historii muslimů na českém území. Byly prezentovány první zmínky o muslimech a Islámu v českých dějinách a popsány historické události, které zapříčinily jejich příchod na území českého státu. Také jsme si představili muslimskou obec a historii jejího vzniku. Vymezili jsme, jak velkou část z celkového počtu cizinců na území České republiky zastávají muslimové a detailně rozebrali, z jakých konkrétních muslimských zemí mohou pocházet. Současně bylo v závěru kapitoly představeno, jaké informace o muslimech a Islámu divákům prezentují přední česká média.

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

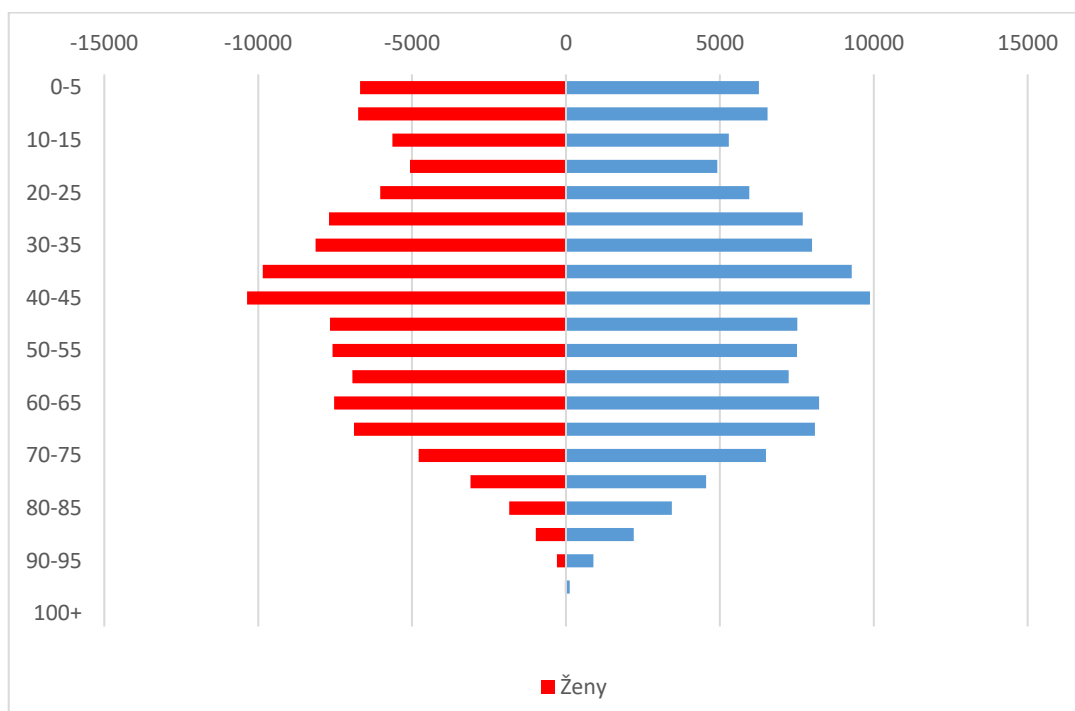
Z odborných zdrojů je zřejmé velmi malé zastoupení muslimské menšiny v české populaci. Z toho plyne nízká pravděpodobnost osobního setkání většinového českého občana s muslimem. Zároveň bylo představeno, že informace o muslimech a Islámu v předních českých médiích jsou ve většině případů negativního charakteru. Nabízí se tedy otázka, jaký postoj mohou čeští občané vůči muslimům zastávat. Z toho důvodu je důležité zkoumat postoj většinové společnosti vůči Islámu a muslimům. Výzkum probíhal v Olomouci, nejprve je tedy třeba demograficky představit okres Olomouc. Poté stanovíme cíle praktické části práce, dále představíme cílovou skupinu výzkumného šetření a metodologii, která byla při zkoumání použita. Následně budou prezentovány výsledky výzkumného šetření.

4.1 Demografie

Se svou rozlohou 1 620 kilometrů čtverečních je okres Olomouc největším z pěti dalších okresů Olomouckého kraje. Je tvořen 96 obcemi, z toho 6 městy a 3 městysy. Největším městem okresu je město Olomouc, které má necelých 100 000 obyvatel. Díky Univerzitě Palackého se ve městě během školního roku nachází ještě dalších více než 20 000 studentů. Před olomouckými obchodními domy také probíhalo naše výzkumné šetření. Další města okresu jsou Šternberk, Uničov, Litovel, Velká Bystřice a Moravský Beroun.¹⁰⁸

¹⁰⁸ Charakteristika okresu Olomouc. Český statistický úřad [online]. , 4 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17839886/okres_Olomouc.pdf/24d8fda0-00c0-439c-b539-6aa6adceab4b?version=1.1

Podle Českého statistického úřadu (dále ČSÚ) žilo v okrese Olomouc k 31. 12. 2016 celkem 233 992 obyvatel. 113 874 z celkového počtu zaujímali muži a 120 118 ženy. Věkové rozložení mužů a žen v okrese lze vidět na grafu č. 10. V případě obou pohlaví, největší zastoupení obyvatelstva je ve věku 40-45 let, druhou největší skupinou jsou potom jedinci od 35 do 40 let. Početnou skupinu zastávají také občané mladšího důchodového věku a děti do 10 let.¹⁰⁹

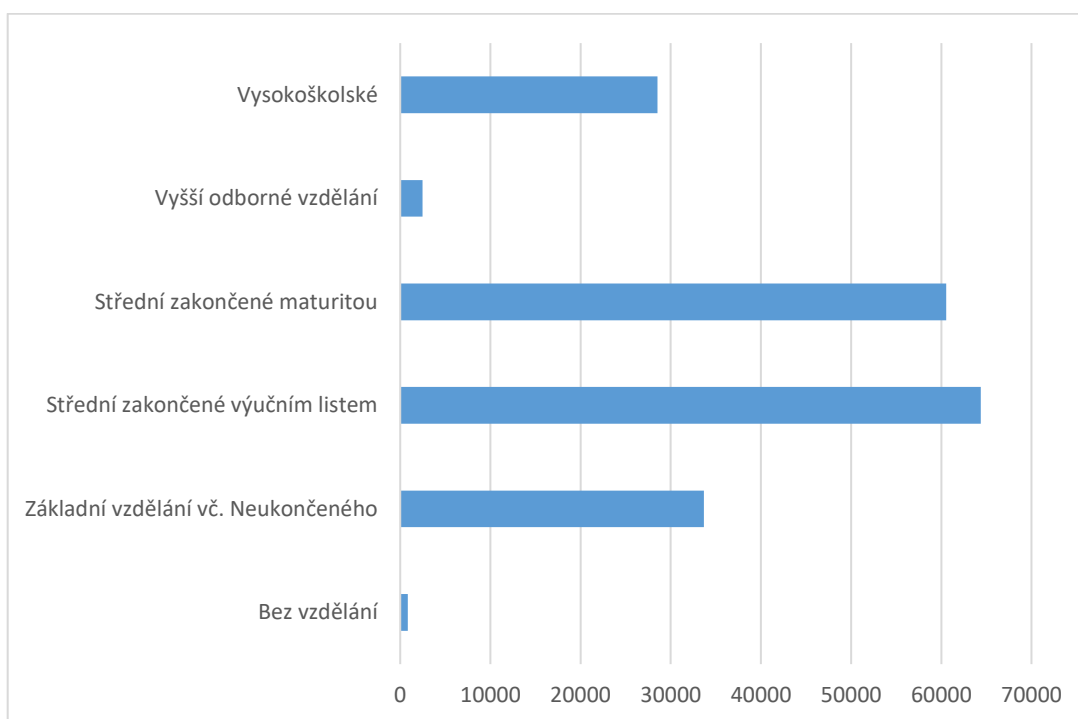

Graf 10 Počet obyvatel okresu Olomouc dle věku a pohlaví¹¹⁰

¹⁰⁹ Věkové složení obyvatelstva 2016. Český statistický úřad [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-2016>

¹¹⁰ Graf byl sestaven z dat ČSÚ za rok 2016. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-2016>

Z celkového počtu obyvatelstva okresu starších 15 let, který čítal 197 322 jedinců, bylo podle údajů ČSÚ ze SLDB 2011 zastoupeno nejvíce osob se středním odborným vzděláním zakončeným výučním listem. Druhou nejpočetnější skupinou byly potom jedinci, kteří dosáhli maturity. Asi o polovinu méně bylo občanů, jež dosáhli jen základního vzdělání. Podobný počet byl i jedinců s vysokoškolským vzděláním. Ve velmi malém počtu byla zastoupena skupina s dosaženým vyšším odborným vzděláním. Osob bez jakéhokoliv vzdělání bylo v okrese Olomouc minimum.¹¹¹

Graf 11 Obyvatelstvo okresu Olomouc starší 15 let podle dosaženého vzdělání ¹¹²

¹¹¹ Okres Olomouc. Český statistický úřad [online]. Praha [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xm/okres_olomouc

¹¹² Graf byl sestaven z dat ČSÚ ze SLDB 2011. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17839886/OTOK_CZ0712_Olomouc.pdf/8520b84b-d9a6-4d8a-9263-18033cc657a1?version=1.1

V předešlé kapitole bylo možno nalézt rozbor cizinců z muslimských zemí v rámci celé České republiky. Pro vlastní výzkum je však ještě potřeba prezentovat, kolik cizinců z muslimských zemí žije v okrese, kde probíhalo naše výzkumné šetření. Jak lze vidět v tabulce č. 5, z celkového počtu obyvatel okresu Olomouc, který čítá 233 992 osob, zde žije pouhých 264 cizinců z muslimských zemí. Původ jedince z daných zemí ještě však nemusí znamenat, že je muslim. Na druhou stranu zase můžou někteří muslimové pocházet i z jiných zemí, než jsou uvedeny v tabulce.

Cizinci celkem		5 369	
Cizinci z muslimských zemí		264	
Afghánistán	1	Kuvajt	1
Albánie	8	Kyrgyzstán	2
Alžírsko	9	Libanon	20
Ázerbájdžán	8	Maroko	4
Bangladéš	3	Nigérie	8
Bosna a Hercegovina	16	Omán	1
Čad	1	Pákistán	14
Egypt	20	Spojené arabské emiráty	1
Indonésie	5	Sýrie	13
Írán	4	Tunisko	10
Jemen	11	Turecko	27
Kazachstán	35	Uzbekistán	11
Kosovo	31	Z celého počtu cizinců	5 %

Tabulka 5 Počet cizinců z muslimských zemí v okrese Olomouc ke dni 31.12. 2017 ^{113 114}

¹¹³ Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 31. 12. 2017 [online]. In: . Praha: Ministerstvo vnitra, 2018 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

¹¹⁴ *Lexikon zemí světa: fakta, příroda, historie*. Editor Jiří MARTÍNEK. Praha: Kartografie, 2005

4.2 Stanovení cílů

V předešlé kapitole bylo prezentováno, jaké informace v souvislosti s Islámem a muslimy zobrazují nejsledovanější česká média. Jelikož je v České republice zastoupení muslimů v populaci minimální, může to být pro některé jedince jediný nástroj pro tvorbu vlastního postoje k muslimům. Jelikož je ve většině reportáží Islám spojován s negativními jevy, nabízí se otázka, jaký může být postoj většinové české společnosti k muslimům. Hlavním cílem výzkumné části je tedy:

Zkoumat celkové postoje občanů k Islámu a k samotné integraci muslimů u nás.

Kromě samotných médií však na občany v souvislosti s touto problematikou působí svými názory i politici. Islám a postoj politiků vůči této víře je, alespoň podle výsledků posledních parlamentních voleb, téma, na které někteří voliči při volbě svých kandidátů přihlíží. Na české politické scéně lze nyní pozorovat několik politických stran, hnutí anebo samotných politiků, kteří vůči Islámu zastávají negativní postoj a dále svými výroky působí na postoje občanů. V rámci našeho výzkumu se zaměříme na nejvýše postaveného politika, který dle svých výroků zastává také negativní postoj vůči Islámu a muslimům, a to prezidenta České republiky Miloše Zemana. Při tvorbě samotných položek dotazníku budeme potom vycházet z jeho výroků o dané problematice. Z toho plyne dílčí cíl výzkumné části:

**Zjistit, zda se shodují postoje občanů vůči Islámu a muslimům s postojem
prezidenta České republiky Miloše Zemana.**

Některé volební průzkumy naznačují, že Miloše Zemana v prezidentských volbách volili spíše méně vzdělaní lidé. Výše vzdělaní jedinci zase při své volbě preferovali jeho oponenta.¹¹⁵ Nabízí se tedy otázka, zda je tento trend podobný i u postoje občanů vůči Islámu a muslimům, ke kterým se prezident Miloš Zeman netají svým negativním postojem. Z toho plyne další dílčí cíl výzkumné části práce:

Zkoumat, zda má vliv výše dosaženého vzdělání občanů na jejich postoj vůči Islámu a muslimům.

Lze předpokládat, že informace negativního charakteru o Islámu a muslimech prezentované v předních českých médiích mají na tvorbu postoje občanů k této problematice nemalý vliv. Otázkou je, zda jedinci, kteří čerpají informace o tomto tématu z jiných zdrojů, než jsou média, zastávají odlišný postoj. Z toho důvodu je kladen jako další dílčí cíl výzkumné části:

Zkoumat, zda mají občané čerpající informace o Islámu a muslimech z jiných zdrojů než z médií k Islámu a muslimům odlišný postoj.

Z uvedeného hlavního cíle a dalších dílčích cílů plynou následující výzkumné otázky:

VO 1: Jaké jsou celkové postoje občanů vůči Islámu a muslimům?

VO 2: Shodují se celkové postoje občanů vůči Islámu a muslimům s postojem prezidenta České republiky Miloše Zemana?

VO 3: Jsou postoje občanů vůči Islámu a muslimům rozdílné s ohledem na jejich dosažené vzdělání?

VO 4: Jsou postoje občanů vůči Islámu a muslimům rozdílné s ohledem na zdroje, ze kterých čerpají informace o tomto tématu?

¹¹⁵ JAN BOČEK. Tři analýzy: Drahošovi se nepodařilo získat voliče poražených v prvním kole, ztratil i hodně vlastních příznivců. Irozhlas.cz [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/volby/volic-jiri-drahos-milos-zeman-vysledky-volby-prezident-analyza_1801281010_jab

4.3 Metodologie, cílová skupina a organizace

Výzkumné šetření probíhalo během měsíce března 2018, kde byli před olomouckými obchodními domy namátkově oslovováni občané z řad široké veřejnosti žijící v okrese Olomouc. Ankety se zúčastnilo celkem 280 respondentů. Anketa byla realizována před čtyřmi obchodními domy, kde u každého z nich bylo osloveno 70 respondentů. Prvním místem realizace ankety byl Globus na Pražské ulici, poté Kaufland na Štursově ulici, dále Billa na Hynaisově ulici a Penny na Dolní hejčínské ulici. Respondenti – muži i ženy, byli různých věkových kategorií s různou výší dosaženého vzdělání. Respondentům byly kladeny otázky na jejich věk, dosažené vzdělání, míru souhlasu s pěti výroky o Islámu a muslimech, a nakonec na zdroj, ze kterých o tomto tématu čerpají informace.

Při tvorbě položek dotazníku bylo vycházeno z výroků prezidenta Miloše Zemana o Islámu a muslimech. Prezident bezesporu také působí na formování postoje většinové společnosti, stejně jako média, o kterých pojednávaly předešlé kapitoly. Kromě celkového postoje většinové společnosti bylo dílčím cílem také zjistit, jak prezident Miloš Zeman jejich postoj ovlivnil. Z 5 prezidentových citací o Islámu a muslimech byly vytvořeny položky dotazníku.

Citace 1:

„Islám je náboženstvím nenávisti. A za tím si stojím, protože tento můj výrok nevyplýnul z žádného předsudku, ale ze studia islámských textů,“¹¹⁶

Položka 1:

Islám je náboženství nenávisti.

Citace 2:

„Nebudou dodržovat a respektovat naše zákony a zvyklosti. Budou mít právo šaría, takže nevěrné ženy budou kamenovány, zlodějům se budou utínat ruce.“¹¹⁷

¹¹⁶ Každý terorista je muslim a budou nám sekát ruce. Co řekl Zeman o běžencích a islámu?. Aktuálně [online]. 2015 str. 6 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/budou-nam-sekat-ruce-a-kazdy-terorista-je-muslim-co-rekl-zem/r~b485f7b678b211e5b286002590604f2e/v~sl:49a52f2a0c24d69045195ed170bb0fc6/>

¹¹⁷ Každý terorista je muslim a budou nám sekát ruce. Co řekl Zeman o běžencích a islámu?. Aktuálně [online]. 2015 str. 1 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/budou-nam-sekat-ruce-a-kazdy-terorista-je-muslim-co-rekl-zem/r~b485f7b678b211e5b286002590604f2e/v~sl:8017f7a24551090acd26315093351cf6/>

Položka 2:

Muslimové nebudou dodržovat naše zákony a zvyklosti.

Citace 3:

„Nenechávám se uklidňovat prohlášeními, že se jedná o malé okrajové skupiny, domnívám se naopak, že tato xenofobie a tento antisemitismus, rasismus, vyplývá ze samé podstaty ideologie, o kterou se tyto fanatické skupiny opírají,“¹¹⁸

Položka 3:

Islám je radikální, antisemitistické a rasistické náboženství.

Citace 4:

„Riziko spočívá v tom, že se u nás vytvoří vyloučené zóny, respektive ghetta, že tito lidé právě vzhledem k výrazné kulturní odlišnosti nebudou schopni asimilace,“¹¹⁹

Položka 4:

Muslimové nejsou schopni integrace do české společnosti.

Citace 5:

„Netvrdím, že všichni muslimové jsou teroristé, tvrdím, že všichni teroristé jsou muslimové.“¹²⁰

Položka 5:

Ne každý muslim je terorista, ale každý terorista je muslim.

¹¹⁸ Každý terorista je muslim a budou nám sekát ruce. Co řekl Zeman o běžencích a islámu?. Aktuálně [online]. 2015 str. 5 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/budou-nam-sekat-ruce-a-kazdy-terorista-je-muslim-co-rekl-zem/r~b485f7b678b211e5b286002590604f2e/v~sl:ce5ef8925bfd54a9cfb17cea10af104a/>

¹¹⁹ Každý terorista je muslim a budou nám sekát ruce. Co řekl Zeman o běžencích a islámu?. Aktuálně [online]. 2015 str. 4 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/budou-nam-sekat-ruce-a-kazdy-terorista-je-muslim-co-rekl-zem/r~b485f7b678b211e5b286002590604f2e/v~sl:b96d4bcbacd4ca01de12b29ebaf42ef3/>

¹²⁰ Každý terorista je muslim a budou nám sekát ruce. Co řekl Zeman o běžencích a islámu?. Aktuálně [online]. 2015 str. 7 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/budou-nam-sekat-ruce-a-kazdy-terorista-je-muslim-co-rekl-zem/r~b485f7b678b211e5b286002590604f2e/v~sl:579c3e9b52a2f650a43f098ea9cfdb20/>

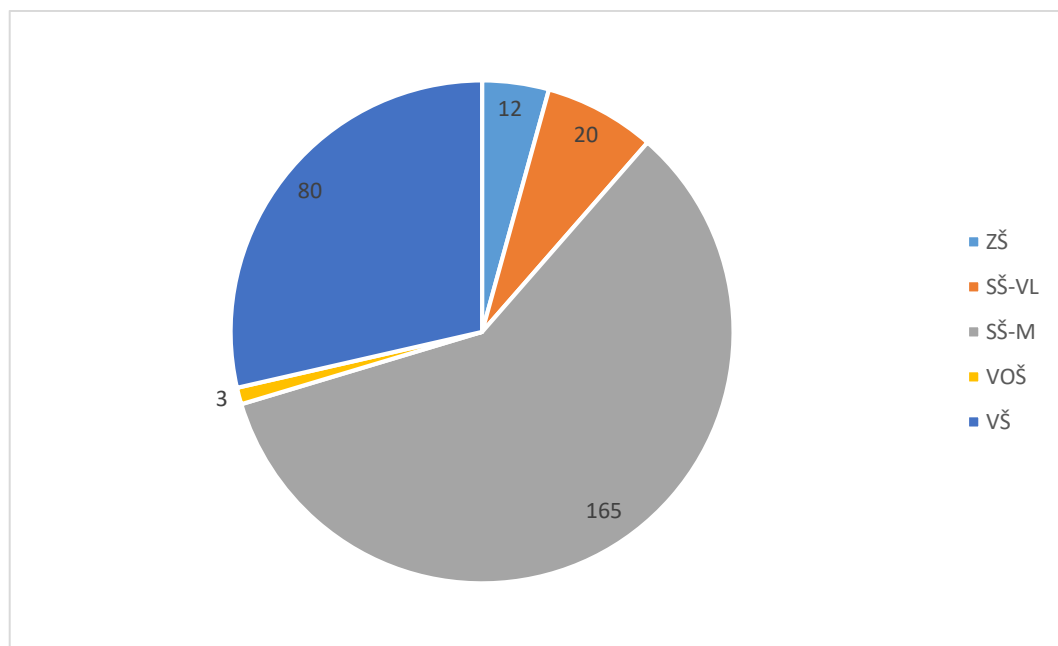
K měření postojů v dotazníku byla použita Likertova škála, kde respondenti vyjadřovali svou míru souhlasu s výroky prezidenta Miloše Zemana. Škála byla v případě našeho dotazníku pětistupňová a respondenti měli tedy možnost volit z těchto možností:

- 1 – Rozhodně souhlasím
- 2 – Spíše souhlasím
- 3 – Nevím
- 4 – Spíše nesouhlasím
- 5 – Rozhodně nesouhlasím

Jelikož byly všechny výroky v dotazníku projevem negativního postoje vůči Islámu a muslimům, první dvě možnosti – rozhodně souhlasím a spíše souhlasím v každém případě znamenaly negativní postoj respondenta. Naopak možnosti – rozhodně nesouhlasím a spíše nesouhlasím zastávaly pozitivní postoj odpovídajících.

4.4 Vlastní výzkum

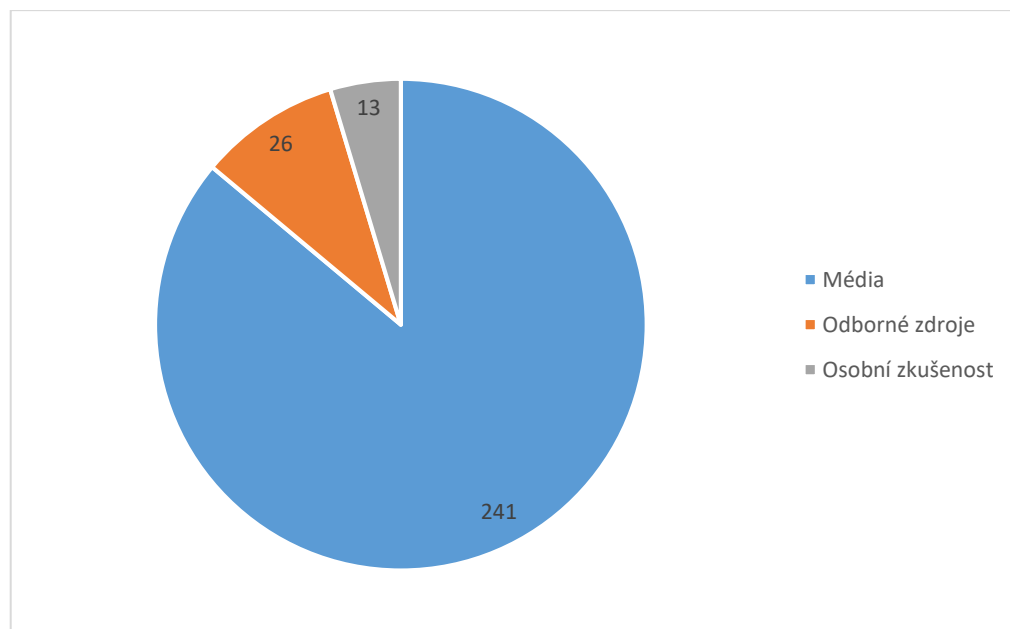
Výzkumu se zúčastnilo celkem 280 respondentů. Zastoupení mužů a žen ve výzkumném vzorku bylo velice podobné, na anketní otázky odpovědělo 193 žen a 141 mužů. Jak lze vidět na níže uvedeném grafu č. 12, ankety se zúčastnilo nejvíce jedinců s dosaženým úplným středním vzděláním. Druhou nejpočetnější skupinou z celkového vzorku byli vysokoškoláci, následovali vyučení, za nimi jedinci s dosaženým základním vzděláním a nejméně z celého vzorku zaujímali občané s vyšším odborným vzděláním.

Graf 12 Počet respondentů dle dosaženého vzdělání

Výběr respondentů nebyl kontrolovaný a výsledný výzkumný vzorek tedy nebyl proporcionálně stratifikovaný dle zastoupení jedinců podle výše jejich dosaženého vzdělání v základním vzorku. Tento fakt mohl mít dopad na výsledná data. Vzdělanostní složení výzkumného vzorku zároveň dovádí k předpokladu, že někteří méně vzdělaní jedinci v anketě uvedli střední vzdělání zakončené maturitní zkouškou, kterého však nedosáhli. Výzkumný vzorek je totiž, přes zvolený náhodný výběr, v kontrastu s demografickými údaji okresu Olomouc.

Respondenti nejčastěji uváděli, že o dané problematice čerpají informace z **médií**. Televizi obecně nebo nějakou konkrétní televizní stanici uvedlo z výzkumného vzorku celkem 155 osob. U těch, kteří uvedli konkrétní televizní stanici dosáhla nejvyšší četnost veřejnoprávní Česká televize, konkrétně v 98 případech. Druhou nejčastěji uváděnou televizní stanicí byla televize Nova v 48 případech a za ní následovala televize Prima v 31 případech. V 10 případech uvedli respondenti ještě televizi Barandov. Kromě televize respondenti čerpali informace o tématu nejčastěji také z internetu. Internet obecně nebo nějakou konkrétní webovou stránku uvedlo ze základního vzorku rovněž 155 respondentů. U těch, kteří uvedli konkrétní webovou stránku dosáhl nejvyšší četnosti portál Idnes, konkrétně v 30 případech. Za ním následoval portál Novinky v 26 případech a Seznam v 15 případech. Ve 14 případech uvedli respondenti, že nejčastěji na internetu čerpají ze zahraničních zdrojů. Četnost uvedení dalších internetových stránek už poté nedosáhla více než deseti případů. Jako další zdroj z kategorie médií, uváděli respondenti ještě tisk, kde uvedly některé plátky v 21 případech. **Odborné zdroje** obecně nebo nějaký konkrétní odborný zdroj uvedli respondenti v 24 případech. Nejčastěji potom čerpali informace o tématu z knih, v 16 případech. Jako odborné zdroje ještě uváděli poznatky ze školní výuky (7) a dokumentární filmy (4). **Osobní zkušenost** s Islámem a muslimy, jako zdroj, ze kterého čerpají informace, uvedlo 13 respondentů.

Graf 13 Počet respondentů dle zdrojů, ze kterých čerpají informace o tématu

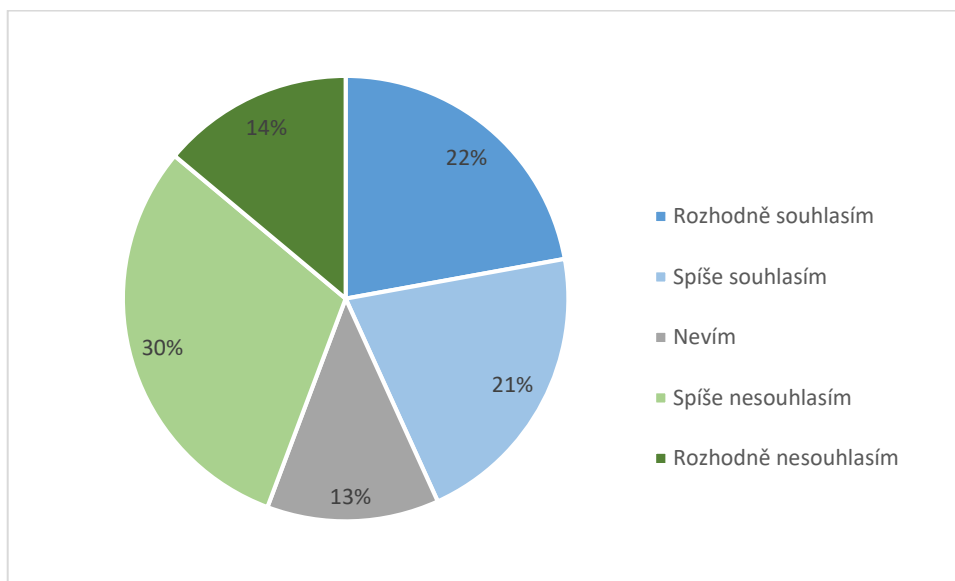
Hodnocení jednotlivých položek obecně

VO 1: Jaké jsou celkové postoje občanů vůči Islámu a muslimům?

VO 2: Shodují se celkové postoje občanů vůči Islámu a muslimům s postojem prezidenta Miloše Zemana?

Položka č. 1:

Islám je náboženství nenávisti.

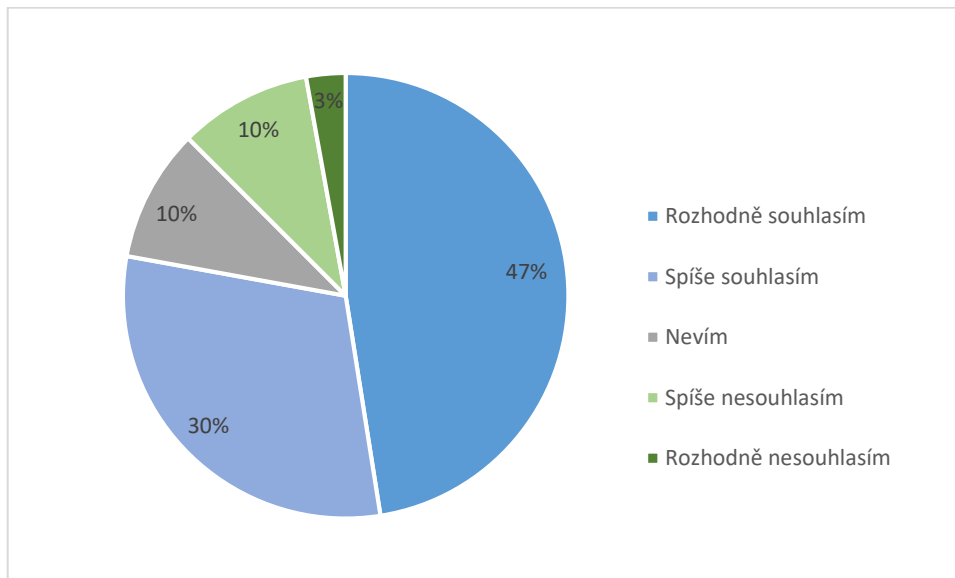

Graf 14 Položka 1 celkový vzorek respondentů

Na grafu lze vidět, že k tomuto tvrzení nemají respondenti nijak vyhraněný názor. Míry souhlasu a nesouhlasu jsou velice vyrovnané. Rozhodně s výrokem souhlasilo 22 % respondentů, spíše 21 %. 43 % procent respondentů ze základního vzorku se tedy klaní spíše k souhlasu. Rozhodně s výrokem nesouhlasilo 14 % respondentů, spíše 30 %. Celkem 44 % respondentů se staví do opozice s výrokem a o 1 % převyšují ty, kteří s ním souhlasí. 13 % respondentů uvedlo nevím. Podle výsledků lze usuzovat, že v tomto případě, nepřevažuje u občanů ani negativní ani pozitivní postoj. Lze však vyvrátit, že by většina respondentů z výzkumného vzorku souhlasila s výrokem prezidenta Miloše Zemana.

Položka č. 2:

Muslimové nebudou dodržovat a respektovat naše zákony a zvyklosti.

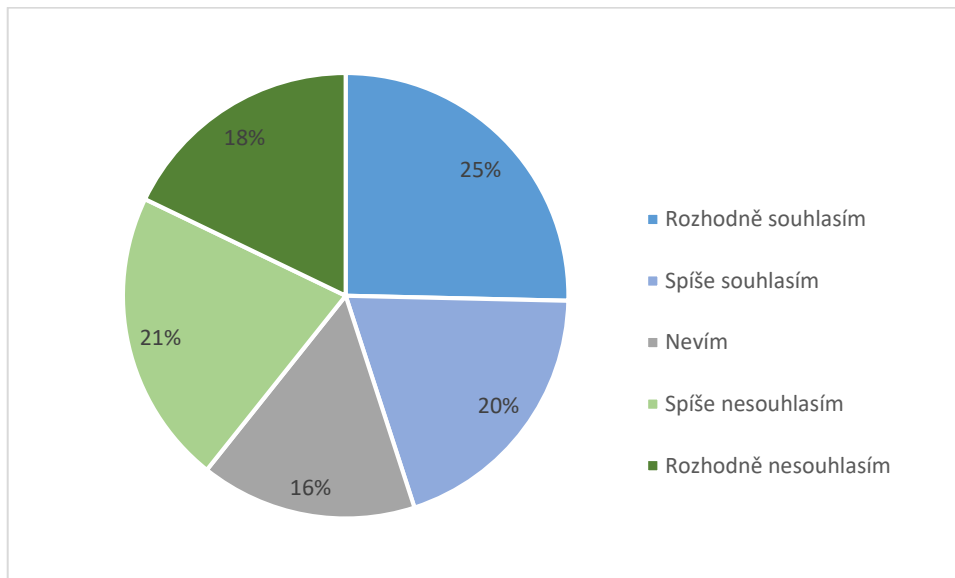

Graf 15 Položka 2 celkový vzorek respondentů

S druhým výrokem rozhodně souhlasilo 47 % respondentů, spíše 30 %. 77 % a tedy většina z výzkumného vzorku zaujímala v tomto případě negativní postoj vůči Islámu a muslimům v souvislosti s našimi zákony zvyklosti. Pouze 3 % s výrokem rozhodně nesouhlasili a 10 % spíše nesouhlasilo. Nevím uvedlo 10 % z celkového výzkumného vzorku. Z výsledků lze usuzovat, že většina respondentů zaujímá v tomto případě negativní postoj a zároveň i souhlasí s výrokem prezidenta Miloše Zemana.

Položka č. 3:

Islám je radikální, antisemitistické a rasistické náboženství.

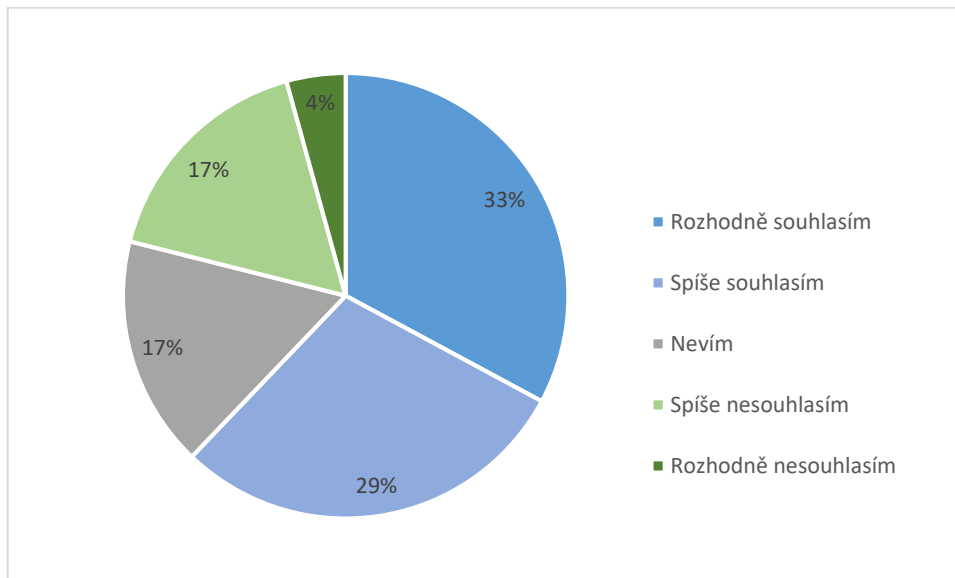

Graf 16 Položka 3 celkový vzorek respondentů

S výrokem rozhodně nesouhlasilo 18 % respondentů, 21 % nesouhlasilo spíše. Pouze 39 % v tomto případě zaujímá pozitivní postoj. Negativní postoj zde zaujímá větší část, který však nepřesahuje polovinu z celkového výzkumného vzorku – 45 %. Z toho 25 % s výrokem souhlasilo rozhodně a 20 % spíše. Neutrální nevím uvedlo 16 % občanů. Z výsledků lze usuzovat, že většina respondentů má v tomto případě spíše negativní postoj vůči Islámu a muslimům a větší část zároveň souhlasí s výrokem prezidenta Miloše Zemana.

Položka č. 4:

Muslimové nejsou schopni integrace do české společnosti.

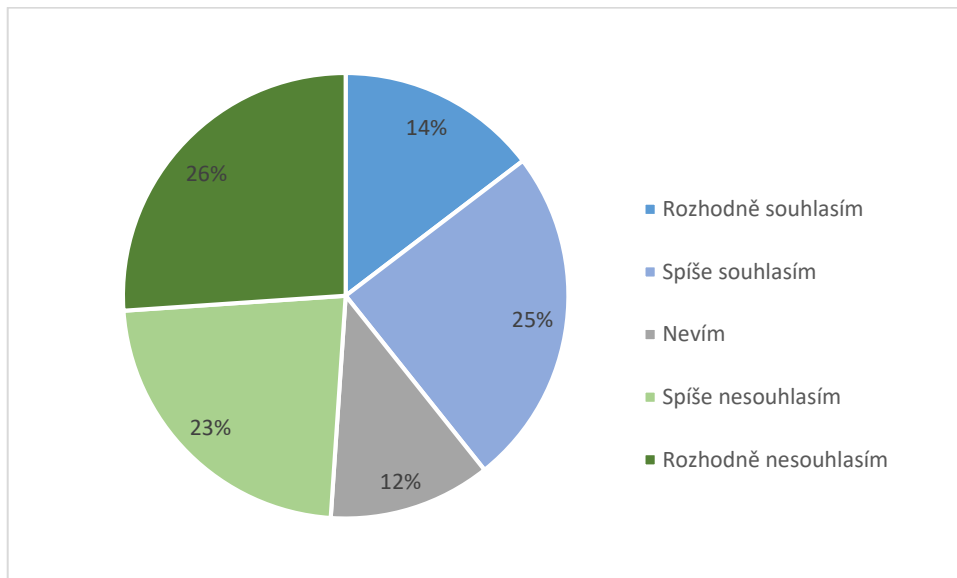

Graf 17 Položka 4 celkový vzorek respondentů

Na stanu souhlasu s výrokem se klaněla 62% většina z celkového vzorku, kde 33 % s výrokem souhlasilo rozhodně a 29 % spíše. Rozhodně nesouhlasily pouhé 4 % respondentů, spíše nesouhlasilo 17 %. Celkově se do opozice s výrokem stavělo 21 % respondentů z celkového výzkumného vzorku. Nevím uvedlo 17 % občanů. Z výsledků lze usuzovat, že většina ze zkoumaných osob souhlasí s výrokem, a tak zaujímají vůči Islámu a muslimům spíše negativní postoj. Zároveň většina zaujímá stejný postoj jako prezident Miloš Zeman.

Položka č. 5:

Ne každý muslim je terorista, ale každý terorista je muslim.

Graf 18 Položka 5 celkový vzorek respondentů

Celkem nesouhlas s výrokem vyjádřila 49% většina z celkového výzkumného vzorku, kteří vyjádřili svou míru souhlasu či nesouhlasu. Rozhodně nesouhlasilo 26 % a spíše 23 %. Souhlas s výrokem zase vyjádřilo 39 % respondentů, kde 14 % souhlasilo rozhodně a 25 % spíše. Nevím uvedlo 12 % respondentů. Z výsledků lze usuzovat, že většina z respondentů v tomto případě zaujímá pozitivní postoj vůči Islámu a muslimům a nemyslí si, že všichni teroristé jsou jen muslimové. Zároveň tak většina nesouhlasí s výrokem Miloše Zemana a nezaujímá tak stejný postoj jako prezident.

Hodnocení VO 1: Jaké jsou celkové postoje občanů vůči Islámu a muslimům?

U výroků, které pojednávali o muslimech v souvislosti s jejich integrací do České republiky (položka 2, položka 4), respondenti zastávali ve značné většině případů negativní postoj. V případě první položky byl negativní postoj z celkového výzkumného vzorku zastoupen ze 77 %, v případě druhé položky zase z 62 %. U výroků o Islámu obecně (položka 1, položka 3) už respondenti neměli vůči problematice tak vyhraněný názor. Při zprůměrování odpovědí obou položek však většinový negativní postoj k Islámu a muslimům stále přetrvával. Výjimkou byla reakce respondentů na poslední výrok, který dával do spojitosti s terorismem jen muslimy. Větší část respondentů s tvrzením nesouhlasila, a tak vyjádřila svůj pozitivní postoj. Občané, kteří se zúčastnili výzkumného šetření tedy z větší části zastávají negativní postoj k muslimům v souvislosti s jejich integrací do České republiky. K Islámu obecně negativní postoj stále přetrvává, ne však v takové míře. Respondenti ve většině případů ale nesouhlasí, že teroristické činy jsou páčány výhradně muslimskou menšinou.

Hodnocením VO1 byl splněn hlavní cíl praktické části – **Zkoumat celkové postoje občanů k Islámu a k samotné integraci muslimů u nás.**

Hodnocení VO2: Shodují se celkové postoje občanů vůči Islámu a muslimům s postojem prezidenta České republiky Miloše Zemana?

Jelikož jsou všechny výroky z úst samotného prezidenta Miloše Zemana, předpokládám, že zastává k Islámu, integraci muslimů a také muslimům v souvislosti s terorismem výhradně negativní postoj. V případě respondentů již výsledky nejsou tak jednostranné. Po zprůměrování hodnot však většina odpovídajících zastává také negativní postoj k Islámu obecně. U muslimů v souvislosti s integrací do České republiky je potom tento negativní postoj ještě silnější. Většina respondentů si ale nespojuje terorismus výhradně s muslimskou menšinou jako prezident Miloš Zeman.

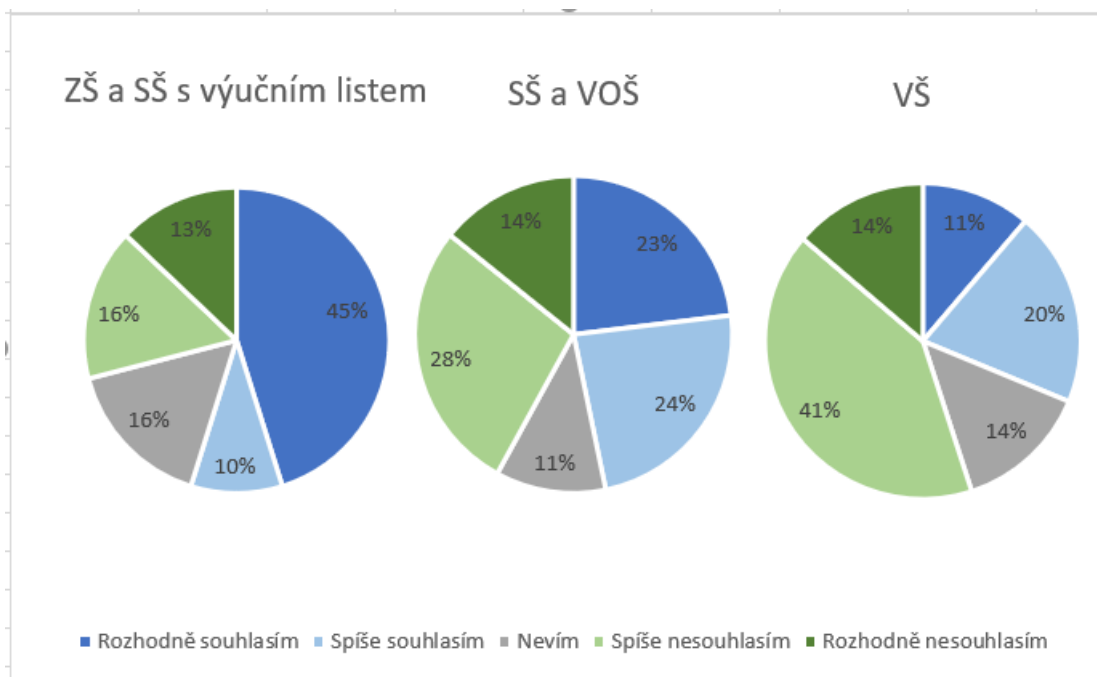
Hodnocením VO2 byl splněn dílčí cíl praktické části – **Zjistit, zda se shodují postoje občanů vůči Islámu a muslimům s postojem prezidenta České republiky Miloše Zemana.**

Hodnocení jednotlivých položek dle vzdělání

VO 3: Jsou postoje občanů vůči Islámu a muslimům rozdílné s ohledem na jejich dosažené vzdělání?

Položka č. 1:

Islám je náboženství nenávisti.

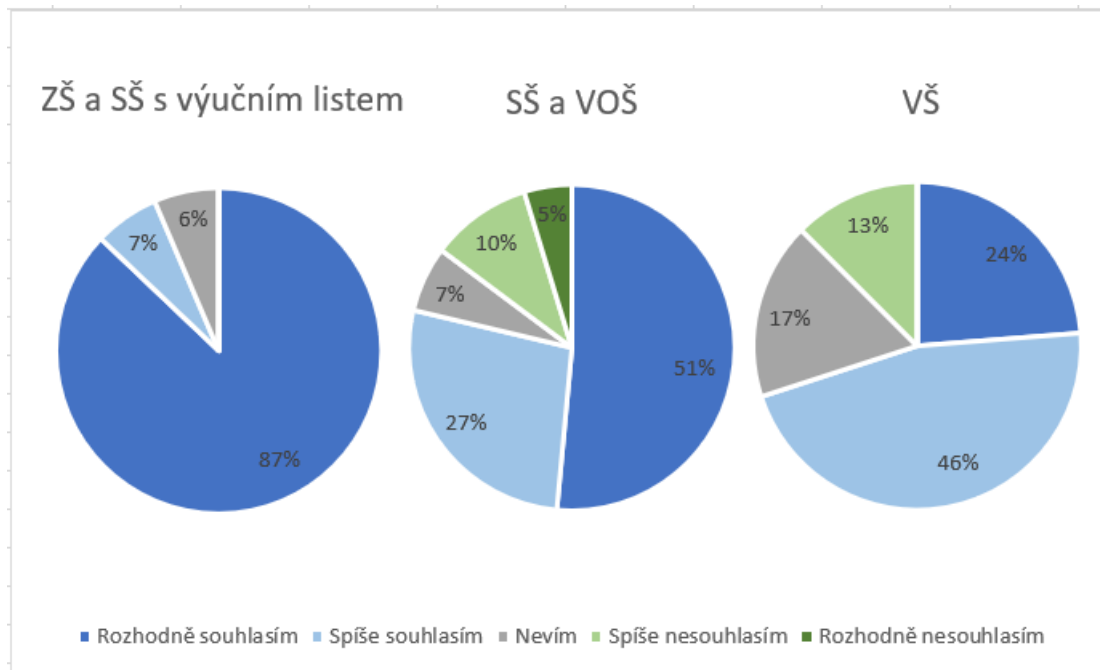

Graf 19 Položka 1 dle dosaženého vzdělání

Na grafu č. 19 lze vidět, že míra negativního postoje vůči Islámu postupně klesá s výškou dosaženého vzdělání respondentů. U občanů s dosaženým základním vzděláním nebo středním vzděláním ukončeným výučním listem 55% většina respondentů zaujímá v tomto případě negativní postoj. Konkrétně 45 % s výrokem rozhodně souhlasilo a 10 % souhlasilo spíše. V případě respondentů, kteří dosáhli maturity nebo vyššího odborného vzdělání již negativní postoj v případě tohoto výroku nezaujímá nadpoloviční většinu z celkového vzorku, ale stále je nadřazený pozitivnímu. Zde se již k negativnímu postoji uchýlovalo jen 47 % respondentů, 23 % rozhodně souhlasilo a 24 % souhlasilo spíše. Pozitivní postoj a nesouhlas s výrokem vyjádřilo 42 % respondentů, kde 14 % nesouhlasilo rozhodně a 28 % spíše. V případě respondentů s dosaženým vysokoškolským vzděláním již naopak zaujímá pozitivní postoj 55% většina respondentů.

Položka č. 2:

Muslimové nebudou dodržovat naše zákony a zvyklosti.

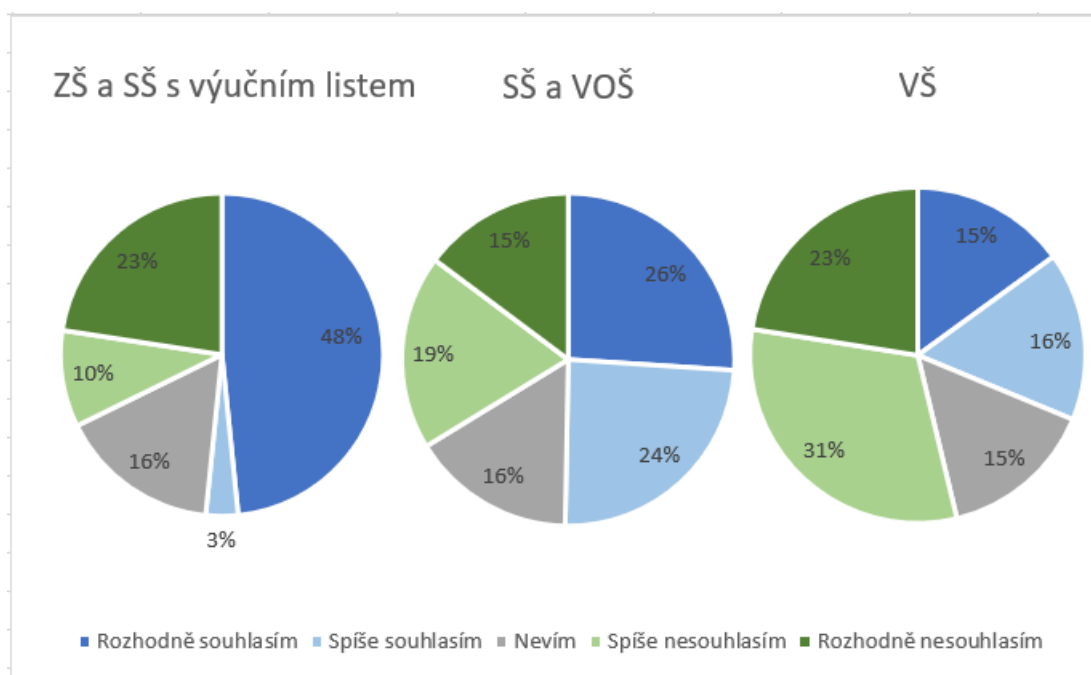

Graf 20 Položka 2 dle dosaženého vzdělání

V případě druhého výroku zaujímaly ve většině případů negativní postoj vůči Islámu a muslimům všechny podskupiny rozdělené podle jejich dosaženého vzdělání. S výškou dosaženého vzdělání však lze pozorovat pokles procentuálního zastoupení negativního postoje z celkového výzkumného vzorku. U respondentů, kteří dosáhli maximálně základního vzdělání nebo středního vzdělání zakončeného výučním listem souhlasilo s výrokem, a tak vyjádřilo negativní postoj 94 % osob, kde 87 % souhlasilo rozhodně a 7 % spíše. K pozitivnímu postoji se v této podskupině nepřiklonil ani jeden respondent. V případě respondentů s maturitou a vyšším odborným vzděláním negativní postoj klesl na 78% většinu, kde 51 % s výrokem souhlasilo rozhodně a 27 % spíše. Nesouhlas s výrokem, a tedy pozitivní postoj vyjádřilo v této podskupině 15 % respondentů. U vysokoškolsky vzdělaných respondentů negativní postoj opět klesl, tentokrát na 70% většinu, 24 % s výrokem souhlasilo rozhodně a 46 % spíše. Kleslo však i vyjádření pozitivního postoje a to na 13 % respondentů, kteří ovšem nesouhlasili jen spíše. Oproti tomu u vysokoškolsky vzdělaných osob v případě tohoto výroku narostla četnost odpovědi neví na 17 %.

Položka č. 3:

Islám je radikální, antisemitistické a rasistické náboženství.

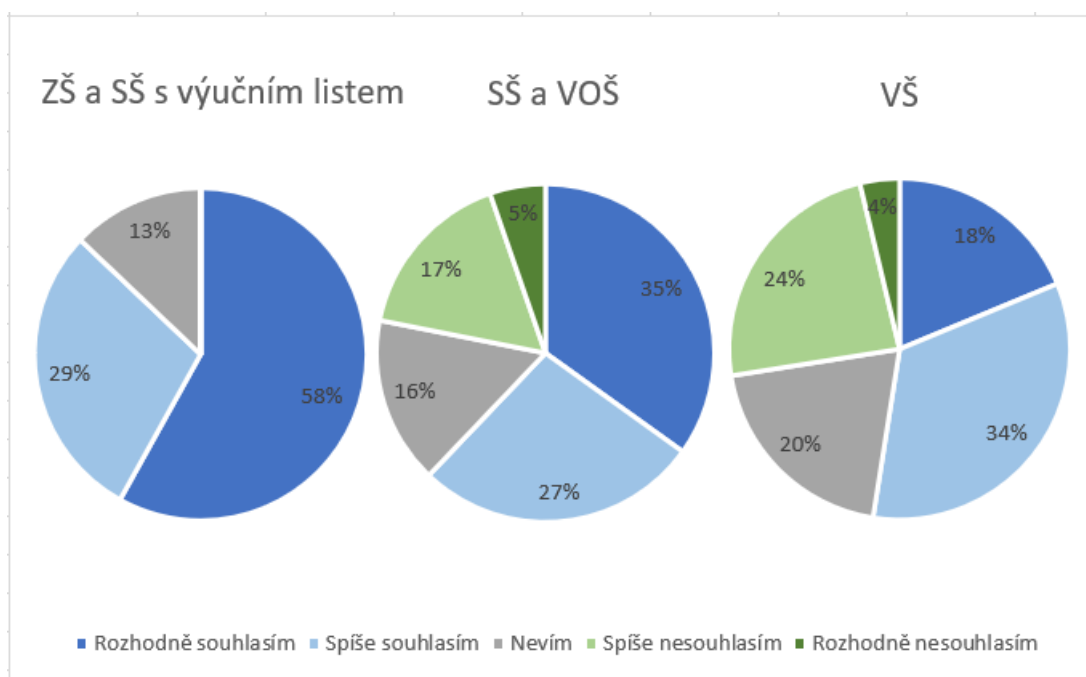

Graf 21 Položka 3 dle dosaženého vzdělání

Podobně jako v případě prvního výroku, i zde lze pozorovat podobný trend. S výškou dosaženého vzdělání klesají četnosti negativních postojů vůči Islámu a muslimům a četnosti pozitivních postojů naopak rostou. U respondentů se základním vzděláním nebo středním vzděláním ukončeným výučním listem zaujímal negativní postoj 51% nadpoloviční většinu. Negativní postoj je u této podskupiny dokonce velmi vyhraněný, 48 % respondentů totiž s výrokem souhlasilo rozhodně a jen 3 % spíše. S výrokem nesouhlasilo 33 % osob se základním vzděláním nebo výučním listem, konkrétně 23 % nesouhlasilo rozhodně a 10 % spíše. V případě respondentů s úplným středním nebo vyšším odborným vzděláním negativní postoj klesl na 50 % osob. Výrazně však klesla vyhraněnost souhlasu s výrokem, rozhodně souhlasilo už jen 26 % respondentů a 24 % spíše. Zároveň lehce narostla četnost nesouhlasu s výrokem, pozitivní postoj v této podskupině zaujímal už 34 % osob. U vysokoškolsky vzdělaných už pozitivní postoj zaujal většinu z celkového výzkumného vzorku, tedy 54 %. Z toho 23 % z respondentů s výrokem nesouhlasilo rozhodně a 31 % spíše. Pouze 31 % z podskupiny zaujalo negativní postoj, kde 15 % z respondentů s výrokem souhlasilo rozhodně a 16 % spíše.

Položka č. 4:

Muslimové nejsou schopni integrace do české společnosti.

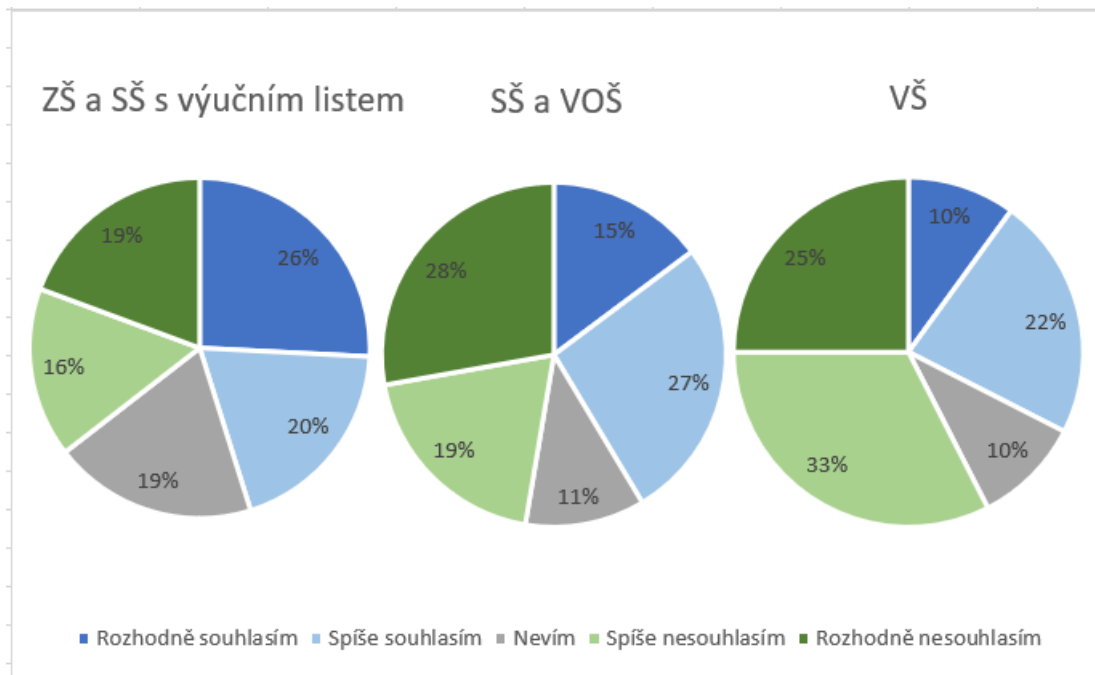

Graf 22 Položka 4 dle dosaženého vzdělání

I v případě čtvrtého výroku se negativní postoj s jednotlivými vyššími stupni dosaženého vzdělání zužuje. Ačkoliv lze vidět postupné snižování četnosti negativního postoje, oproti minulému výroku, neklesl pod nadpoloviční většinu ani v případě respondentů s vysokoškolským vzděláním. Kromě poklesu celkového negativního postoje lze pozorovat i postupný pokles vyhraněnosti tohoto postoje, kdy se postupně zmenšuje zastoupení osob, kteří s výrokiem souhlasí rozhodně. S výškou dosaženého vzdělání lze však pozorovat i nárůst respondentů s pozitivním postojem. Kdežto v případě osob se základním vzděláním nebo středním vzděláním ukončeným výučním listem není ani jeden respondent, který by v případě tohoto výroku zaujímal pozitivní postoj, ve skupině osob s maturitou a vyšším odborným vzděláním jich je již 22 %. Z toho 5 % nesouhlasilo s výrokiem rozhodně a 17 % spíše. V případě vysokoškolsky vzdělaných pozitivní postoj dále narostl na 28 %, kde rozhodně s výrokiem nesouhlasilo 4 % respondentů a 24 % spíše.

Položka č. 5:

Ne každý muslim je terorista, ale každý terorista je muslim.

Graf 23 Položka 5 dle dosaženého vzdělání

U posledního výroku přetrvává trend, který bylo možné pozorovat už u první a třetí položky. Zatímco v případě osob s dosaženým základním vzděláním nebo středním vzděláním zakončeným výučním listem nesouhlasilo s výrokiem rozhodně 19 % respondentů a spíše 16 %, s vyšším dosaženým vzděláním tento pozitivní postoj narůstal. V případě úplného středního a vyššího odborného vzdělání již četnost nesouhlasu s výrokiem převažovala četnost souhlasů. U vysokoškolsky vzdělaných respondentů potom míra nesouhlasu z celkového vzorku překročila 58% nadpoloviční většinu, kde rozhodně nesouhlasilo 25 % osob a spíše 33 %.

Hodnocení VO 3: Jsou postoje občanů vůči Islámu a muslimům rozdílné s ohledem na jejich dosažené vzdělání?

V případě všech položek dotazníku se negativní postoj k Islámu obecně, integraci muslimů a muslimům ve spojitosti s terorismem postupně snižuje s výší dosaženého vzdělání respondentů. Jedinci se základním vzděláním nebo středním vzděláním zakončeným výučním listem zastávají z větší části negativní postoj v případě všech položek. U respondentů, kteří dosáhli maturity nebo vyššího odborného vzdělání se potom tento negativní postoj snižuje a zastoupení pozitivního postoje roste, ten svou četností však přesáhne negativní jen v případě poslední položky dotazníku. Vysokoškolsky vzdělaní respondenti už potom zastávají ve většině položek spíše pozitivní postoj. Výjimkou jsou jen položky pojednávající o muslimech v souvislosti s integrací do České republiky, zde zůstává negativní postoj zastoupen z větší části bez ohledu na výši dosaženého vzdělání.

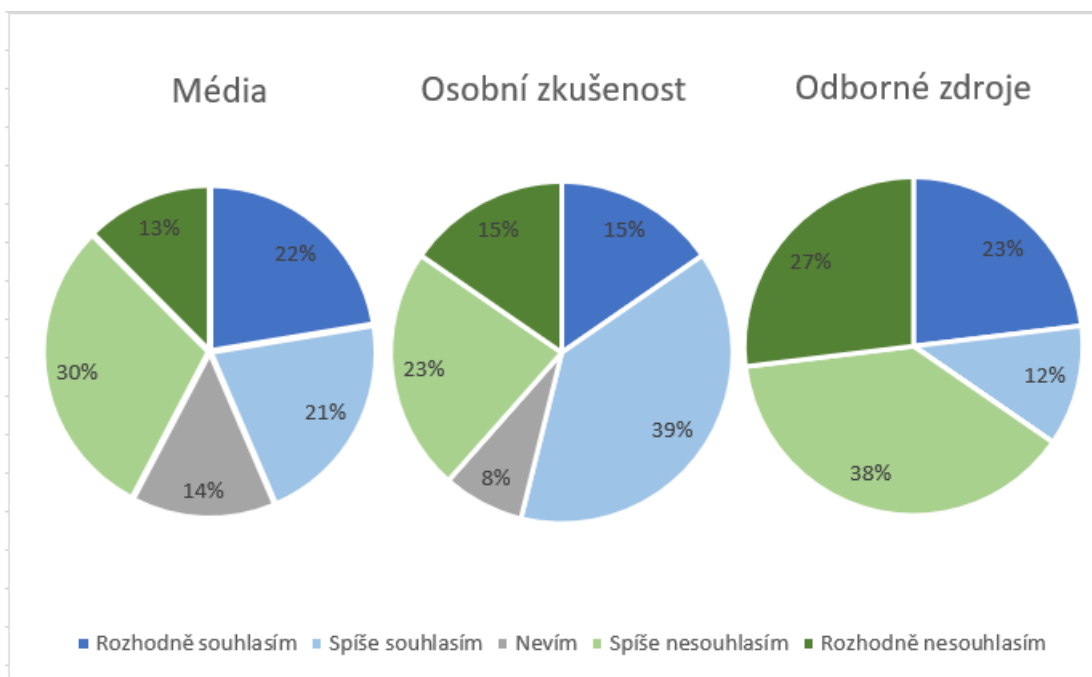
Hodnocením VO3 byl splněn dílčí cíl praktické části – **Zkoumat, zda má vliv výše dosaženého vzdělání občanů na jejich postoj vůči Islámu a muslimům.**

Hodnocení jednotlivých položek dle zdroje informací

VO 4: Jsou postoje občanů vůči Islámu a muslimům rozdílné s ohledem na zdroje, ze kterých čerpají informace o tomto tématu?

Položka č. 1

Islám je náboženství nenávisti.

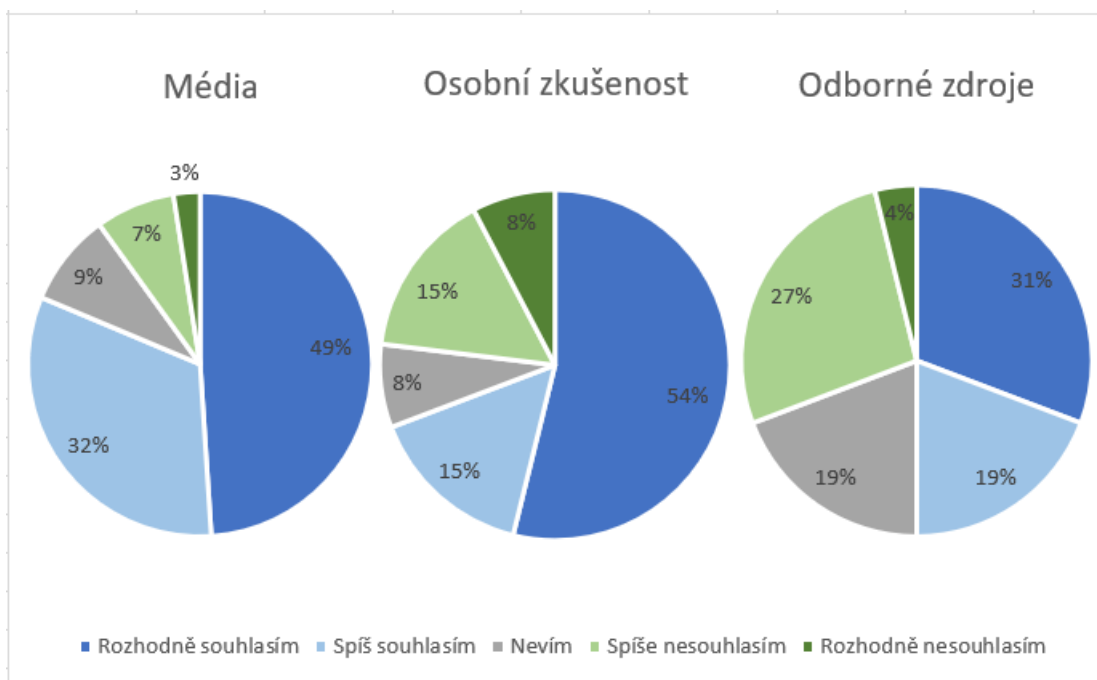

Graf 24 Položka 1 dle zdrojů informací

V případě respondentů, kteří čerpali informace o tématu jen z médií, je poměr mezi pozitivními a negativními postoji vyrovnaný. 43 % respondentů zaujímá negativní postoj a stejný procentuální poměr zaujímá i pozitivní postoj. 14 % z první podskupiny uvedlo jako odpověď neví. V případě jedinců, kteří mají s Islámem nebo muslimy osobní zkušenost negativní postoj narostl na celkových 54 %, 15 % z nich souhlasilo s výrokem rozhodně a 39 % spíše. U podskupiny také poklesla četnost jedinců, kteří se klonili k pozitivnímu postoji v případě tohoto výroku, a to na 38 %. Z toho 15 % respondentů nesouhlasilo s výrokem rozhodně a 23 % spíše. Na 8 % poklesla také četnost odpovědi neví. Naopak u respondentů, kteří čerpali informace z odborných zdrojů, nesouhlasila s výrokem 68% většina. Z toho 27 % nesouhlasilo rozhodně a 38 % nesouhlasilo spíše. Negativní postoj v této podskupině vyjádřilo 35 % respondentů. 23 % jedinců s výrokem rozhodně souhlasilo a 12 % souhlasilo spíše. Neví neodpověděl u této podskupiny nikdo.

Položka č. 2

Muslimové nebudou dodržovat a respektovat naše zákony a zvyklosti.

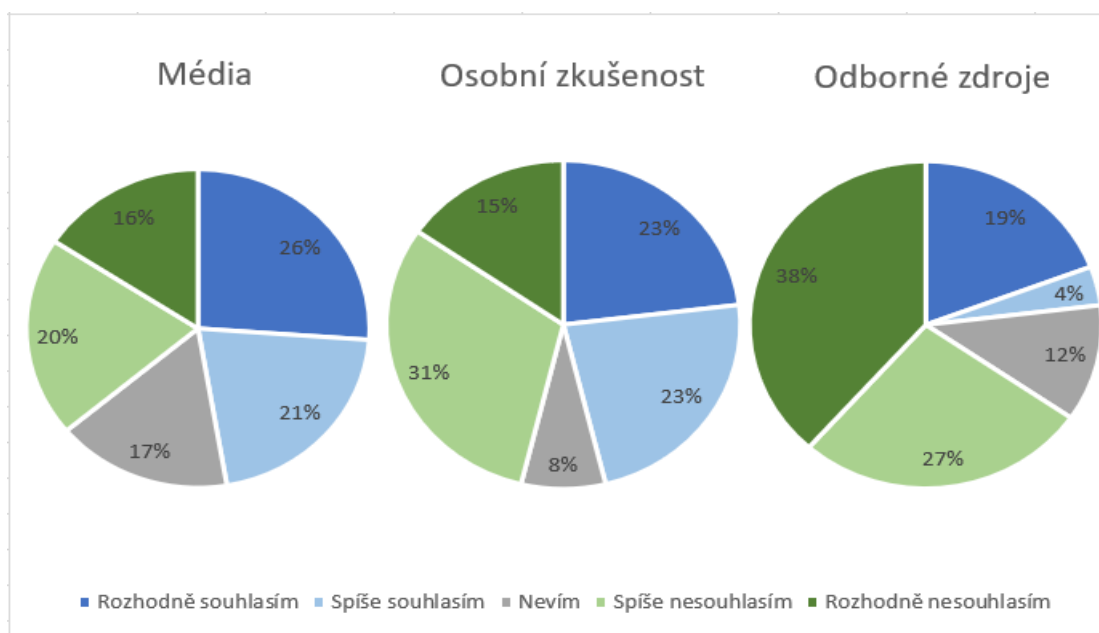

Graf 25 Položka 2 dle zdrojů informací

V případě respondentů čerpajících informace o tématu z médií vyjádřilo v souvislosti s tímto výrokem negativní postoj 81 % občanů. 49 % souhlasilo s výrokem rozhodně a 32 % spíše. Pouze 10 % z této podskupiny vyjádřilo svou míru nesouhlasu s výrokem, kde 3 % respondentů nesouhlasilo rozhodně a 7 % spíše. V 9 % případů odpověděli nevím. S osobní zkušeností respondentů s Islámem nebo muslimy negativní postoj poklesl na 69 %, kde 54 % souhlasilo s výrokem rozhodně a 15 % spíše. Zároveň celkový pozitivní postoj u podskupiny s osobní zkušeností narostl na 28 % případů. 8 % respondentů souhlasilo s výrokem rozhodně a 15 % spíše. Zastoupení odpovědi nevím pokleslo oproti respondentů čerpajících z médií na 8 %. Zajímavé může být, že u jedinců, kteří čerpali informace z odborných zdrojů narostla četnost odpovědi nevím na 19 %. Pozitivní postoj narostl u této podskupiny na 31 % respondentů, kde 4 % nesouhlasili s výrokem rozhodně a 27 % spíše. Negativní postoj zase poklesl na 50 % z celkového vzorku respondentů čerpajících z odborných zdrojů.

Položka č. 3:

Islám je radikální, antisemitistické a rasistické náboženství.

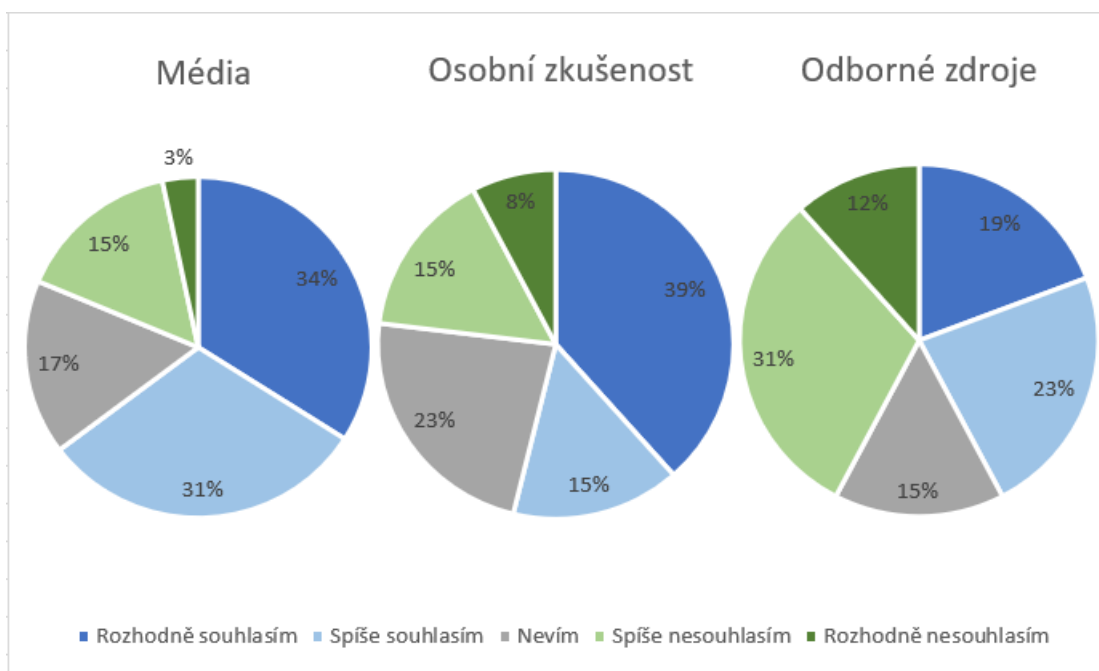

Graf 26 položka 3 dle zdrojů informací

U třetího výroku je procentuální zastoupení negativního postoje respondentů čerpajících z médií a respondentů s osobní zkušeností velice podobné. V případě podskupiny čerpající informace o tématu z médií vyjádřilo svou míru souhlasu s výrokem 47 % občanů, v 26 % případů s výrokem souhlasili rozhodně a v 21 % spíše. U jedinců s osobní zkušeností tento celkový negativní postoj poklesl jen o jedno procento na 46 %, kde 23 % souhlasilo s výrokem rozhodně a 23 % spíše. Jedinci s osobní zkušeností však zaujímaly pozitivní postoj ve více případech než jedinci čerpající informace z médií. Kdežto u první podskupiny nesouhlasilo s výrokem celkem 36 %, 16 % rozhodně a 20 % spíše, u jedinců s osobní zkušeností tento pozitivní postoj narostl na 46 %. Z toho 15 % nesouhlasilo s výrokem rozhodně a 31 % spíše. Respondenti s informacemi z médií také častěji uvedli odpověď nevím, konkrétně v 17 % případů. Jedinci s osobní zkušeností se klonili k odpovědi nevím jen v 8 % případů. U vysokoškolsky vzdělaných občanů už jednoznačně převažoval pozitivní postoj v souvislosti s daným výrokem. 65 % respondentů podskupiny vyjádřilo míru nesouhlasu s výrokem, 38 % rozhodně a 27 % spíše. Negativní postoj byl u vysokoškolsky vzdělaných v 23% menšině, kde 19 % respondentů s výrokem souhlasilo rozhodně a 4 % spíše. 12 % vysokoškolsky vzdělaných respondentů uvedlo odpověď nevím.

Položka č. 4

Muslimové nejsou schopni integrace do české společnosti.

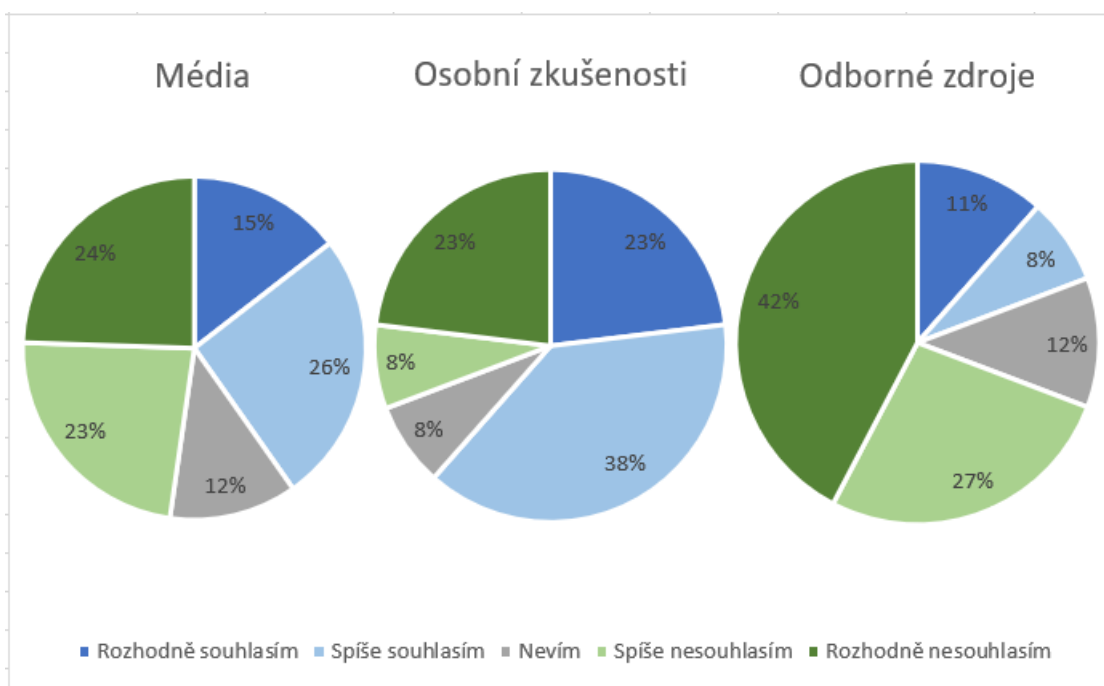

Graf 27 Položka 4 dle zdrojů informací

S tvrzením, že muslimové nejsou schopni integrace do české společnosti souhlasilo nejvíce respondentů v podskupině čerpající informace z médií. Celkově 65 % z nich vyjádřilo v souvislosti s tímto výrokem negativní postoj, 34 % souhlasilo s výrokem rozhodně a 31 % spíše. Pozitivní postoj byl v tomto případě v 18% menšině, kde 3 % nesouhlasilo s výrokem rozhodně a 15 % spíše. 17 % respondentů uvedlo jako odpověď nevím. U respondentů s osobní zkušeností s Islámem a muslimy narostla četnost odpovědi nevím na 23 %. Pozitivní postoj lehce narostl na 23 %, když 8 % z nich uvedlo, že s výrokem nesouhlasí rozhodně a 15 % spíše. Negativní postoj zase poklesl na 54 % s 39% zastoupením odpovědi rozhodně souhlasím a 15% zastoupením odpovědi spíše souhlasím. Negativní postoj dále klesal u respondentů čerpajících z odborných zdrojů, a to na 42 %. Respondenti čerpající z odborných zdrojů souhlasili s výrokem rozhodně v 19 % případů a v 23 % spíše. V případě této podskupiny pozitivní postoj také narostl a přesáhl postoj negativní se svými 43 %, kde 12 % nesouhlasilo s výrokem rozhodně a 31 % spíše. 15 % respondentů čerpajících informace z odborných zdrojů odpovědělo nevím.

Položka č. 5:

Ne každý muslim je terorista, ale každý terorista je muslim.

Graf 28 položka 5 dle zdrojů informací

V případě posledního výroku vyjádřila větší část respondentů míru nesouhlasu už v podskupině čerpající informace z médií. 24 % respondentů nesouhlasilo rozhodně, že každý terorista je muslim a 23 % s tím nesouhlasilo spíše, celkem 47 % respondentů vyjádřilo v souvislosti s tímto výrokem pozitivní postoj vůči muslimům. Zajímavé může být, že v případě respondentů s osobní zkušeností s muslimy tento pozitivní postoj klesl na celkových 31 %, kde 23 % s výrokem nesouhlasilo rozhodně a jen 8 % spíše. Respondenti s osobní zkušeností vyjádřili z větší části negativní postoj, který dosáhl 61 %, kde 23 % z nich souhlasilo s výrokem rozhodně a 38 % souhlasilo spíše. Naopak v případě čerpajících informace z odborných zdrojů opět pozitivní postoj přesáhl negativní. Celkem 69 % z respondentů ovlivněných odbornými zdroji vyjádřilo svou míru nesouhlasu s výrokem, a to 42 % z nich nesouhlasilo rozhodně a 27 % spíše. Negativní postoj se v této podskupině dostal do 19% menšiny s 11 % rozhodnými souhlasy a 8 % respondentů, kteří souhlasili spíše. Zastoupení odpovědi nevím bylo u všech podskupin podobné.

Hodnocení VO 4: Jsou postoje občanů vůči Islámu a muslimům rozdílné s ohledem na zdroje, ze kterých čerpají informace o tomto tématu?

V případě většiny položek se negativní postoj respondentů zmenšuje podle zdroje, ze kterého čerpají informace o tématu. Nejvíce negativní postoj mají lidé čerpající z médií, menší potom jedinci s osobní zkušeností s muslimy a nejmenší respondenti čerpající informace z odborných zdrojů. Respondenti, kteří získali informace o Islámu z odborných zdrojů zastávají v případě většiny položek dokonce pozitivní postoj. Výjimkou klesajícího trendu je pouze poslední položka, kde jedinci s osobní zkušeností, jako jediní ze všech podskupin, vykazovaly většinou negativní postoj. V případě výroků o muslimech v souvislosti s integrací do České republiky zastávají negativní postoj všechny podskupiny.

Hodnocením VO4 byl splněn dílčí cíl praktické části – **Zkoumat, zda mají občané čerpající informace o Islámu a muslimech z jiných zdrojů než z médií k Islámu a muslimům odlišný postoj.**

VÝZKUMNÉ ZÁVĚRY

Postoje celého výzkumného vzorku k muslimům a Islámu byly z větší části negativní. Nejvíce negativně vyhraněný postoj měli respondenti k muslimům v souvislosti s jejich integrací do České republiky. K Islámu obecně již zastávali negativní postoj v menší míře. Většina respondentů si však nespojovala teroristické činy pouze s muslimskou menšinou. Zároveň bylo zjištěno, že míra negativního postoje klesá s výškou dosaženého vzdělání respondenta. V případě vysokoškolsky vzdělaných respondentů pozitivní postoj u většiny výroků dokonce přesahoval negativní. Většina z výzkumného vzorku čerpala informace o Islámu a muslimech z médií. Jen velmi malá část respondentů uvedla jako zdroj informací osobní zkušenost nebo odborné zdroje. Respondenti, kteří čerpali informace z médií potom zastávali nejvíce negativní postoj k Islámu a muslimům. U jedinců s osobní zkušeností se v případě většiny výroků tento negativní postoj zmenšoval. Respondenti, kteří čerpali informace z odborných zdrojů zastávali v případě většiny výroků z větší části dokonce pozitivní postoj.

ZÁVĚR

Přes velmi nízké zastoupení muslimské menšiny v české populaci, je Islám v České republice frekventovaným tématem. Jak plyne z výzkumného šetření, většina občanů čerpá informace o tomto náboženství převážně z médií. Respondentů, kteří čerpali informace o tématu z odborných zdrojů nebo z vlastní zkušenosti s muslimskou menšinou, bylo ve výzkumném vzorku minimum. Bohužel právě média, která ovlivňují postoj občanů k muslimům nejčastěji, prezentují Islám ve většině případů v souvislosti s negativními událostmi v muslimských zemích nebo ve spojení s teroristickými činy islamistických organizací. Prostor k objektivnímu představení na odborné úrovni tohle náboženství v médiích nedostává.

Islám se v posledních letech stal také tématem politickým. Na české politické scéně vznikly nové strany či hnutí, které se netají svým negativním postojem vůči tomuto náboženství. Jak šlo pozorovat z citovaných výroků, k podobnému postoji se staví také prezident České republiky Miloš Zeman. Čeští občané dostávají tedy z většiny dostupných zdrojů převážně negativní informace o Islámu a muslimech. Je zřejmé, že jejich postoj potom nemůže být nikterak pozitivní. To plyne i z výsledků mého výzkumného šetření, kde větší část z výzkumného vzorku zastává negativní postoj. Výzkum také ukázal, že míra negativního postoje vůči Islámu a muslimům klesá s výší dosaženého vzdělání. Nejvíce negativní postoj měli respondenti čerpající informace o tématu z médií, menší jedinci s osobní zkušeností s muslimy a nejmenší ti, kteří získali informace z odborných zdrojů. Zajímavé je, že respondenti zastávali nejnegativnější postoj k muslimům v souvislosti s jejich integrací do České republiky. Většina oslovených souhlasila s tvrzením, že muslimové nebudou dodržovat naše zákony a nejsou schopni integrace do české společnosti. To je ovšem v kontrastu s dostupnými daty, která ukazují úspěšný proces integrace muslimů do České republiky.

Občané nedostávají o Islámu a muslimech objektivní informace. Nemají dostatek příležitostí pro seznámení se s náboženstvím muslimské menšiny, jejíž zastoupení v české populaci bude pravděpodobně narůstat. Při tvorbě jejich postojů vůči Islámu a muslimům jsou nejvíce ovlivňováni médii, která prezentují Islám ve většině případů v negativním světle. Doposud byla integrace muslimské menšiny do České republiky úspěšná. Rostoucí

negativní postoj české společnosti k muslimům však vidím jako hlavní překážku úspěšnosti jejich integrace v budoucnosti.

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

SIP – Státní integrační program

DO – Doplnková ochrana

SUZ – Správa uprchlických zařízení

PřS – Přijímací středisko

PoS – Pobytové středisko

IAS – Integrační azylové středisko

ZZS – Zařízení pro zajištění cizinců

CPIC – Centrum pro podporu integrace cizinců

ASIM – Asociace pro právní otázky migrace

OPU – Organizace pro pomoc uprchlíkům

SOZE – Sdružení občanů zabývajících se emigranty

ADRA – Adventist development and relief agency

MO – Muslimská obec

UMO – Ústředí muslimských obcí

STB – Státní bezpečnost

ČSÚ – Český statistický úřad

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

TV – Televize

ČT – Česká televize

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Počty klientů a využívání služeb v centech CPIC na území ČR

Tabulka 2 Počet cizinců z muslimských zemí na území ČR v roce 2016

Tabulka 3 Počet zpráv se zmínkou o Islámu v hlavních zpravodajských relacích ČT, TV Nova a FTV Prima

Tabulka 4 Zobrazení Islámu

Tabulka 5 Počet cizinců z muslimských zemí v okrese Olomouc ke dni 31.12. 2017

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Počet cizinců 3. zemí s přechodným nebo trvalým pobytem v ČR v letech 2005-2016

Graf 2 TOP 10 cizinců 3. zemí s přechodným nebo trvalým pobytem v ČR v roce 2016 podle státní příslušnosti

Graf 3 Počet zjištěných nelegálních pobytů na území ČR v letech 2006-2016

Graf 4 TOP 10 zjištěných nelegálních pobytů v roce 2016 podle státní příslušnosti

Graf 5 Počty žadatelů o mezinárodní ochranu v letech 2000-2017

Graf 6 Počty udělených azylů a doplňkových ochran v letech 2000-2017

Graf 7 TOP 10 žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2017 podle státní příslušnosti

Graf 8 Příchody do azylových zařízení SUZ v letech 2006 – 2016

Graf 9 Příchody do zařízení pro zajištění cizinců v letech 2006 – 2016

Graf 10 Počet obyvatel okresu Olomouc dle věku a pohlaví

Graf 11 Obyvatelstvo okresu Olomouc starší 15 let podle dosaženého vzdělání

Graf 12 Počet respondentů dle dosaženého vzdělání

Graf 13 Počet respondentů dle zdrojů, ze kterých čerpají informace o tématu

Graf 14 Položka 1 celkový vzorek respondentů

Graf 15 Položka 2 celkový vzorek respondentů

Graf 16 Položka 3 celkový vzorek respondentů

Graf 17 Položka 4 celkový vzorek respondentů

Graf 18 Položka 5 celkový vzorek respondentů

Graf 19 Položka 1 dle dosaženého vzdělání

Graf 20 Položka 2 dle dosaženého vzdělání

Graf 21 Položka 3 dle dosaženého vzdělání

Graf 22 Položka 4 dle dosaženého vzdělání

Graf 23 Položka 5 dle dosaženého vzdělání

Graf 24 Položka 1 dle zdrojů informací

Graf 25 Položka 2 dle zdrojů informací

Graf 26 položka 3 dle zdrojů informací

Graf 27 Položka 4 dle zdrojů informací

Graf 28 položka 5 dle zdrojů informací

SEZNAM ODBORNÝCH ZDROJŮ

‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. Přeložil Bob HÝSEK. Praha: Ústředí muslimských obcí, c2010, 203 s. ISBN 978-80-904373-6-4.

Anopress IT. *Anopress IT* [online]. Praha [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.anopress.cz/>

ARMSTRONG, Karen. *Islám*. Přeložil Jan ZÁMEČNÍK. V Praze: Slovart, 2008, 255 s. Fakta minulosti. ISBN 9788073911553.

Azyl, migrace a integrace. *Ministerstvo Vnitra České republiky* [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>

Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 31. 12. 2017 [online]. In: . Praha: Ministerstvo vnitra, 2018 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a občanství k 31. 12. 2016. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27914491/1612_c01t14.pdf/4bbe77-c239-48cd-bf5a-7a43f6dbf71b?version=1.0

Co děláme. *Organizace pro pomoc uprchlíkům* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.opu.cz/cs/co-delame/>

ČERVENKOVÁ, Denisa a Albert-Peter RETHMANN. *Islám v českých zemích*. Praha: CMS - Center for Migration Studies, 2009, 153 s. ISBN 978-80-7021-852-5. Dostupné také z: http://toc.nkp.cz/NKC/200908/contents/nkc20091967163_1.pdf

ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., ze dne 23. prosince 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., ze dne 11. listopadu 1999, o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

DENNY, Frederick M. a Miloš MENDEL. *Islám a muslimská obec*. Přeložil Kateřina HRONOVÁ. Praha: Prostor, 1998, 194 s. ISBN 8085190699.

HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU. *Současná Evropa* [online]. 2012, č. 01, s. 111-132 [cit. 2018-03-1]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/se/abstrakt.php3?IDcl=16>

HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-685-1.

HRBEK, Ivan a Karel PETRÁČEK. *Muhammad*. Praha: Orbis, 1967, 225 s.

Charakteristika okresu Olomouc. Český statistický úřad [online]. , 4 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17839886/okres_Olomouc.pdf/24d8fda0-00c0-439c-b539-6aa6adceab4b?version=1.1

Informace o projektu. *Centra na podporu integrace cizinců* [online]. Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/Onas/InformaceOProjektu.aspx>

Integrace azylantů. *Ministerstvo Vnitřní České republiky* [online]. Odbor azylové a migrační politiky [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Integrace cizinců na území ČR. *Ministerstvo Vnitřní České republiky* [online]. Odbor azylové a migrační politiky, 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

JAN BOČEK. Tři analýzy: Drahošovi se nepodařilo získat voliče poražených v prvním kole, ztratil i hodně vlastních příznivců. Irozhlas.cz [online]. 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/volby/volic-jiri-drahos-milos-zeman-vysledky-volby-prezident-analyza_1801281010_jab

JAYAGŌPĀL. *Islám: historicko-kritická studie*. Přeložil Josef OTÁHAL. Praha: Naše vojsko, 2017, 481 s. ISBN 978-80-206-1653-1.

Každý terorista je muslim a budou nám sekat ruce. Co řekl Zeman o běžencích a islámu?. Aktuálně [online]. 2015 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/budou-nam-sekat-ruce-a-kazdy-terorista-je-muslim-co-rekl-zem/r~b485f7b678b211e5b286002590604f2e/v~sl:ce5ef8925bfd54a9cfb17cea10af104a/>

Korán. Vyd. celkem 6., v tomto překladu a v Odeonu 2. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Odeon, 1991, 794 s. Živá díla minulosti, svazek 63. ISBN 8020704442.

Lexikon zemí světa: fakta, příroda, historie. Editor Jiří MARTÍNEK. Praha: Kartografie, 2005, 223 s. ISBN 8070118776.

LYČKA, Milan, Alena FROLÍKOVÁ, Dalibor PAPOUŠEK, et al. *Slovník: judaismus, křesťanství, islám*. Editor Luboš KROPÁČEK, editor Odilo Ivan ŠTAMPACH, editor Jan HELLER, ilustroval Miroslav MUTÍNSKÝ. Praha: Mladá fronta, 1994, 469 s. ISBN 8020404406.

MENDEL, Miloš a Jiří BEČKA. *Islám a české země*. Olomouc: Votobia, 1998, 231 s. ISBN 8072200438.

MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007, 499 s. ISBN 9788020015549.

MENDEL, Miloš. *Džihád: islámské koncepce šíření víry*. Brno: Atlantis, 1997, 231 s. ISBN 8071081515.

Migrace. *Charita Česká republika* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://migrace.charita.cz/>

Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti. Editor Daniel TOPINKA. Brno: Barrister & Principal, 2016, 469 s. ISBN 978-80-7485-115-5.

O nás. ADRA [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/o-nas>

O nás. *Člověk v tísní* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/kdo-jsme/o-nas>

O nás. *Sdružení občanů zabývajících se emigranty* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: http://www.soze.cz/?page_id=2

O organizaci. *Asociace pro právní otázky migrace* [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.asimos.cz/O-nas/>

Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 2001 a 2011. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2014 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/29508960/1702201402.pdf/35de35a0-fb2d-4921-9416-7d01fb0c8e05?version=1.0>

Okres Olomouc. *Český statistický úřad* [online]. Praha [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xm/okres_olomouc

Provoz zařízení. *Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra* [online]. 2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/>

ROGERSON, Barnaby. *Prorok Muhammad*. Přeložil Ivo ŠMOLDAS. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, c2004, 200 s. ISBN 8071067326.
Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2008 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2009 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2010 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09OQ%3d%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2010 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2011 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09OA%3d%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2011 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2012 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2013 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2013 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2014 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2014 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2015 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2016 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2017 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Statistická zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2017 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Statut ústředí muslimských obcí. *Ústředí muslimských obcí* [online]. [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://www.umocr.cz/stanovyumo.pdf>

TAUER, Felix. *Svět islámu: jeho dějiny a kultura : nástin politického, sociálního, hospodářského a kulturního vývoje zemí, do nichž proniklo učení arabského proroka, od jeho vystoupení do konce první světové války*. Editor Karel KELLER. Praha: Vyšehrad, 1984, 301 s., [16] s. obr. příl. ISBN (Váz.).

Ústředí muslimských obcí - historie a současnost. *Ústředí muslimských obcí* [online]. Brno, 2009 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <http://www.umocr.cz/historiecz.pdf>

Věkové složení obyvatelstva 2016. Český statistický úřad [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-2016>

Výroční zpráva za rok 2006 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2007 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2006.pdf

Výroční zpráva za rok 2007 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2008 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2007.pdf

Výroční zpráva za rok 2008 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2009 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2008.pdf

Výroční zpráva za rok 2009 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2010 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2009.pdf

Výroční zpráva za rok 2010 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2011 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2010.pdf

Výroční zpráva za rok 2011 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2011.pdf

Výroční zpráva za rok 2012 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2013 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2012.pdf

Výroční zpráva za rok 2013 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2014 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2013.pdf

Výroční zpráva za rok 2014 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2015 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/VYROCNÍ_ZPRAVA_2014.pdf

Výroční zpráva za rok 2015 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2016 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/vyrocní_zprava_suz_2015.pdf

Výroční zpráva za rok 2016 [online]. Praha: Správa uprchlických zařízení MV, 2017 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: http://www.suz.cz/wp-content/uploads/2017/11/SUZ_Vyrocní_zprava2016_mail-1.pdf

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2008 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2009 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2009 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2010 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2010 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2011 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2011 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2012 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2012 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2013 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2013 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2014 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2014 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2015 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za rok 2016 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2017 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2001 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2002 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2002 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2003 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2003 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2004 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2004 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2005 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2005 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2006 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2006 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2007 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2007 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2008 [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2016.aspx>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Přehled využití služeb v Centrech na podporu integrace cizinců za rok 2017

Příloha č. 2 Provádění modlitby

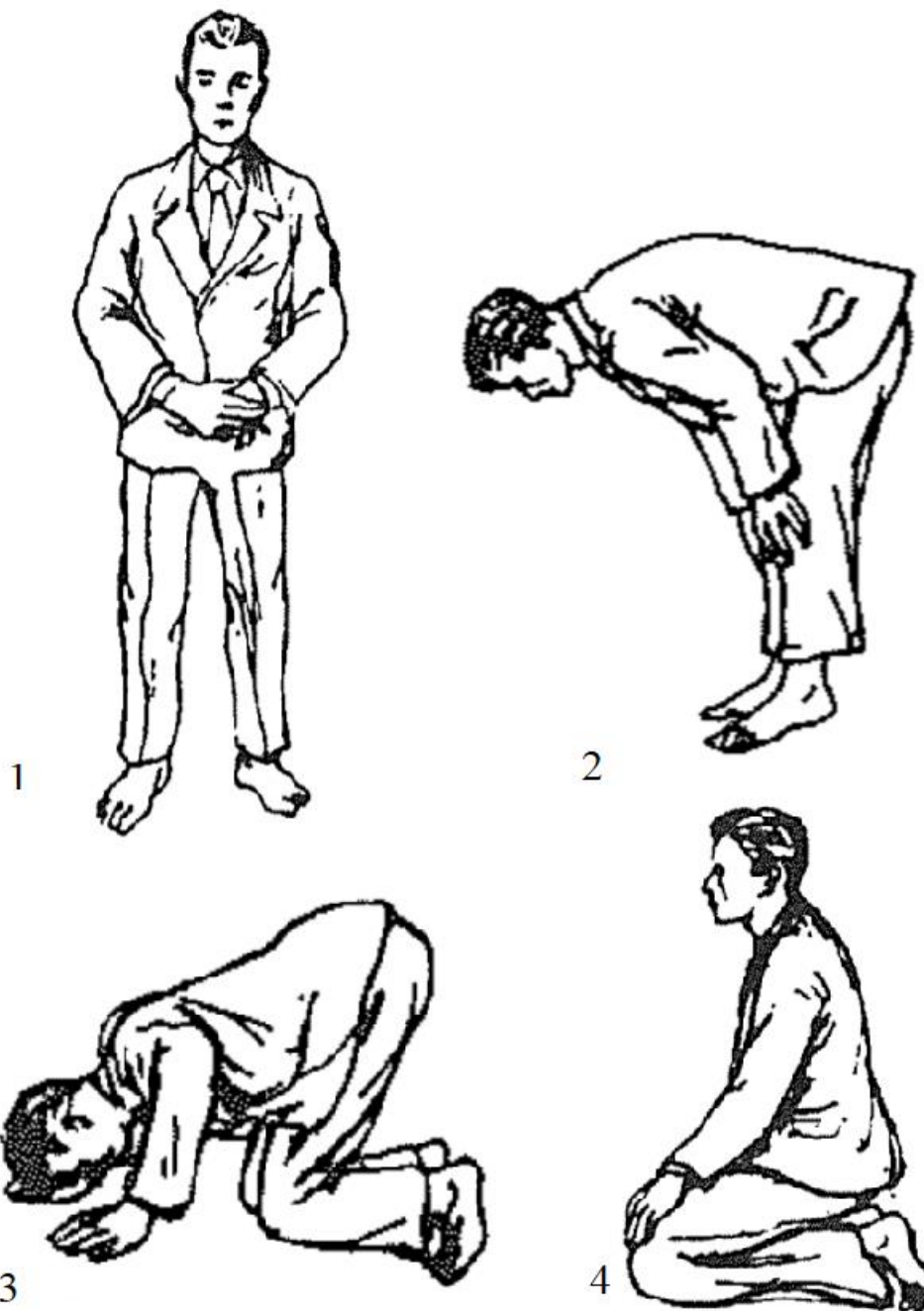
Příloha č. 3 Anketní otázky

Příloha č. 1 Přehled využití služeb v Centrech na podporu integrace cizinců za rok 2017

Přehled využití služeb v Centrech na podporu integrace cizinců za rok 2017												
	Jihočeský	Karlovarský	Liberecký	Moravskoslezský	Olomoucký	Parubický	Přízeňský	Vysočina	Zlínský	celkem		
počet klientů, kteří využili služeb Centra	524	429	646	322	217	509	673	285	278	3 883		
počet klientů, kteří navštěvovali kurzy českého jazyka	370	306	372	184	110	308	322	182	148	2 302		
počet klientů, kteří využili sociálně právní poradenství	501	293	594	277	212	465	662	270	291	3 565		
počet klientů oslovených v terénu	530	1 156	515	411	699	349	634	787	523	5 604		
počet všech služeb využitých v Centru	8 772	6 020	7 722	5 731	4 851	5 577	9 373	3 945	3 291	55 282		
Přehled využití služeb v Centrech na podporu integrace cizinců za rok 2016												
	Jihočeský	Karlovarský	Liberecký	Moravskoslezský	Olomoucký	Parubický	Přízeňský	Vysočina	Zlínský	celkem		
počet klientů, kteří využili služeb Centra	523	308	631	345	278	478	1 010	311	348	4 232		
počet klientů, kteří navštěvovali kurzy českého jazyka	314	78	62	167	129	96	342	113	161	1 462		
počet klientů, kteří využili sociálně právní poradenství	456	300	596	278	271	459	990	293	283	3 926		
počet klientů oslovených v terénu	1 215	631	1 202	851	896	468	1 038	1 892	616	8 809		
počet všech služeb využitých v Centru	6 212	3 958	4 217	4 406	3 280	3 295	6 242	2 492	2 381	36 483		
Přehled využití služeb v Centrech na podporu integrace cizinců za rok 2015												
	Jihočeský	Karlovarský	Liberecký	Moravskoslezský	Olomoucký	Parubický	Přízeňský	Vysočina	Zlínský	celkem		
počet klientů, kteří využili služeb Centra	315	461	804	507	418	384	1 369	325	376	4 959		
počet klientů, kteří navštěvovali kurzy českého jazyka	205	291	396	253	192	163	351	144	174	2 169		
počet klientů, kteří využili sociálně právní poradenství	222	394	658	485	392	324	1 220	281	262	4 238		
počet klientů oslovených v terénu	1 061	670	1 144	1 136	899	519	919	2 356	1 856	10 560		
počet všech služeb využitých v Centru	4 214	3 754	4 703	4 636	2 742	2 846	5 775	1 853	3 173	33 696		

Zdroj: Odbor Center na podporu integrace cizinců

Příloha č. 2 Provádění modlitby

Zdroj: ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám.*

Příloha č. 3 Anketní otázky

1. Islám je náboženství nenávisť.

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nevím
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

2. Muslimové nebudou dodržovat a respektovat naše zákony a zvyklosti.

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nevím
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

3. Islám je radikální, antisemitistické a rasistické náboženství.

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nevím
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

4. Muslimové nejsou schopni integrace do české společnosti.

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nevím
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

5. Ne každý muslim je terorista, ale každý terorista je muslim.

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nevím
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

6. Kolik je Vám let?

7. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

8. Z jakého zdroje čerpáte informace o tomto tématu?

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Filip Holík
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Dagmar Pitnerová, Ph. D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Integrace migrantů z muslimských zemí do České republiky.
Název v angličtině:	Integration of migrants from muslim countries to the Czech republic
Anotace práce:	Tato práce se zabývá integrací migrantů z muslimských zemí do České republiky. Část práce se věnuje náboženství Islámu a charakterizuje tohle náboženství. Se zřetelem na muslimskou menšinu práce také popisuje integrační proces cizinců do České republiky a demonstuje jednotlivé počty cizinců na našem území podle jejich národnosti. Práce dále představuje muslimskou obec v České republice a její složení. Současně předvádí, jaké informace jsou divákům prezentovány v souvislosti s Islámem a muslimy. Praktická část práce potom zkoumá postoj české společnosti vůči Islámu a muslimům.
Anotace v angličtině:	This thesis deals with the integration of migrants coming from Muslim countries to the Czech Republic. First part of the thesis addresses the religion of Islam and its characterizations in general. With regard to the Muslim minority, the work also describes the integration process of foreigners in the Czech Republic and demonstrates individual numbers of immigrants by their nationalities. The thesis further introduces the Muslim community in the Czech Republic and its structure. At the same time, it shows what

	type of information is being presented to the public and viewers in relation to Islam and Muslims. The practical part of the thesis then examines the attitude of Czech society towards Islam and Muslims.
Klíčová slova:	Islám, muslim, Korán, Mohamed, džihád, integrace, imigrace, migrace, uprchlická zařízení, cizinci, azyl, národnostní menšiny, muslimská obec, média, postoj
Klíčová slova v angličtině:	Islam, Muslim, Quran, Muhammad, jihad, immigration, migration, refugee facilities, foreigner, asylum, ethnic, national minority, muslim community, media, attitude
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Přehled využití služeb v Centrech na podporu integrace cizinců za rok 2017 Příloha č. 2 Provádění modlitby Příloha č. 3 Anketní otázky
Rozsah práce:	79 stran, 129 866 znaků
Jazyk práce:	český